

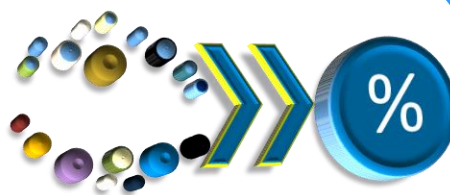
Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Tregtisë dhe Industrisë/Ministarstvo Trgovine i Industrije/ Ministry of Trade the Industry

Departamenti i Industrisë/Odeljenje Industrije/Department of Industry

Divizioni për Politika Industriale/Odsek za industrijske politike/ Division for Industrial Policy

IZVEŠTAJ

SEKTOR C

: X + - =

PRERAĐIVAČKA
INDUSTRIJA

PODSEKTORSKO UPOREĐIVANJE

- Preduzeća
- Zaposlenje
 - Izvoz
 - Uvoz

SADRŽAJ

Korišćene skraćenice.....	5
Spisak tabela.....	6
Spisak slika	7
Uvod.....	9
Metodologija.....	10

PRVI DEO

UPOREĐENJE PODSEKTORA SEKTORA C	11
1 Preduzeća prema podsektorima	13
2 Zaposlenje prema podsektorima	14
3 Izvoz prema podsektorima	15
4 Uvoz prema podsektorima	16

DRUGI DEO

UPOREĐENJE AKTIVNOSTI PODSEKTORA.....	17
1 Proizvodnja tekstila.....	17
1.1 Preduzeća prema aktivnostima podsektora tekstila	18
1.2 Zaposlenje prema aktivnostima podsektora tekstila	19
1.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora tekstila	20
1.4 Uvoz prema aktivnostima podsektora tekstila	21
2 Proizvodnja odeće.....	23
2.1 Preduzeća prema aktivnostima podsektora odeće	24
2.2 Zaposlenje prema aktivnostima podsektora odeće	25
2.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora odeće	26
2.4 Uvoz prema aktivnostima podsektora odeće	27
3 Proizvodnja kože i kožnih proizvoda.....	29
3.1 Preduzeća prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda.....	30
3.2 Zaposlenje prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda.....	31
3.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda.....	32
3.4 Uvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda.....	33
4 Proizvodnja drva i drvnih proizvoda i proizvoda od plute, osim nameštaja; Proizvodnja predmeta od slame i pletenih-protkanih materijala	34
4.1 Preduzeća prema aktivnostima drvnog podsektora	35

4.2	Zaposlenje prema aktivnostima drvnog podsektora	36
4.3	Izvoz prema aktivnostima drvnog podsektora	37
4.4	Uvoz prema aktivnostima drvnog podsektora	38
5	Proizvodnja papira i proizvoda od papira.....	40
5.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora papira i proizvoda od papira	41
5.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora papira i proizvoda od papira	42
5.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora papira i proizvoda od papira	43
5.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora papira i proizvoda od papira	44
6	Proizvodnja hemijskih proizvoda.....	46
6.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda	47
6.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda.....	48
6.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda	49
6.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda.....	50
7	Proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda.....	52
7.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora gume i plastike.....	52
7.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora gume i plastike.....	53
7.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora gume i plastike.....	54
7.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora gume i plastike.....	56
8	Proizvodnja metala.....	58
8.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora metala	59
8.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora metala.....	60
8.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora metala	61
8.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora metala	62
9	Proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda, osim mašinerije i opreme	64
9.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	65
9.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	66
9.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	67
9.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	68
10	Proizvodnja nameštaja	70
10.1	Preduzeća prema aktivnostima podsektora nameštaja.....	70

10.2	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora nameštaja.....	71
10.3	Izvoz prema aktivnostima podsektora nameštaja.....	72
10.4	Uvoz prema aktivnostima podsektora sektoru nameštaja	73
11	Kratak pregled	75
12	Zaključci.....	78
13	Reference.....	79

Spisak skraćenica

ASK	-	Agencija za Statistiku Kosova
PUK	-	Poreska uprava Kosova
EU	-	Evropska unija
KBK	-	Konsolidovani budžet Kosova
BDP	-	Bruto domaći proizvod
CBK	-	Centralna banka Kosova
CEFTA	-	Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi
OI	-	Odeljenje industrije
CK	-	Carina Kosova
OIP	-	Odsek za razvoj industrijskih politika
EFTA	-	Evropsko udruženje slobodne trgovine
SDI	-	Strane direktne investicije
IPC	-	Indeks potrošačkih cena
ICP	-	Indeks cena proizvoda
OKD	-	Ostale depozitne korporacije
MEZTIPSI	-	Ministarstvo, ekonomije, zapošljavanja, trgovine, industrije, preduzetništva i strateških investicija
SSTCE	-	Sporazum o slobodnoj trgovini Centralne Evrope
PGKSD	-	Prosečna godišnja kamatna stopa na depozite

Spisak tabela

Tabela 1-	Podsektori prerađivačke industrije prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	12
Tabela 2-	Podsektor proizvodnje tekstila prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	17
Tabela 3-	Podsektor proizvodnje odeće prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu ...	23
Tabela 4-	Podsektor proizvodnje kože prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	29
Tabela 5-	Podsektor proizvodnje drva i drvnih proizvoda i proizvoda od plute, osim nameštaja prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	34
Tabela 6-	Podsektor proizvodnje papira prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu ..	40
Tabela 7-	Podsektor proizvodnje hemijskih proizvoda prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	46
Tabela 8-	Podsektor proizvodnje gume prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu ...	52
Tabela 9-	Podsektor metala prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	58
Tabela 10-	Podsektor izrađenih metalnih proizvoda prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	64
Tabela 11-	Pod sektor proizvodnje nameštaja prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu	70

Spisak slika

Slika 1-	Redosled podsektora sektora C, prema broju preduzeća u procentima	13
Slika 2-	Zaposlenje prema podsektorima sektora C	14
Slika 3-	Izvoz prema podsektorima sektora C	15
Slika 4-	Uvoz prema podsektorima sektora C	16
Slika 5-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora tekstila	18
Slika 6-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora sektora tekstila	19
Slika 7-	Zaposlenje prema podsektorima sektora C	20
Slika 8-	Uvoz prema aktivnostima podsektora tekstila	22
Slika 9-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora odeće	24
Slika 10-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora odeće	25
Slika 11-	Izvoz prema aktivnostima podsektora odeće	26
Slika 12-	Uvoz prema aktivnostima podsektora odeće	27
Slika 13-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda	30
Slika 14-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda ..	31
Slika 15-	Izvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda	32
Slika 16-	Uvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda	33
Slika 17-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora proizvodnje od drveta	35
Slika 18-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora proizvodnje od drveta	36
Slika 19-	Izvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje od drveta	37
Slika 20-	Uvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje od drveta	39
Slika 21-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora papira	41
Slika 22-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora papira	42
Slika 23-	Izvoz prema aktivnostima podsektora papira	43
Slika 24-	Uvoz prema aktivnostima podsektora papira	44
Slika 25-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda proizvodnje od drveta	47
Slika 26-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda	48
Slika 27-	Izvoz prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda	49
Slika 28-	Uvoz prema aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda	51

Slika 29-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike ...	53
Slika 30-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike	54
Slika 31-	Izvoz prema aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike	55
Slika 32-	Uvoz prema aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike	56
Slika 33-	Podela prema aktivnostima podsektora metala	59
Slika 34-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora metala	60
Slika 35-	Izvoz prema aktivnostima podsektora metala	61
Slika 36-	Uvoz prema aktivnostima podsektora metala	62
Slika 37-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda ...	65
Slika 38-	Zaposlenje preduzeća prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	66
Slika 39-	Izvoz prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	67
Slika 40-	Uvoz prema aktivnostima podsektora izrađenih metalnih proizvoda	69
Slika 41-	Podela preduzeća prema aktivnostima podsektora nameštaja	71
Slika 42-	Zaposlenje prema aktivnostima podsektora nameštaja	72
Slika 43-	Izvoz prema aktivnostima podsektora nameštaja	73
Slika 44-	Uvoz prema aktivnostima podsektora nameštaja	74

Uvod

Industrijska politika je aktuelno pitanje i zauzima važno mesto u agendama razvijenih privreda. Kosovo, kao nova država, ima za cilj da unapređenjem industrijskih politika utiče na održivi privredni razvoj.

Kosovo, iako je jedna od retkih zemalja u regionu koja je doživela solidnu stopu privrednog rasta, čak i za vreme svetske finansijske krize, ima potrebu za ubrzanim tempo povećanja zaposlenja, broja preduzeća i izvoza u industriji, za poboljšanje životnog standarda i da uravnoteži njegovo veliko negativno trgovinsko stanje.

Globalni rast proizvodnje je aktuelna tema razvijenih zemalja, a u ovom slučaju Kosovo treba da se više orijentiše na razvoj sektora prerađivačke industrije što direktno doprinosi povećanju vrednosti proizvodnje u zemlji i povećanju broja zaposlenih raznih profila.

Izrađivači industrijskih politika pri Ministarstvu ekonomije, zapošljavanja, trgovine, industrije, preduzetništva i strateških investicija su, kako bi analizirali stanje razvojnih trendova prerađivačke industrije (Sektor C), pripremili uporedni izveštaj sa podsektorima sektora C.

Svrha izrade uporednog izveštaja podsektora sektora C, je da se predstavle glavni trendovi razvoja podsektora i privrednih aktivnosti Kosova.

Podaci predstavljeni u ovom izveštaju su podaci za 2018. godinu, koji mogu poslužiti izrađivačima politika u procesu privrednog razvoja na Kosovu, radnim poslovanjima (trenutnim i potencijalnim iz privatnog sektora), investitorima, donatorima, istraživačima, akademcima itd. Konkretnije, putem ovog izveštaja, koji pruža jasniju sliku o podsektorima i aktivnostima sektora C, od uticaja na industriju zemlje, olakšaće rad svih relevantnih aktera u izradi efikasnijih razvojnih politika, zasnovanih na merljivim pokazateljima.

Metodologija

Podaci korišćeni u ovom izveštaju se zasnivaju na kvantitativnim i kvalitativnim podacima koje je dobila Kosovska agencija za statistiku. Ove podatke obrađuje i analizira osoblje MEZTIPSI-a, posebno statistički obrađivači i izrađivači industrijskih politika u Odeljenju za industriju. Za sve podatke koji se koriste u ovom izveštaju su označene reference ili izvor informacija.

U prvom delu ovog izveštaja su predstavljeni opšti statistički podaci za prerađivačku industriju sektora C, pri čemu su analizirani i upoređivani podaci o broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu između podsektora.

U drugom delu su prikazani podaci o broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu, upoređujući aktivnosti podsektora kao što su: tekstil, odeća, koža, drvo, papir, hemijska industrija, proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda (osim mašinerije i opreme), plastika i guma, proizvodnja metala i nameštaja. Prikaz tih podsektora u ovom izveštaju je raspoređen prema kodovima, kao što je raspoređeni u NACRev2.

Posle predstavljenih analiza u vezi sa opštim podacima i trendovima u industriji, u ovom izveštaju su takođe predstavljeni zaključci u vezi sa prerađivačkom industrijom na Kosovu.

PRVI DEO

POREĐENJE PODSEKTORA PRERAĐIVAČKE INDUSTRIJE

Prerađivačka industrija spada među ključne i najuticajnije sektore održivog privrednog razvoja. Razvoj sektora prerađivačke industrije indirektno doprinosi drugim privrednim sektorima. Kosovo i dalje ima nizak razvoj sektora C, mada su neki podsektori pokazali da imaju potencijal za razvoj i prodor na međunarodna tržišta.

Uloga prerađivačkih podsektora prikazana u tabeli 1, daje podatke koji se mogu dalje analizirati, u zavisnosti od svrhe Vladine politike.

Tabela 1. Podsektori prerađivačke industrije prema broju preduzeća, zapošljavanju, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
10	Obrada prehrambenih proizvoda	1.244	6.153	34.588.451,58	430.684.698,03
11	Proizvodnja pića	89	1.822	27.565.225,96	78.580.037,59
12	Proizvodnja proizvoda od duvana	1	25	-	64.847.952,16
13	Proizvodnja tekstila	127	817	6.136.824,19	58.660.751,55
14	Proizvodnja odeće	226	857	2.179.544,62	105.171.177,93
15	Proizvodnja kože i kožnih proizvoda	37	430	2.735.479,11	44.554.440,03
16	Proizvodnja od drveta i drveni proizvodi i proizvodi od plute	445	1,390	5.408.715,00	69.299.228,65
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	97	430	2.420.018,61	58.497.122,07
18	Štampanje i reprodukcija snimljenih medija	159	586	-	430.172,03
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata	7	62	1.344.980,72	393.716.432,70
20	Proizvodnja hemijskih proizvoda	104	642	5.867.275,26	226.642.896,45
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i preparata	8	94	1.874.824,80	69.038.489,78
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	504	2.374	46.454.152,31	151.108.932,16
23	Proizvodnja nemetalnih	478	3.796	7.843.754,76	166.279.334,09

	mineralnih proizvoda				
24	Proizvodnja metala	99	1.051	63.135.997,19	263.854.273,63
25	Proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda	600	2.471	21.478.381,68	110.032.985,05
26	Proizvodnja računara, elektronskih i optičkih proizvoda	21	54	3.019.765,97	110.119.840,51
27	Proizvodnja električne opreme	31	228	2.254.567,39	149.458.728,23
28	Proizvodnja mašinerije i opreme z.t.p.	25	122	6.554.436,54	214.632.826,68
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2	36	2.180.302,39	253.292.372,48
30	Proizvodnja drugih prevoznih vozila	5	43	43.898,84	10.480.382,61
31	Proizvodnja nameštaja	406	2.314	10.541.831,77	49.638.936,13
32	Ostali z.t.p. proizvodi	88	819	4.623.853,10	42.744.366,08
33	Popravak i instalacija mašina i opreme	59	82	0,00	0,00
Ukupno		4.862	26.698	258.252.281,79	3.121.766.376,62

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/ MEZTIPSI-a

Industrijske politike određuju značaj pokazatelja razrađenih sa podacima za podsektore u ovom izveštaju. U sektoru prerade hrane, vodi po broju preduzeća, zapošljavanje i uvoz. U ovom slučaju, analiza pokazuje da se ovaj podsektor može dalje razvijati usredsređivanjem na zamenu uvoza i povećanje izvoza.

Podsektor proizvodnje prehrambenih proizvoda vodi sa najvećim brojem zaposlenih i tokom 2018. godine se povećao za 531 zaposlenog u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, podsektor „proizvodnja nameštaja” je povećao za 452 zaposlena, a sledi podsektor „proizvodnja proizvedenih metalnih proizvoda” sa 235 zaposlenih, a potom podsektor „proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda” sa 208 zaposlenih itd.

U sektoru „proizvodnja nameštaja” je, u 2018. godini, došlo do povećanja zaposlenja u odnosu na 2017. godinu, ali treba napomenuti da je porast procenta 24,27%, dok u broju imamo povećanje od 452 zaposlena. Među ostalim podsektorima, u odnosu na prethodnu godinu, u 2018. godini je došlo do povećanja zaposlenja, za oko 15%, a i u relativno dobrom broju, sa 111 zaposlenih, je i u podsektoru „proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plute”.

Analiza podataka o izvozu ukazuje da je najveći porast u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, posmatrano u novčanoj vrednosti, u podsektoru „proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda” sa preko 9 miliona evra, a u procentima imamo povećanje za 25,24%. Na drugom mestu se nalazi sektor „proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda” sa preko 7 miliona evra, dok je u procentima pokazao povećanje od 55,84%, a zatim je po redu sektor „proizvodnja pića”, sektoru u kome je 2018. godine, u poređenju sa 2017. godinom, došlo do povećanja izvoza za oko 3 miliona 400 hiljada evra, nakon čega je sledi podsektor „proizvodnja nameštaja” sa povećanjem izvoza za oko 3 miliona 400 hiljada evra.

Tokom 2018. godine je došlo do velikog pada izvoza, u poređenju sa 2017. godinom, u sektoru „proizvodnja metala” sa smanjenjem u iznosu od 20.171.155 evra ili, izraženo u procentima, je došlo do smanjenja od 24,21%.

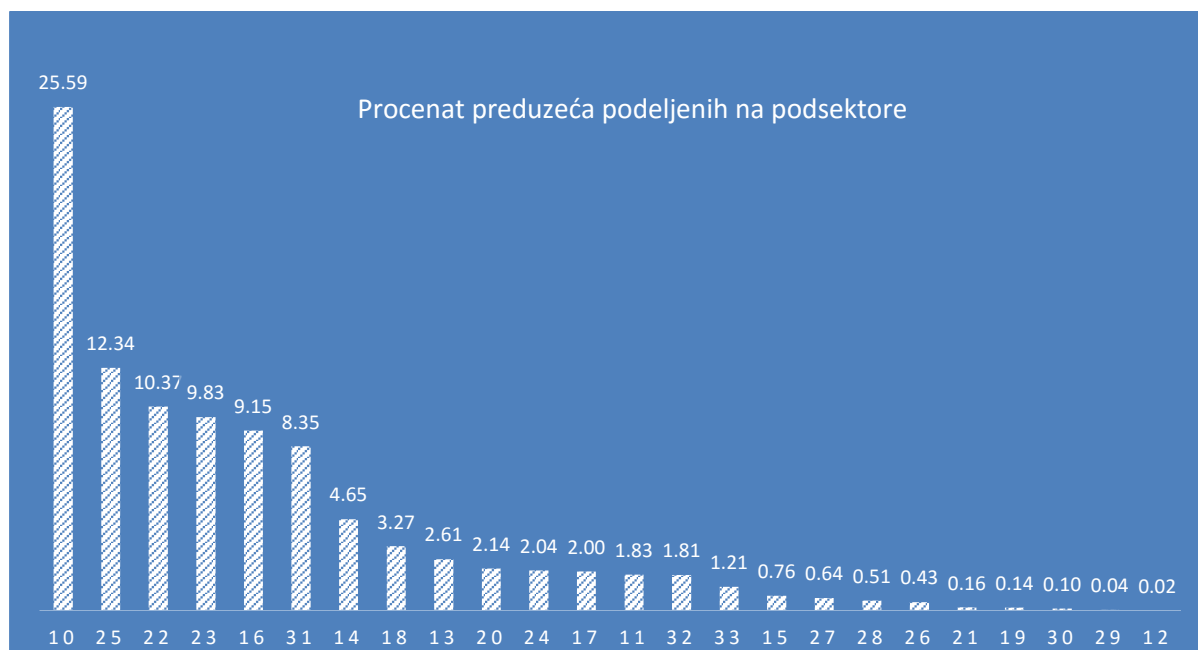
Ukoliko analiziramo uvoz između podsektora, njime uglavnom dominiraju: proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata, proizvodnja metala, proizvodnja mašinerija i opreme z.t.p, proizvodnja hemijskih proizvoda itd.

1. Preduzeća prema podsektorima

Broj preduzeća u proizvodnim podsektorima utiče na unapređenje konkurencije. Što je veći broj preduzeća, veća je konkurencija, što će promovisati kvalitet, zaposlenje, izvoz, itd.

Mikro, mala i srednja preduzeća utiču na ekonomsku održivost, međutim velika preduzeća takođe imaju pozitivnu ulogu, jer su inovativnija i konkurentnija na domaćem i stranom tržištu.

Slika 1. Redosled podsektora sektora C, prema procentu u broju preduzeća

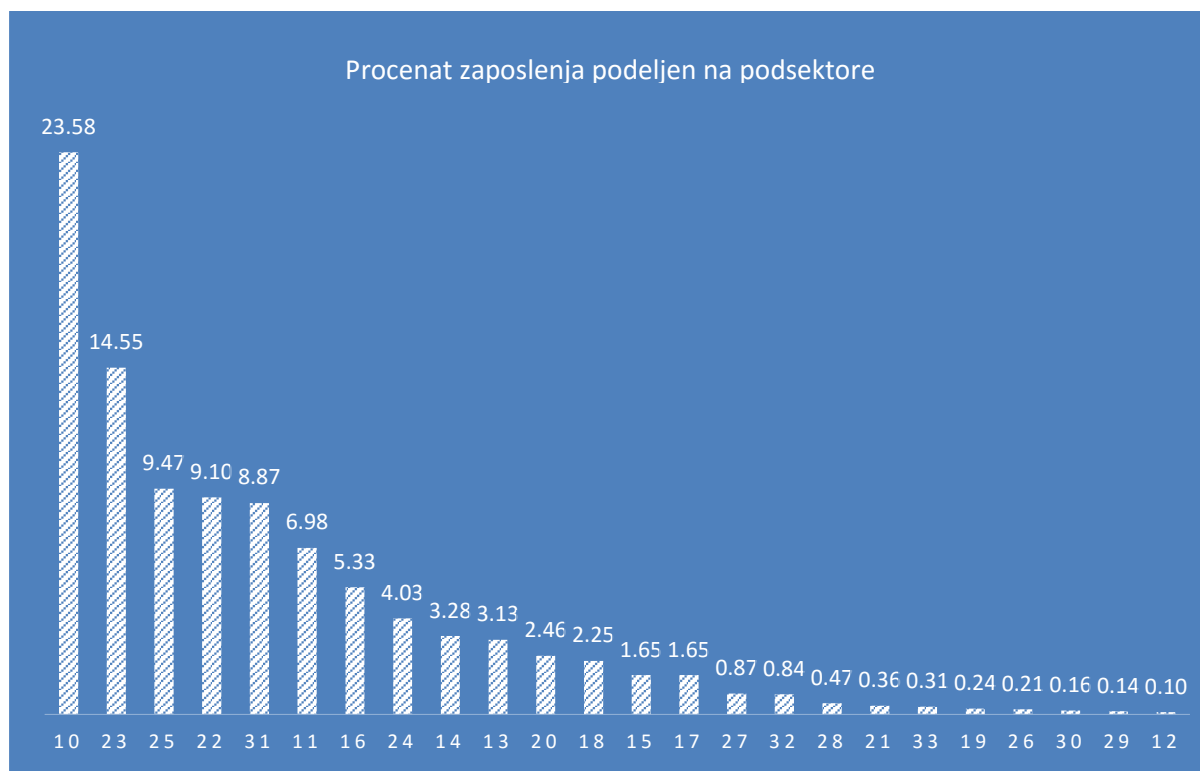
Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/ MEZTIPSI-a

Kao što se vidi na gornjoj slici, u smislu broja preduzeća sa 25,59% vode u sektoru „prerada hrane”, a na drugom mestu je „proizvodnja proizvedenih metalnih proizvoda” sa 12,34%. Mala razlika je primećena u sva četiri podsektora gde je treći podsektor „proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda” sa 10,37%, a sledi podsektor „proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda” sa 9,83%, zatim je na redu podsektor „proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plute” sa 9,15%, a sledi „proizvodnja nameštaja” sa 8,35% itd.

2. Zaposlenje prema podsektorima

Jedan od pokazatelja koji se analizira u ovom izveštaju i koji je veoma važan je zapošljavanje. Sektor C - Prerađivačka industrija, prema privrednim delatnostima, učestvuje sa 10,03% u stopi zaposlenosti. Ukoliko uzmemo u obzir i druge faktore, možemo reći da proizvodni podsektori imaju efekat „činioca” za otvaranje radnih mesta u ostalim sektorima.

Slika 2. Zaposlenje prema podsektorima sektora C

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a / MEZTIPSI-a

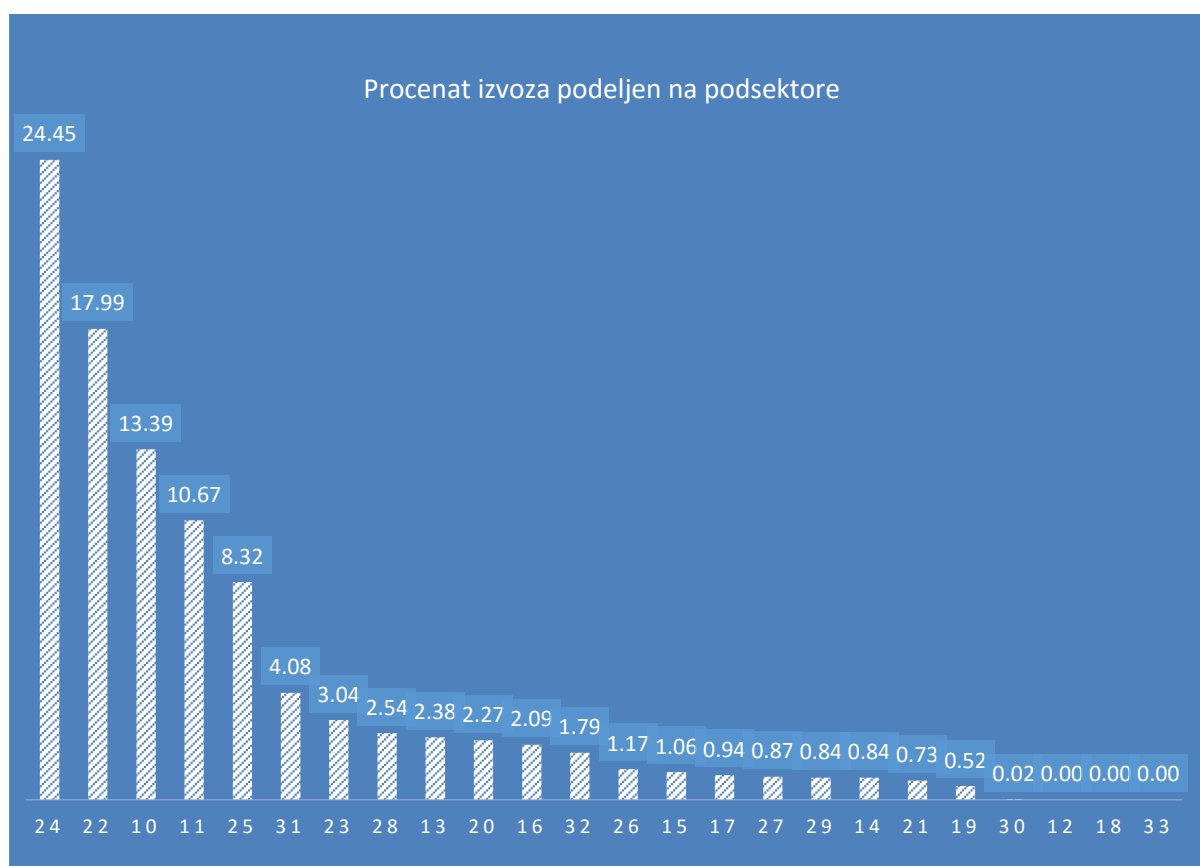
Najveći doprinos zaposlenju, prema slici 2, je pokazao sektor „prerada hrane” za 23,58%. Drugi podsektor po redu je „proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda” sa 14,55% zaposlenih, a trećim podsektor po redu, koji utiče na zaposlenje, je „proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda” sa 9,47%, a sledi podsektor „proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda” sa 9,10% i podsektor „Proizvodnja nameštaja” sa 8,87% zaposlenih u sektoru C.

3. Izvoz prema podsektorima

Razvoj preduzeća na Kosovu će uticati na povećanje izvoza i privredni razvoj uopšte.

Podaci trgovinskog stanja Kosova kazuju da je odnos izvoza sa uvozom vrlo nizak, ali neke od delatnosti prikazane na slici 3 pokazuju potencijal za razvoj i povećanje izvoza.

Slika 3. Izvoz po podsektorima sektora C

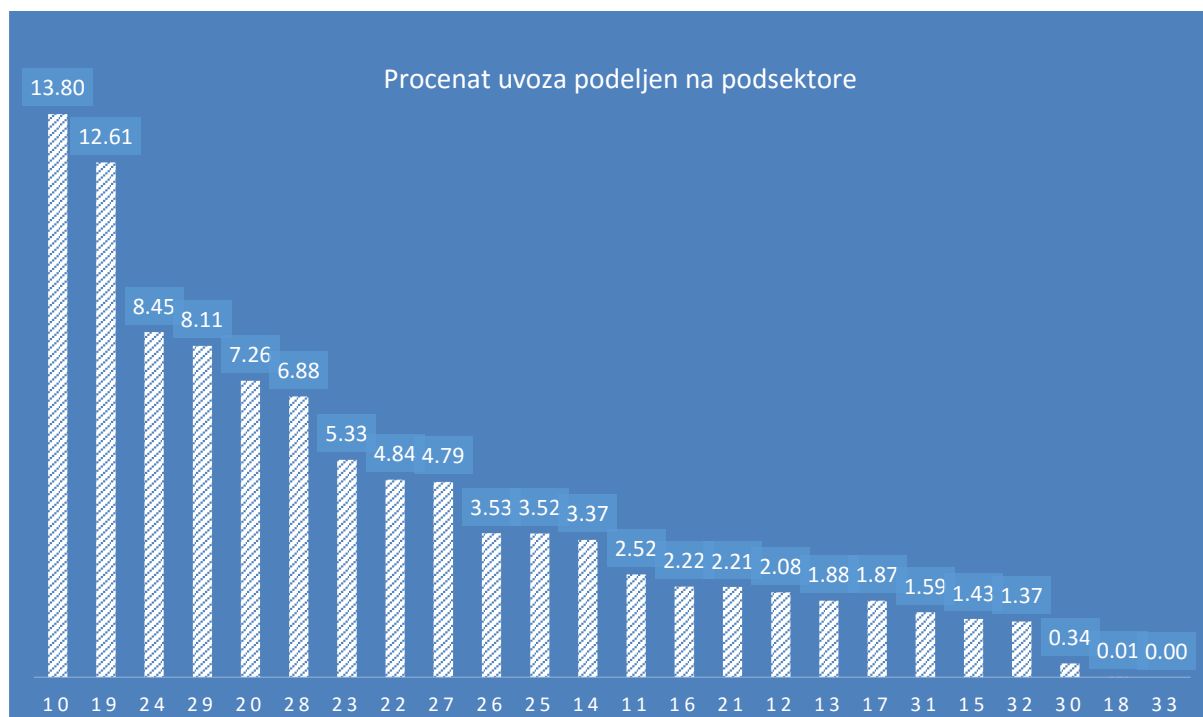
Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-/MEZTIPSI-a

Izvozom u sektoru C, prema slici 3, dominira podsektor „proizvodnja metala” sa 24,45%, a drugi podsektor po redu, u pogledu izvoza, je podsektor „proizvodnja gumenih i plastičnih proizvoda” sa 17,99%. Sledi sektor „prerada hrane” sa 13,39%, a četvrti po redu je podsektor „proizvodnja pića” sa 10,67%, a sledi „proizvodnja proizvedenih metalnih proizvoda” sa 8,32% itd.

4. Uvoz prema podsektorima

Jedan od pokazatelja ovog izveštaja je uvoz proizvoda iz sektora C, gde Kosovo i dalje ima visoku vrednost uvoza, predstavljajući veliko negativno stanje.

Slika 4. Uvoz prema podsektorima sektora C

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a / MEZTIPSI-a

U okviru sektora C u uvozu vodi podsektor „proizvodnja hrane” sa 13,80% uvoza, a ovaj je podsektor u izvozu treći sa 13,39%. Drugi podsektor po redu, koji učestvuje u uvozu sa 12,61% je „proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata”, a na trećem mestu je podsektor „proizvodnja metala” sa 8,45%, a zatim sledi „proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica” sa 8,11% itd.

DRUGI DEO

POREĐENJE AKTIVNOSTI PODSEKTORA

1. Proizvodnja tekstila

U sektoru proizvodnje tekstila u okviru prerađivačke industrije (sektor C), broj preduzeća je na devetom mestu, A broj zaposlenih i izvoza je na jedanaestom mestu. U ukupnom sektoru C, uvoz tekstilne proizvodnje zauzima sedamnaesto mesto.

Tabela 2. Podsektor proizvodnje tekstila prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja tekstila	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
1399	Proizvodnja ostalih tekstila z.t.p.	50	205	12.672,65	911.988,84
1330	Završni procesi prerade tekstila	32	358	-	-
1320	Tkanje tekstila	11	77	511.127,80	15.814.106,35
1310	Priprema i pletenje tekstilnih prediva	10	13	509.170,62	1.123.102,91
1392	Proizvodnja konfekcijskih predmeta od tekstila, osim odeće	10	53	4.235.755,12	16.657.252,93
1391	Proizvodnja pletenih i tkanih tkanina	6	13	5.091,96	4.367.193,11
1396	Proizvodnja ostalih tehničkih i industrijskih tekstila	4	24	137.751,56	3.190.597,08
1393	Proizvodnja tepiha, ćilima i prostirki	3	3	703.760,14	11.220.597,64
1394	Izrada užadi, vrpca i mreža	0	0	7.368,29	968.479,85
1395	Proizvodnja netkanih tkanina i netkanih artikala, osim odeće	1	4	14.126,05	4.407.432,84
Ukupno		127	817	6.136.824,19	58.660.751,55

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane DIP-a/MEZTIPSI-a

U okviru ovog podsektora, sa brojem od 50 preduzeća, vodi aktivnost „Proizvodnja ostalih tekstila z.t.p”, a na drugom mestu je aktivnost „Završni procesi prerade tekstila” sa 32 preduzeća, a ostale aktivnosti imaju manji procenat.

U zapošljavanju vodi aktivnost „Završni procesi prerade tekstila” sa 358 zaposlenih, a na drugom mestu se nalazi aktivnost „Proizvodnja ostalih tekstila z.t.p”, sa 205 zaposlenih, dok je na trećem mestu po broju zaposlenih mesto „Tkanje tekstila” sa 77 zaposlenih.

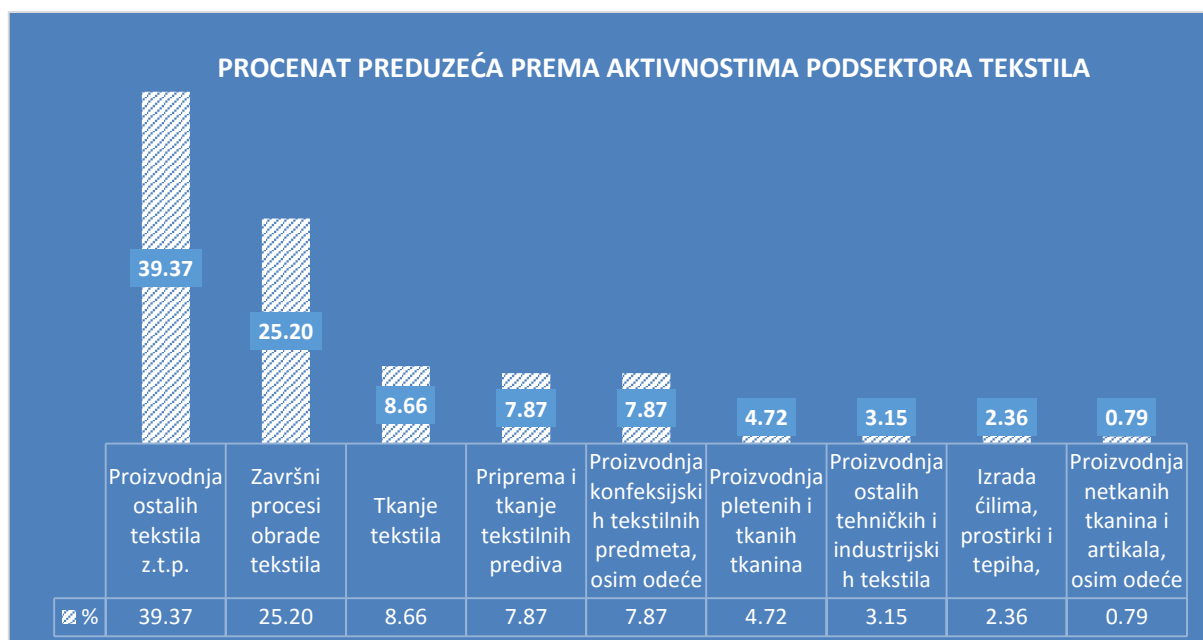
Izvozom u podsektoru tekstila dominira aktivnost „Proizvodnja konfekcijskih tekstila pored odeće”, a na drugom mestu je aktivnost „Proizvodnja tepiha, ćilima i prostirki”.

Što se tiče poređenju izvoza i uvoza u ovom podsektoru, u opštim aktivnostima je zabeležena veća vrednost uvoza u odnosu na izvoz.

1.1 Preduzeća prema aktivnostima u podsektoru tekstila

Analiza podataka o broju preduzeća u podsektoru tekstila - pokazuje da se po broju preduzeća na prvom mestu nalazi aktivnost „Proizvodnja ostalog tekstila” za 39,37 odsto, a slede „Finalni procesi prerade tekstila” sa 25,20%, a ostale predstavljene aktivnosti u ovom podsektoru su sa nižim procentom.

Slika 5. Raspodela preduzeća prema aktivnostima podsektora tekstila

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od DIP / MEZTIPSI

Što se tiče rasprostranjenosti ovih preduzeća, podaci ukazuju na to da je najveći broj preduzeća u aktivnosti „Proizvodnja ostalih tekstila z.t.p.”. Najveća koncentracija preduzeća u ovoj aktivnosti se nalazi u regionu Prištine sa 24%, zatim u regionu Uroševca sa 20%, Prizrena sa 14% i Gnjilana sa 12%, a u Peći, Mitrovici i Đakovici imaju isti broj preduzeća za 10%.

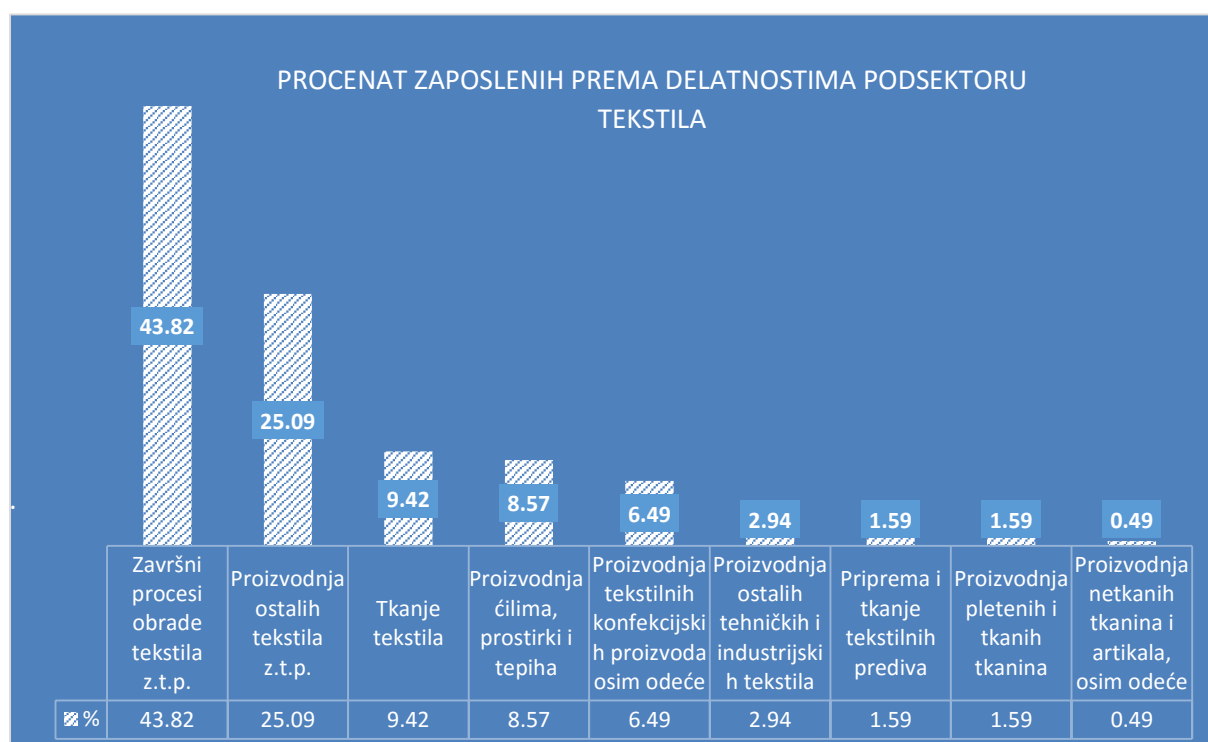
Podaci ukazuju na to da aktivnost „Završni procesi prerade tekstila” ima najveće učešće u regionu Prištine sa 46,9%, zatim u Đakovici sa 15,6%, Mitrovici sa 12,5%, Prizrenu sa 9,4%, a Uroševac i Gnjilane imaju isti broj preduzeća sa 6,3%, a Peć najmanje sa 3%.

Aktivnost „Tkanje tekstila”, u smislu broja preduzeća, je rasprostranjena u samo 4 regiona Kosova. Najveći broj preduzeća je u regionu Đakovice, sa 63,6%, zatim u regionu Prištine sa 18,2%, a u Uroševcu i Mitrovici sa 9,1%.

1.2 Zapošljavanje prema aktivnostima u podsektoru tekstila

U aktivnostima podsektora tekstila je zapošljavanje najvećim delom usmereno na „Završne procese obrade tekstila” sa 43,82%, a zatim imamo uključenje zaposlenih u aktivnosti „Proizvodnja ostalog tekstila z.t.p” sa 25,09% i aktivnosti „Tkanje tekstila” sa 9,42%.

Slika 6. Zapošljavanje po delatnostima u podsektoru tekstila

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora tekstila, analiziran je najveći broj zaposlenih u okviru aktivnosti u regionima Kosova.

U okviru aktivnosti „Završni procesi obrade tekstila”, u regionu Đakovice je zaposleno 61,77%, u regionu Prištine 18,56%, u Gnjilanu 8,8%, u Uroševcu 7%, a u Prizrenu i Mitrovicu je broj zaposlenih oko 2%, dok u Peći nema broj zaposlenih u ovoj aktivnosti.

Najveće uključenje broja zaposlenih u okviru aktivnosti „Proizvodnja ostalih tekstila z.t.p” ima Priština sa 43%, zatim Mitrovica sa 20%, Gnjilane sa 12%, Uroševac sa 11%, Đakovica sa 9% zaposlenih, a manje ima u regionu Prizrena sa 4% i Peći sa 2%.

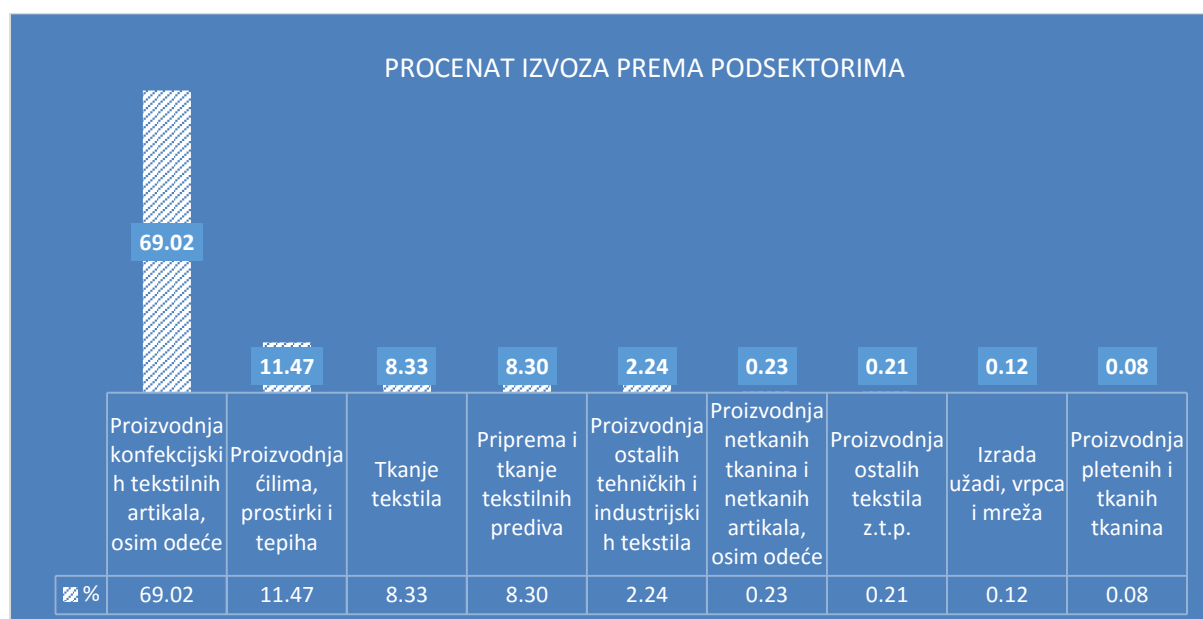
Aktivnost „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” ima najveće učešće u regionu Gnjilana sa 91% i Peći sa 9%, dok u ostalim regionima nema zaposlenih.

1.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora tekstila

Izvoz podsektora tekstilne proizvodnje je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju, nakon zaposlenja i broja preduzeća. Ovaj podsektor, u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, zauzima jedanaesto mesto.

Podaci za poređenje aktivnosti izvoza u podsektoru tekstila ukazuju na to da sa 69,02% vodi aktivnost „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih proizvoda, osim odeće”, a zatim sa 11,47% se rangira „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” i sa 8,33%, aktivnost „Tkanje tekstila”.

Slika 7. Izvoz prema delatnostima tekstilnog podsektora

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Izvoz podsektora tekstila je veći kod ostalih zemalja, zatim u zemljama EU-a, CEFTA-e i manje se izvozi u zemljama EFTA-e.

Aktivnost „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih artikala, osim odeće” u zemljama EU-a se izvozi sa 44,51%, u drugim zemljama 37,15%, u zemljama CEFTA-e 16,05%, a u zemljama EFTA-e sa 2,29% proizvoda.

Zemlje u kojima se najviše izvoze proizvodi iz aktivnosti „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih artikala, osim odeće” su: SAD sa 32,13%, Nemačka sa 23,56%, Albanija sa 9,05% itd.

Aktivnost „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” je koncentrisana u zemljama CEFTA-e sa 93,76%, ostalim zemljama sa 2,99%, zemljama EFTA-e sa 2,74% i zemljama EU sa samo 0,51%.

Proizvodne aktivnosti „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” se najviše izvoze u Bosni i Hercegovini sa 31,04%, zatim u Srbiji sa 29,17%, u Makedoniji sa 20,42%, i u Albaniji sa 8,54% itd.

Aktivnost „Tkanje tekstila” ima najveći izvoz u zemljama CEFTA-e sa 62,75%, zatim, gotovo prepolovljeno, u zemljama EU-a sa 31,50%, u zemlje EFTA-e sa 3,85% i u ostalim zemljama sa samo 1,91%.

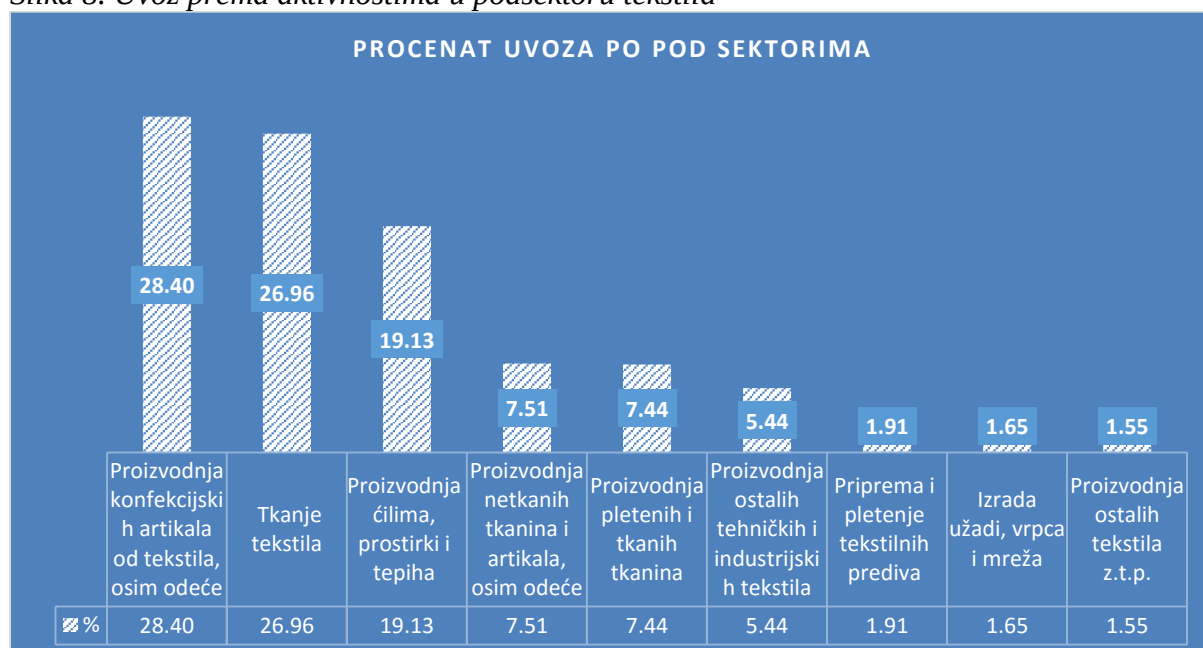
Zemlje u kojima se najviše izvoze proizvodi ove aktivnosti su: Albanija sa 36,15%, Bugarska sa 29,01% i Srbija sa 17,62%.

1.1 Uvoz prema aktivnostima u podsektoru tekstila

Uvoz podsektora za proizvodnju tekstila, ukoliko se uporedi sa drugim podsektorima prerađivačke industrije Sektora C, se nalazi na sedamnaestom mestu.

Podaci za upoređivanje uvoza u podsektoru tekstila ukazuju na to da sa 28,40% vodi aktivnost „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih artikala, osim odeće”, zatim je na redu aktivnost „Tkanje tekstila” sa 26,96% i „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” sa 19,13%, u uvozu.

Slika 8. Uvoz prema aktivnostima u podsektoru tekstila

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Uvoz aktivnosti „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih artikala, osim odeće” sa 86,83% je iz ostalih zemalja, iz zemalja CEFTA-e sa 7,48%, iz zemalja EU-a sa 5,47% i zemalja EFTA-e, sa prilično niskim procentom od samo 0,21%.

Što se tiče aktivnosti „Proizvodnja konfekcijskih tekstilnih artikala, osim odeće”, zemlje u kojima je uvoz koncentrisan su: Kina sa 42,83%, zatim Turska sa 32,94% i Indija sa 4,53%.

Uvoz aktivnosti „Tkanje tekstila” je koncentrisan iz ostalih zemalja sa 86,68%, iz zemalja EU-a sa 11,46%, a iz zemalja CEFTA-e sa samo 1,84%.

Zemlje iz kojih se ti proizvodi uvoze su: Turska sa 42,36%, Kina sa 40,29%, Ujedinjeno Kraljevstvo sa 2,60%, Italija sa 1,93% itd.

Uvoz proizvoda iz aktivnosti „Proizvodnja ćilima, prostirki i tepiha” je koncentrisan iz drugih zemalja sa 81,84%, iz zemalja EU-a sa 16,27%, iz zemalja CEFTA-e sa 1,49% i iz zemalja EFTA-e sa 0,40%.

Zemlje iz kojih se ovaj proizvod najviše uvozi su: iz Turska sa 77,05%, iz Belgija sa 8,70% i Holandija sa 4,96%.

2. Proizvodnja odeće

Podsektor proizvodnje odeće u okviru prerađivačke industrije (Sektor C), što se tiče broja preduzeća, zauzima sedmo, a prema broju zaposlenih deveto mesto. Ovaj podsektor zauzima dvadeseto mesto prema izvozu, a uvoz se svrstava na dvanaesto mesto.

Tabela 3. Podsektoru proizvodnje odeće prema broju preduzeća, broju zaposlenih, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja odeće	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
1413	Proizvodnja ostale spoljne odeće	126	494	1.073.648,55	42.467.790,89
1412	Proizvodnja radne odeće	32	158	159.970,75	1.042.102,47
1419	Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd)	31	109	485.392,88	12.711.496,03
1439	Proizvodnja ostale pletene ili heklane odeće	28	26	169.967,31	11.400.201,43
1431	Proizvodnja pletenih čarapa	5	12	67.273,06	5.684.634,23
1411	Proizvodnja kožne odeće	3	55	231,10	160.788,65
1414	Proizvodnja donjeg veša	1	3	223.060,97	31.678.476,32
1420	Proizvodnja krznenih artikala	0	0	-	25.687,91
Ukupno		226	857	2.179.544,62	105.171.177,93

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

U okviru ovog podsektora, aktivnost „Proizvodnja ostale spoljne odeće”, u upoređenju sa drugim aktivnostima, vodi kako prema broju preduzeća, tako i prema broju zaposlenih i izvozu i uvozu.

Ova aktivnost „Proizvodnja ostale spoljne odeće”, u upoređenju sa ostalim aktivnostima u okviru ovog podsektora, u izvozu učestvuje sa 49,26%, a u uvozu sa 40,38%.

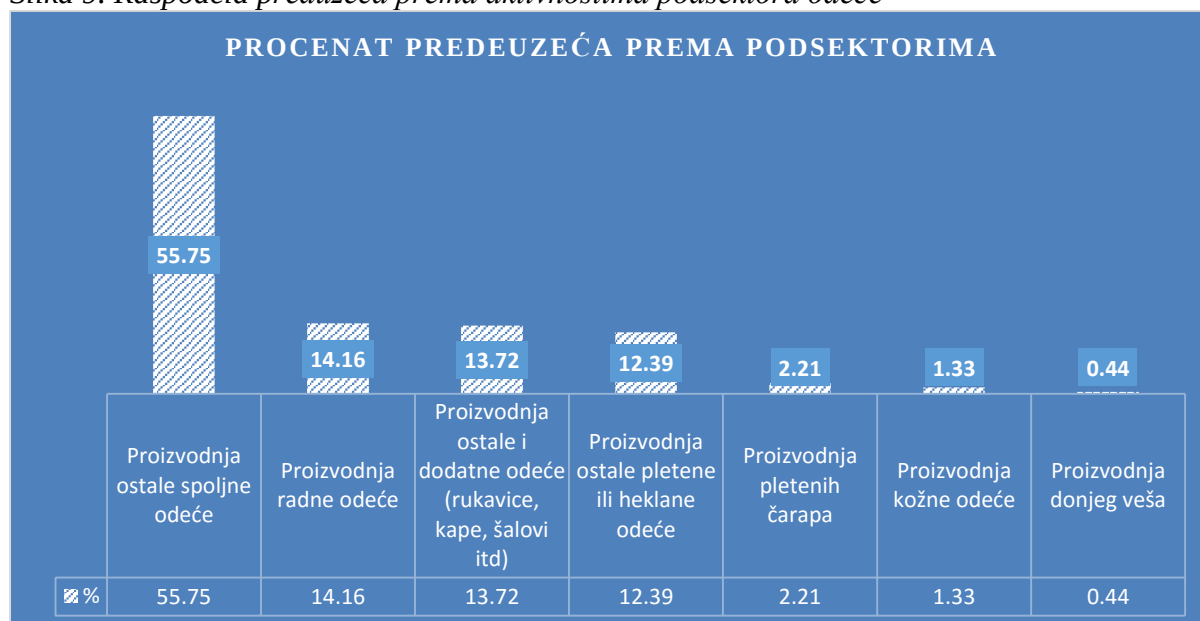
Izvoz proizvoda “Proizvodnja donjeg veša” se nalazi na trećem mestu sa 10,23%, a uvoz proizvod ove aktivnosti se nalazi na drugom mestu sa 30,12%.

Aktivnost „Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi, itd)” iz ovog pod sektora u izvozu učestvuje sa 22,27%, u upoređenju sa ostalim aktivnostima, a u uvozu sa 12,09%.

2.1 Preduzeća prema aktivnostima u podsektoru odeće

Analiza podataka za broj preduzeća za podsektor proizvodnje odeće ukazuje na to da je, prema broju preduzeća, na prvom mestu aktivnost „Proizvodnja ostale spoljne odeće” sa 55,75%, a sledi „Proizvodnja radne odeće” sa 14,16%. Aktivnost „Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd)” zauzima treće mesto sa 13,72%.

Slika 9. Raspodela preduzeća prema aktivnostima podsektora odeće

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Kada je reč o rasprostranjenosti ovih preduzeća, podaci ukazuju na to da je najveći broj preduzeća u okviru aktivnosti „Proizvodnja ostale spoljne odeće” u regionu Prištine sa 27%, a zatim u regionu Đakovice sa 21 %. Otprilike slična rasprostranjenost preduzeća je u regionu Prizrena sa 20%, zatim u regionu Mitrovice sa 10%, a slede Gnjilane sa 9%, Uroševac sa 7% i Peć sa 6%.

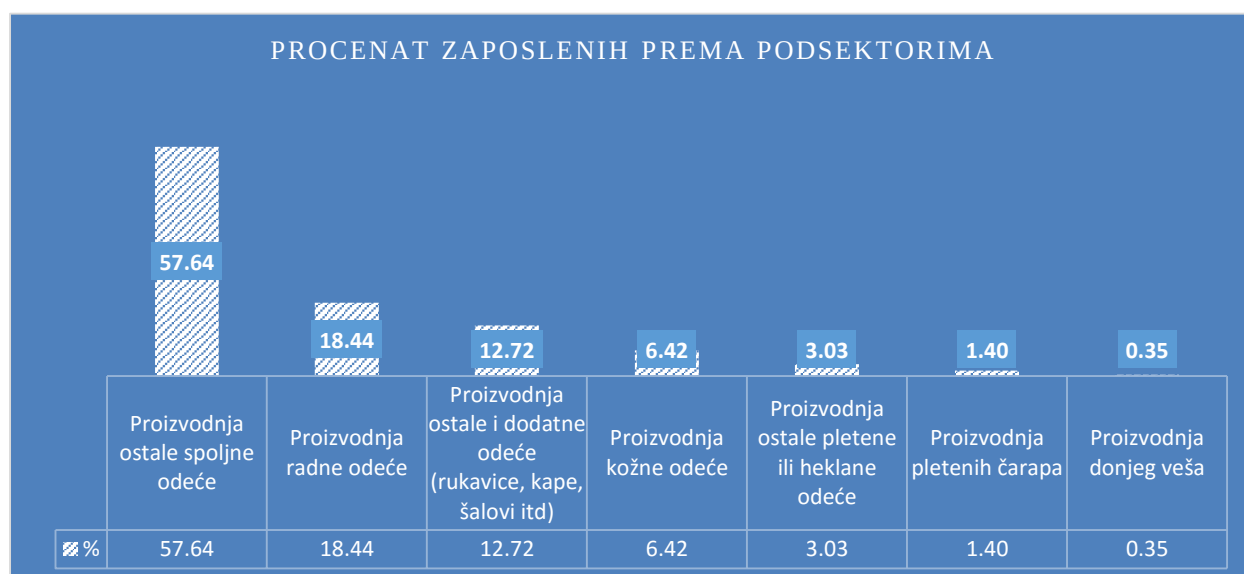
Podaci ukazuju na to da aktivnost „Proizvodnja radne odeće” ima najveću rasprostranjenost u Uroševcu i Đakovici, sa istim procentom od 19%, kao i u regionu Peći i Mitrovice sa 16%, a zatim u Prištini sa 12,50%, dok je manji broj preduzeća zabeležen u regionu Prizrena i Gnjilana sa po 9%.

Aktivnost koja se odnosi na „Proizvodnju druge i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd)”, što se tiče broja preduzeća, najveća rasprostranjenost je u regionu Prištine sa 35,48%, zatim regionu Prizrena i Gnjilana sa po 16%, u Uroševcu i Đakovici sa po 10%, a Peć i Mitrovica imaju najniži procenat sa po 6%.

2.2 Zapošljavanje prema aktivnostima u podsektoru odeće

U aktivnostima podsektora odeće, zapošljavanje je uglavnom usmereno na „Proizvodnju ostale spoljne odeće” sa 57,64%, zatim imamo uključivanje zaposlenih u „Proizvodnju radne odeće” sa 18,44%, a broj od 12,72%, zaposlenih imamo u aktivnosti „Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd)”.

Slika 10. Zapošljavanje prema aktivnostima u podsektoru odeće

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora proizvodnje odeće, analizirali smo rasprostranjenost ovih aktivnosti u regionima Kosova. Analize ukazuju na to da je u aktivnosti „Proizvodnja ostale spoljne odeće” najveće učešće zaposlenih u regionu Prištine sa 37%, zatim Đakovice sa 31%, Prizrena sa 12%, u regionu Gnjilana sa 10 %, u Uroševcu sa 7%, a slede Peć sa 3% i Mitrovica sa samo 0,6%.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja radne odeće” najveće učešće broja zaposlenih je u regionu Peći sa 44%, Đakovici sa 33%, zatim Prištini sa 9% i manje je u regionu Prizrena i Gnjilane sa 4%, a u Uroševcu i Mitrovici sa po 3%.

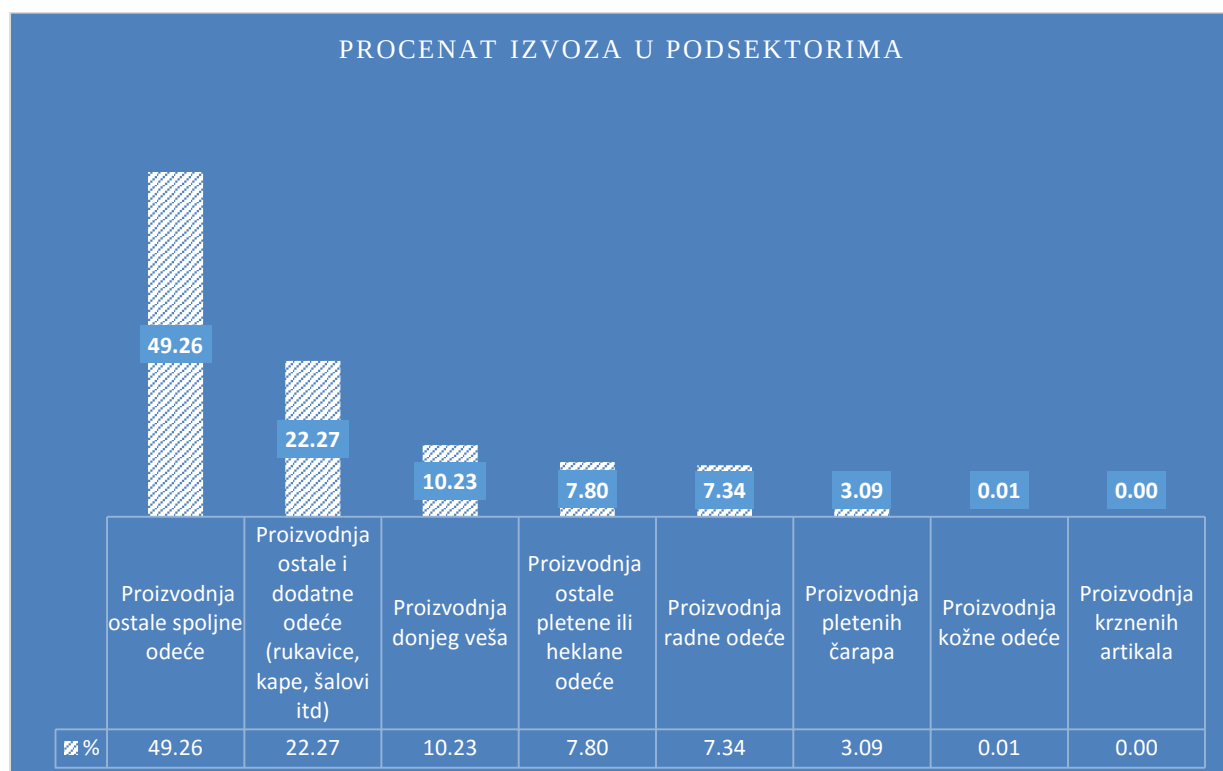
Najveće uključenje broja zaposlenih u okviru aktivnosti „Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd.)” je u regionu Peći sa 66%, Prištine sa 13%, Prizrena sa 8.26% , Gnjilana sa 7%, zatim manje učešće u Uroševcu sa 3%, Đakovici sa 2% i u Mitrovici sa 1%.

2.3 Izvoz prema aktivnostima u pod sektoru odeće

Izvoz u podsektoru za proizvodnju odeće je još jedan pokazatelj koji se analizira u ovom izveštaju, pored pokazatelja zaposlenja i broja preduzeća, i u upoređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije se nalazi na dvadesetom mestu.

Upoređivanje podataka o izvozu o aktivnostima u podsektoru proizvodnje odeće ukazuje na to da sa 49,26% vodi aktivnost „Proizvodnja ostale spoljne odeće”, a „Proizvodnja ostale odeće (rukavice , kape, šalovi itd)” se rangira sa 22,27%, kao i aktivnost „Proizvodnja donjeg veša” sa 10,23%.

Slika 11. Izvoz po aktivnostima u podsektoru odeće

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Najveća koncentracija izvoza proizvoda odeće u okviru aktivnosti ovog podsektora je u zemljama EU-a, ostalim zemljama, zemljama CEFTA-e, manji izvoz je u zemljama EFTA-e. Proizvodi aktivnosti, koji su uključeni u „Proizvodnja ostale spoljne odeće” se izvoze u zemlje EU-a sa 73,53%, u ostale zemlje 13,39%, u zemlje CEFTA-e sa 8,11% i u zemlje EFTA-e sa samo 4,97%.

Zemlje u kojima se najviše izvozi „Proizvodnja ostale spoljne odeće” su: Holandija sa 34,90%, Italija sa 23,43%, i Nemačka sa 11,99% itd.

Izvoz aktivnosti „Proizvodnja ostale i dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd)” je koncentrisan u zemljama CEFTA-e sa 75,71%, u drugim zemljama sa 15,13%, u zemljama EU-a sa 6,26% i u zemljama EFTA-e sa 2,89%.

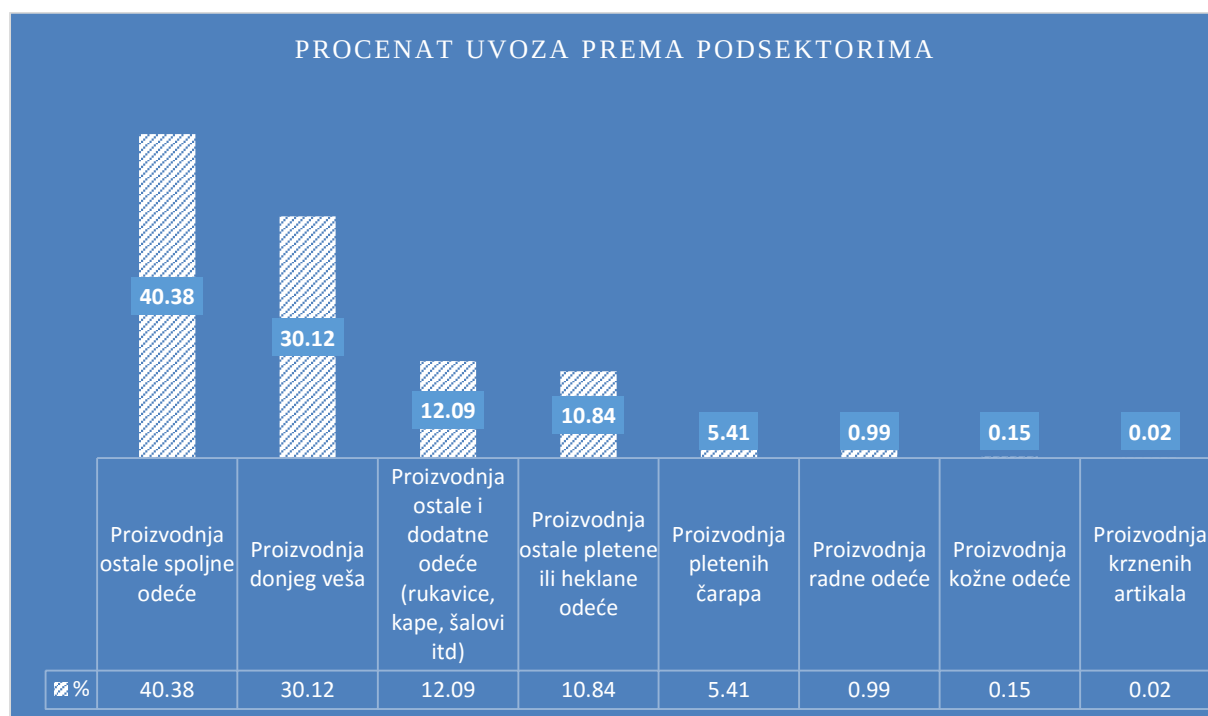
Zemlje u kojima se najviše izvoze proizvodi ove aktivnosti su: Crna Gora sa 29,78%, zatim Makedonija sa 24,82%, Albanija sa 19,11% i Turska sa 15,13%.

Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja donjeg veša” se izvoze u zemlje CEFTA-e sa 38,11% u zemlje EFTA-e sa 29,38%, u zemlje EU-a sa 24,26%, u zemlje EU i u ostale zemlje sa 8,25%. Zemlje u koje se izvoze proizvodi ove aktivnosti su: Švajcarska sa 29,38%, potom Albanija sa 14,46%, Nemačka sa 13,29% i Crna Gora sa 12,43%.

2.4 Uvoz prema aktivnostima u podsektoru odeće

Uvoz u podsektoru proizvodnje odeće, u upoređenju sa drugim sektorima prerađivačke industrije, sektor C, se nalazi na dvanaestom mestu. Ukoliko uporedimo uvoz aktivnosti u pod sektoru proizvodnje odeće, aktivnost „Proizvodnja ostale odeće”vodi sa 40,38%, a zatim „Proizvodnja donjeg veša” sa 30,12% i „Proizvodnja ostale dopunske odeće (rukavice, kape, šalovi itd)” sa 12,09%.

Slika 12. Uvoz prema aktivnostima u pod sektoru odeće

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Uvoz proizvoda aktivnosti „Proizvodnja ostale spoljne odeće” dominira iz ostalih zemalja sa 88,41%, zemalja EU-a sa 8,39%, zemalja EFTA-e sa 2,33% i zemalja CEFTA-e sa 0,87%.

Uvoz proizvoda „Proizvodnja ostale odeće” dominiraju ostale zemlje sa 88,41%, zemlje EU sa 8,39%, zemlje FFTA sa 2,33%, a zemlje CEFTA sa 0,87%.

Što se tiče uvoza proizvoda iz delatnosti „Proizvodnja ostale odeće”, on je uglavnom koncentrisan iz Turske sa 45,48%, Kine sa 20,36%, Bangladeša sa 11,61%, Vijetnama sa 2,61% itd.

Uvozom proizvoda aktivnosti „Proizvodnja donjeg veša” dominiraju ostale zemlje sa 91,5%, zemlje EU-a sa 6,41%, zemlje CEFTA-e sa 1,89% i zemlje EFTA-e sa samo 0,20%

U pogledu zemalja, uvoz ove aktivnosti je uglavnom koncentrisan iz Turske sa 52,98%, Kine sa 14,67%, Bangladeša sa 13,73%, Pakistana sa 1,93%, itd.

U uvozu aktivnosti „Proizvodnja ostale dodatne odeće (rukavice, kape, šalovi itd) ” vode ostale zemlje sa 91,36%, a slede zemlje EU-a sa 7,02%, zemlje CEFTA-e sa 1,27% i zemlje EFTA-e sa 0,36%.

Zemlje iz kojih se najviše uvoze od strane ove aktivnosti su: Kina sa 39,84%, Turska sa 36,15%, Bangladeš sa 5,11% i Kambodža sa 3,37%.

3. Proizvodnja kože i kožnih proizvoda

Podsektor za proizvodnju kože i kožnih proizvoda, u okviru prerađivačke industrije – Sektor C, je prema broju preduzeća zauzima šesnaesto mesto, prema broju zaposlenih na četrnaesto mesto, prema izvozu na šesnaesto mesto, a što se tiče uvoza se nalazi na dvadesetom mestu.

Tabela 4. Podsektor za proizvodnju kože, prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja kože	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
1520	Proizvodnja obuće	24	395	1.779.019,52	35.696.467,67
1512	Proizvodnja kofera putnih torbi i drugih predmeta kao što su oprema i remeni	11	31	924.736,75	7.870.335,00
1511	Sušenje i štavljene kože; oblaganje krznom i bojenje krzna	2	4	31.722,84	987.637,36
Ukupno		37	430	2.735.479,11	44.554.440,03

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

U okviru ovog podsektora, aktivnost „Proizvodnja obuće”, u poređenju sa drugim aktivnostima, vodi u svim oblastima, kako u pogledu broja preduzeća, tako i broja zaposlenih, kao i u izvozu sa 65,04% i uvozu sa 80,12%.

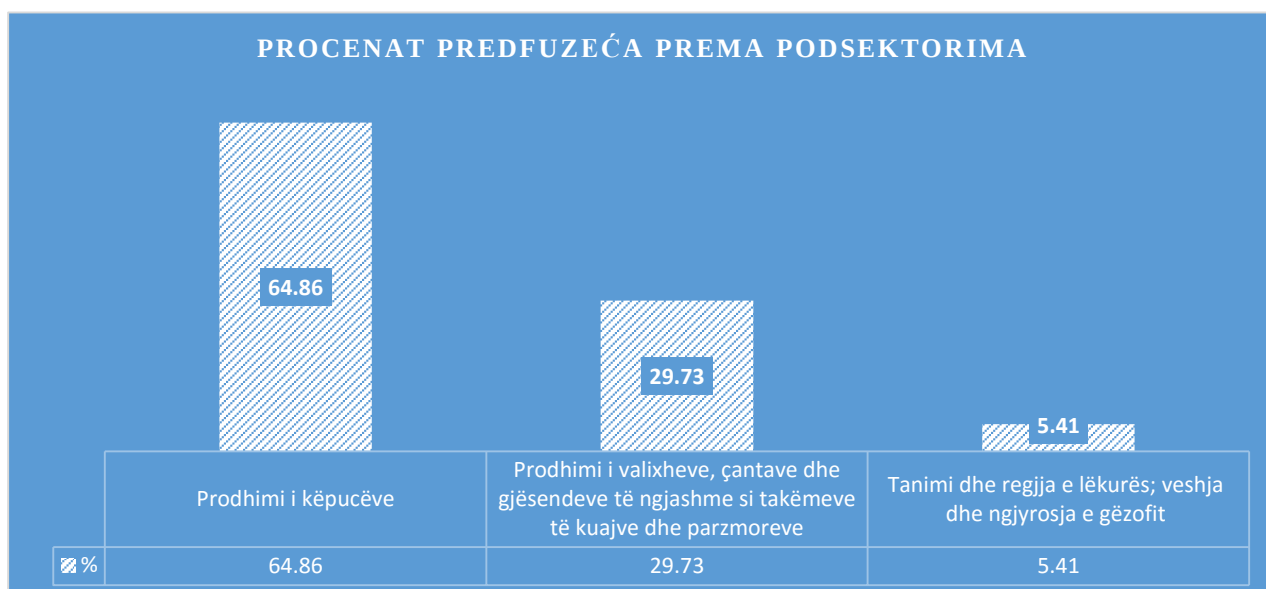
U ukupnom izvozu ovog podsektora aktivnost „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta, kao što su oprema za konje i remeni” učestvuje sa 33,81%, a u uvozu sa 17,66%.

Aktivnost „Sušenje i štavljene kože; oblaganje krznom i bojenje krzna” u ukupnom izvozu ovog podsektora učestvuje sa 1,16%, a u uvozu sa 2,22%.

3.1 Preduzeća prema pod sektorima aktivnosti kože i kožnih proizvoda

Analiza podataka u podsektoru Proizvodnja kože i kožnih proizvoda, ukazuje na to da se prema broju preduzeća na prvom mestu nalazi aktivnost „Proizvodnja obuće” sa 64,86%, a sledi „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta, kao što su pribor za konje i remeni” sa 29,73%, a sledi aktivnost „Sušenje i štavljene kože; oblaganje krznom i bojenje krzna”, sa 5,41%.

Slika 13. Rasprostranjenost preduzeća prema delatnostima u podsektoru proizvodnje kože i kožnih proizvoda

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Što se tiče ovih preduzeća, podaci ukazuju na to da je najveći broj preduzeća, u okviru aktivnosti „Proizvodnja obuće”, u regionu Prizrena sa 50%, Prištini sa 17%, Uroševcu i Peći sa po 13%, zatim sledi region Gnjilana i Mitrovice sa 4%, a u Đakovici nema preduzeća.

Podaci ukazuju na to da se aktivnost „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni” nalazi na drugom mestu i ima najveću rasprostranjenost u regionu

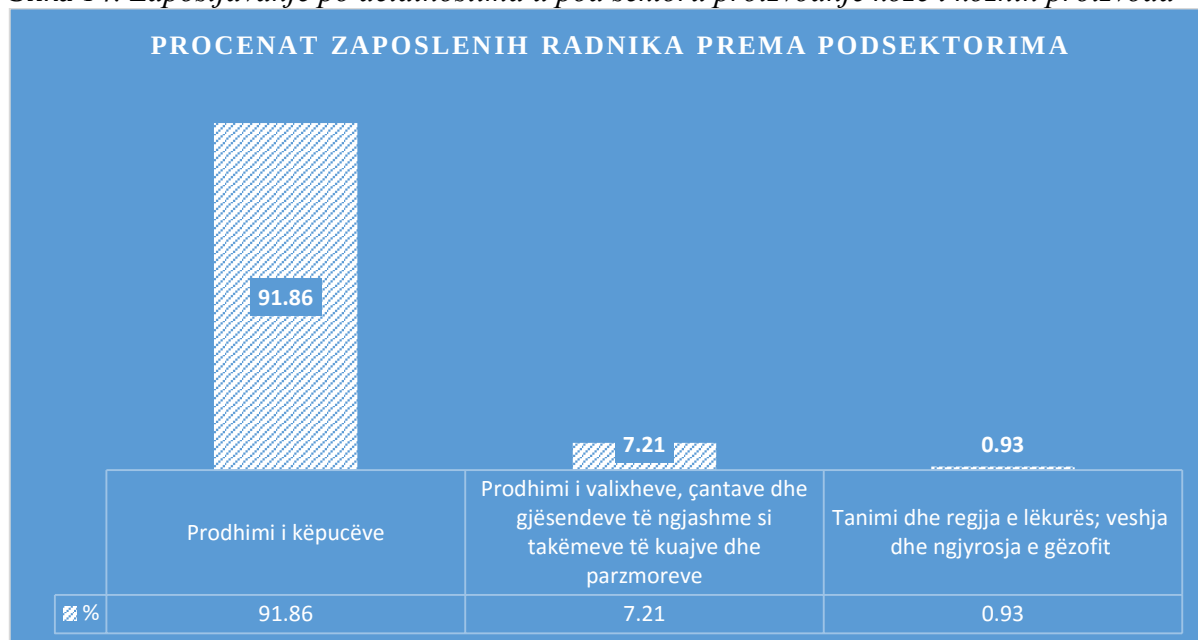
Prištine sa 36,36%, zatim Peći sa 27,27%, Prizrenu 18,18%, Uroševcu i Gnjilanu sa po 9%, a u regionu Mitrovice i Đakovice nema preduzeća.

Aktivnost koja se odnosi na „Sušenje i štavljene kože; oblaganje krznom i bojenje krzna” je rasprostranjena samo u dva regiona na Kosovu, u Mitrovici i Đakovici po 50%.

3.2 Zapošljavanje prema delatnostima u podsektoru kože i kožnih proizvoda

U aktivnostima podsektora Proizvodnje kože i kožnih proizvoda, zapošljavanje je uglavnom fokusirano na aktivnost „Proizvodnja Obuće” sa 91,86%, a zatim imamo jedno angažovanje zaposlenih u proizvodnji kofera, torbi i sličnih predmeta kao što su oprema za konje i remeni” sa 7,21% i sa jednim manjim brojem zaposlenih u aktivnosti „Sušenje i štavljene kože; oblaganje krznom i bojenje krzna ”sa 0,93%.

Slika 14. Zapošljavanje po delatnostima u pod sektoru proizvodnje kože i kožnih proizvoda

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Osim koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda, analizirali smo rasprostranjenost ovih aktivnosti u regionima Kosova.

Međutim, u aktivnosti „Proizvodnja cipela” je bilo zaposleno 91,86% radnika, a analize ukazuju na to da je najveće uključanje ovih zaposlenih u regionu Prizrena sa 56,2%, zatim Uroševca sa 18,73%, Peći sa 15,44%, Mitrovice sa 9%, Priština za samo 1%, dok u Gnjilanu i Đakovici nema zaposlenih u ovoj aktivnosti.

U sklopu aktivnosti „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni” najveće uključanje broja zaposlenih je u regionu Prištine sa 67,74%, zatim Uroševca sa 25,81%, Peći i Gnjilana sa po 3%, a u drugim regionima nije bilo zaposlenih.

Aktivnosti koje se odnose na „Sušenje i štavljenje kože, oblaganje krznom i bojenje krzna” je rasprostranjeno samo u regionu Đakovice sa 75% i Mitrovice sa 25%.

3.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora kože i kožnih proizvoda

Izvoz pod sektora proizvodnje kože i kožnih proizvoda je još jedan pokazatelj koji analiziran u ovom izveštaju posle onog o zaposlenju i broju preduzeća. Ovaj podsektor, ukoliko uporedimo sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, zauzima šesnaesto mesto.

Izvoz proizvoda aktivnosti u podsektoru proizvodnje kože i kožnih proizvoda, ukazuje na to da vodi aktivnost „Proizvodnja cipela” sa 65,04%, zatim sledi „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni” sa 33,81%, a na trećem mestu je „Sušenje i štavljenje kože, oblaganje krznom i bojenje krzna” sa 1,16%.

Slika 15. Izvozi prema aktivnostima pod sektora proizvodnja kože i kožnih proizvoda

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Veća koncentracija izvoza proizvoda, u sklopu aktivnosti ovog podsektora, je u zemljama EU-a, zatim u zemljama CEFTA-e i ostali zemljama, a mnogo manje se izvozi u zemljama EFTA-a.

Aktivnost koja obuhvata proizvodnju „Proizvodnja cipela”, se izvozi u zemljama EU-a sa 68,54 %, u zemljama CEFTA-e sa 27,35%, u ostalim zemljama je 4,07%, a mnogo manje se izvozi u zemljama EFTA-e sa samo 0,04%.

Zemlje u kojima se izvoze proizvodi aktivnosti „Proizvodnja cipela” su: Francuska 36,14%, Italija 14,46%, Hrvatska 11,56% itd.

Izvoz aktivnost „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni” je koncentrisan u zemljama EU-a, uglavnom Francuskoj sa 50,66%, zatim Italiji sa 33,64%, Rumuniji sa 12,13% itd.

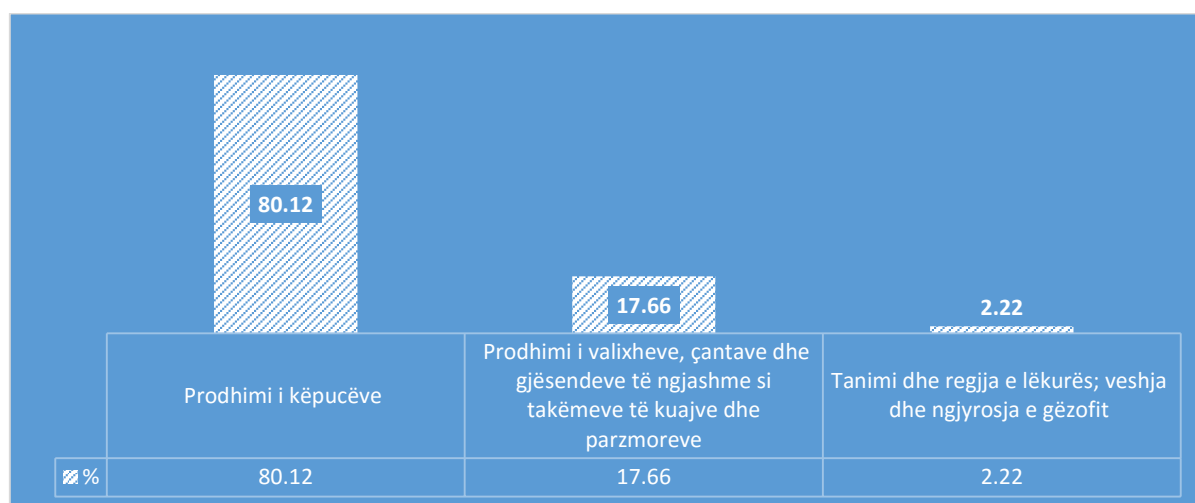
Proizvodi aktivnosti „Sušenje i štavljenje kože, oblaganje krznom i bojenje krzna” se najviše izvoze u zemljama CEFTA-e, kao i u Srbiji sa 88,55% i u zemljama EU-a, u Austriji sa 8,05% i u Italiji sa 3,40%.

3.4 Uvoz prema aktivnostima sektora kože i kožnih proizvoda

Uvoz proizvodnje podsektora Proizvodnja kože i njenih proizvoda, u poređenju sa drugim podsektorima industrije obrade, se nalazi na dvadesetom mestu.

Ukoliko uporedimo uvoz proizvoda iz aktivnosti u okviru ovog podsektora, aktivnost „Proizvodnja cipela” vodi sa 80,12%, zatim „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni” sa 17,66 %, i „Sušenje i štavljenje kože, oblaganje krznom i bojenje krzna” sa 2,22%.

Slika 16. Uvozi prema aktivnostima podsektora proizvodnja kože i kožnih proizvoda

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Najveća koncentracija uvoza proizvoda na Kosovu, u okviru aktivnosti ovog podsektora, je od ostalih zemalja, zatim zemalja EU-a i CEFTA-e, a vrlo malo se uvozi iz zemalja EFTA-e. Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja cipela” se uvoze iz ostalih zemalja sa 89,22%, iz zemalja EU-a sa 7,02 %, iz zemalja CEFTA-e sa 3,71 % i zemalja EFTA-e sa 0,06%.

Zemlje iz kojih se najviše uvoze proizvodi aktivnosti „Proizvodnja cipela” su: Kina sa 41,35%, Turska sa 24,72%, Vijetnam sa 12,52% i Indonezija sa 5,52%.

Uvoz aktivnosti „Proizvodnja kofera, torbi i sličnih predmeta kao što je pribor za konje i remeni ” je koncentrisan u ostalim zemljama, uglavnom iz Kine sa 57,7%, Turske sa 30,28%, i Italije sa 2,54%.

Uvoz aktivnosti koja obuhvata „Sušenje i šavljenje kože, oblaganje krznom i bojenje krzna” je koncentrisan iz zemalja EU-a, Italije sa 93,69% i ostalih zemalja, kao što je Turska sa 2,31%, a zatim Tajland sa 1,33% itd.

4. Proizvodnja od drveta i proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja, artikla od slame i pletenih-protkanih materijala

Ovaj podsektor obuhvata proizvodnju proizvoda od drveta i proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja, artikla od slame i pletenih-protkanih materijala. Tačnije, ova podela obuhvata proizvodnju proizvoda od drveta, šperploča, furnira, posuđa od drveta, podova od drveta, zatvarača od drveta i neizrađenih drvnih predmeta. Procesi proizvodnje obuhvataju testerisanje, blanjanje, oblikovanje, valjanje i montiranje drvenih proizvoda, počevši od posečenih stabala ili oblikovanja drugim sredstvima za oblikovanje. Drvo ili drugi obrađeni oblici drveta takođe, koja se mogu blanirati ili omekšati i sastaviti u gotove proizvode, kao što drvene posude.¹

Podsektor proizvodnje od drveta, u okviru industrijske obrade (sektor C), u zaposlenju zauzima sedmo mesto, a prema broju preduzeća zauzima peto mesto. Ovaj podsektor se u izvozu nalazi na jedanaestom mestu, a u uvozu na četrnaestom mestu.

Tabela 5. Podsektor proizvodnje od drveta, proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja, prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja od drveta i proizvoda od drveta i plute	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
1610	Testerisanje drveta i stolarstvo	120	333	551.831,93	13.192.537,20
1621	Proizvodnja listova furnira i panela baziranih na drvetu (furniri)	7	19	170.434,01	40.376.396,58
1622	Proizvodnja parketa za podove	3	8	19.715,00	1.504.235,44
1623	Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije	239	787	2.920.237,59	11.229.283,79
1624	Proizvodnja drvenih posuda	4	11	970.303,33	635.704,26
1629	Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i pletenih-protkanih materijala	72	232	776.193,14	2.361.071,38
Ukupno		445	1.390	5.408.715,00	69.299.228,65

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

¹ Izveštaj, Sektori C, Industrija obrade 2018, MEPTINIS – Odeljenje industrije

Aktivnost „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije ” vodi prema broju preduzeća, zaposlenju i izvozu, u poređenju sa ostalim aktivnostima.

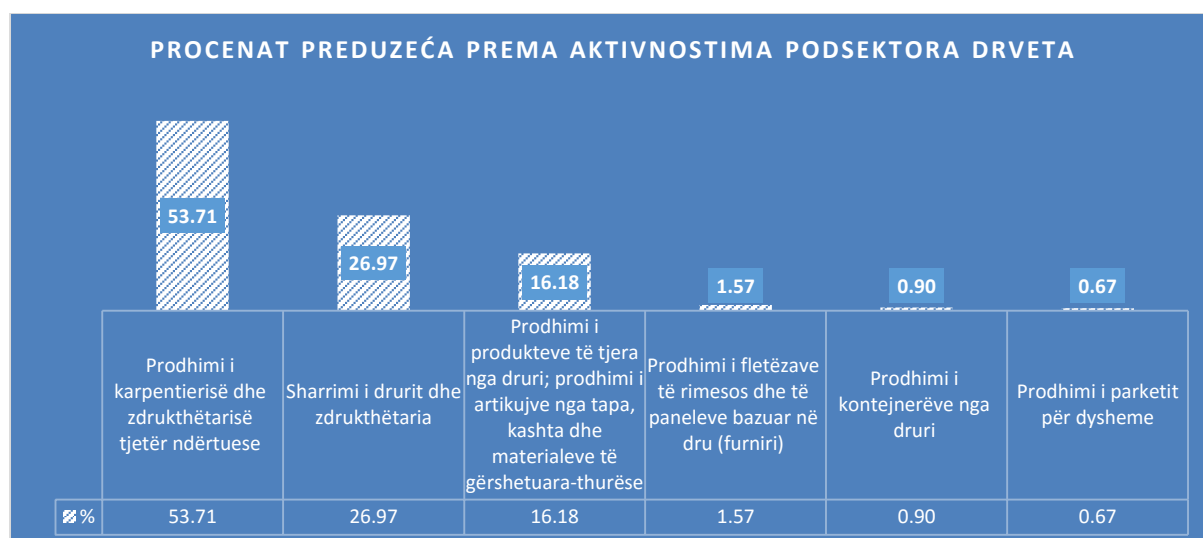
Aktivnost koja ima najbolji odnos sa izvozom, u poređenju za uvozom, iako je vrednost ispod jednog miliona, je aktivnost „Proizvodnja drvenih posuda”, a veoma mali izvoz u poređenju sa uvozom, ima aktivnost „Proizvodnja parketa za podove”.

U trgovinsko razmeni unutar podsektora drveta i proizvoda od drveta i plute, osim nameštaja, izvoz učestvuje sa 7,24%, a uvoz sa 92,76%.

4.1 Preduzeća prema aktivnostima podsektora drveta

Analiza podataka aktivnosti podsektora drveta, pokazuje da prema broju preduzeća vodi „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije” sa 53,71%, sledi aktivnost „Testerisanje drveta i stolarstvo” sa 26,97%, a treće mesto prema broju preduzeća, u ovom podsektoru zauzima aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i pletenih-protkanih materijala” sa 16,18%.

Slika 17. Raspodela preduzeća prema aktivnostima podsektora proizvodnje drveta

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Prema regionalnom rasprostranjenosti preduzeća, kod aktivnosti „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije”, vodi region Prištine sa 20,08%, drugi region po redu je Prizren sa 16,74%, zatim sledi region Gnjilana sa 14,64%, region Peći sa 13,81%, region Đakovice sa 13,39%, region Uroševca sa 12,13% i region Mitrovice sa 9,21%.

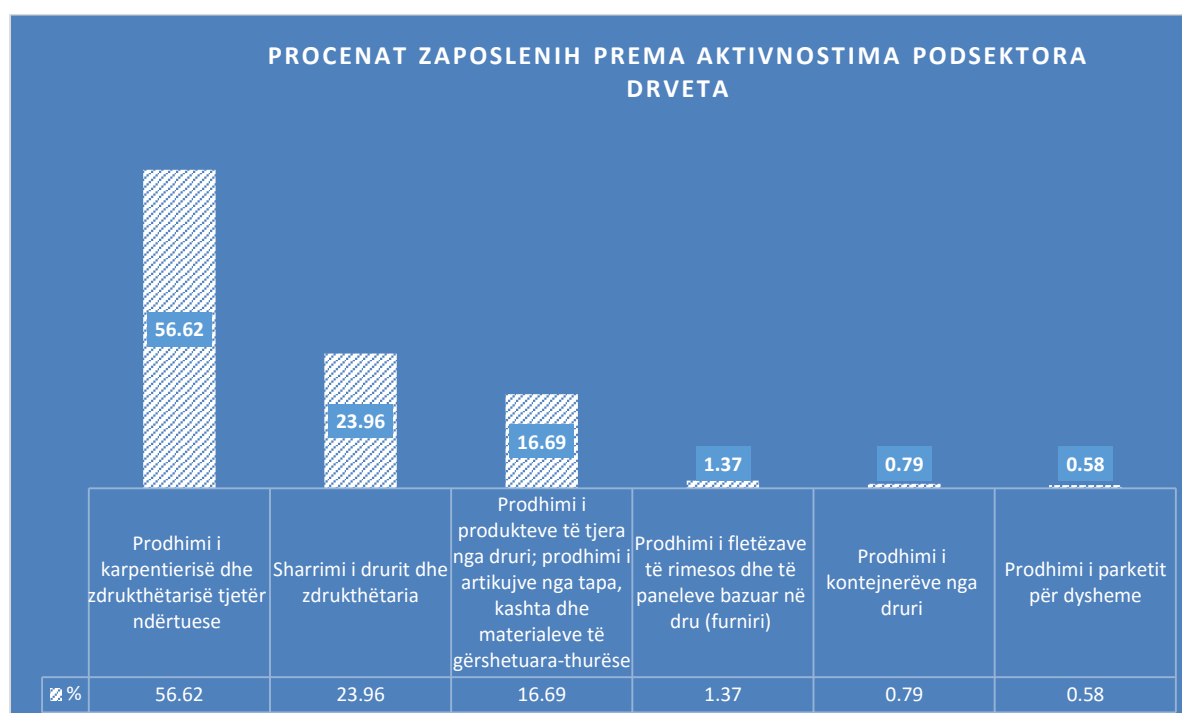
Aktivnost „Testerisanje drveta i stolarstvo”, ima rasprostranjenost preduzeća sa malom razlikom između regiona. U ovoj aktivnosti vodi region Đakovice sa 19,17% preduzeća, zatim sledi region Prištine sa 16,67%, region Gnjilana i Mitrovice sa po 15%, zatim sledi region Prizrena sa 12,50%, region Peći sa 11,67% i region Uroševca sa 10%.

Podaci ukazuju na to da aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i pletenih-protkanih materijala” je koncentrisana u regionu Prištine sa 23,61%, zatim sledi region Uroševca sa 16,67%, region Đakovice sa 15,28%, region Peći i Gnjilana sa 13,89%, region Mitrovice sa 9,72% i region Prizrena sa 6,94%.

4.2 Zaposlenje prema aktivnostima podsektora drveta

Zaposlenje podsektora drveta je koncentrisano na aktivnosti „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije”, sa 56,62%, sledi aktivnost „Testerisanje drveta i stolarstvo” sa 23,96% i treća aktivnost po redu prema zaposlenju u okviru podsektora drveta je aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i pletenih-protkanih materijala” sa 16,69%.

Slika 18. Zaposlenje prema aktivnostima pod sektora proizvodnje drveta

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Upoređenje u zaposlenju podeljeno u regionima se razlikuje prema aktivnostima. Aktivnost „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije” vodi u regionu Mitrovice sa 24,40%, zatim sledi region Peći sa 19,19%, a treći po redu je region Prištine sa 13,47%, sledi region Prizrena sa 12,71%, region Uroševca sa 11,94%, region Đakovice sa 10,55% i region Gnjilana sa 7,75%, zaposlenih.

Broj zaposlenih i aktivnosti „Testerisanje drveta i stolarstvo” je najveći u regionu Prištine sa 24,92%, zatim sledi region Đakovice sa 17,12%, region Gnjilana i Mitrovice sa po 15%, region Prizrena sa 11,11% i region Uroševca i Peći sa oko 8%.

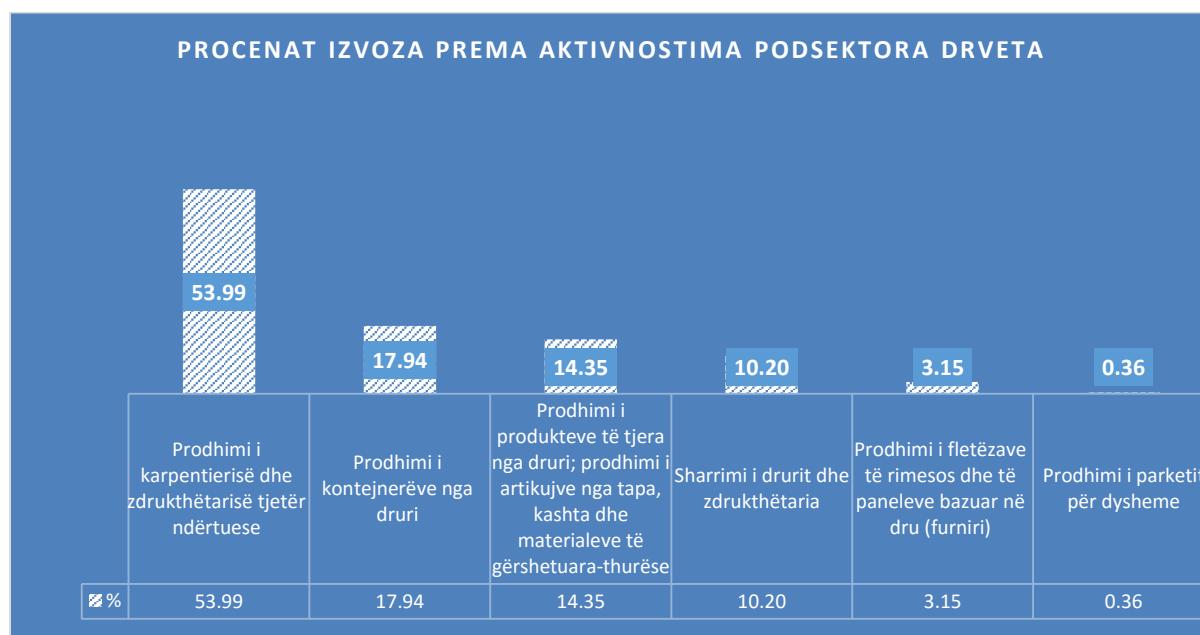
U okviru aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i prepletenih-protkanih materijala”, broj zaposlenih prema regionima je: Đakovica sa 24,57%, Uroševac sa 21,12%, Priština sa 16,81%, Peć sa 15,95%, Gnjilane sa 14,22% i Mitrovica i Prizren sa ispod 5%.

4.3 Izvoz prema aktivnostima podsektora drveta

Jedan od analiziranih pokazatelja u ovo izveštaju je i izvoz. Podsektor drveta u poređenju sa drugim pod sektorima industrije obrade se nalazi na jedanaestom mestu sa 2,09% u izvozu proizvoda od ukupnog izvoza u sektoru C.

Ukoliko uporedimo izvoz aktivnosti u okviru podsektora drveta u ukupnom izvozu ovog podsektora, aktivnost „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije” učestvuje sa 53,99%, zatim sledi „Proizvodnja drvenih posuda” sa 17,94%, „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i prepletenih-protkanih materijala” sa 14,35%, „Testerisanje drveta i stolarstvo” sa 10,20% itd.

Slika 19. Izvozi prema aktivnostima pod sektora proizvodnje drveta

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

Izvoz podsektora drveta je koncentrisan u glavnom u zemljama EFTA-e sa 45,60%, zatim slede zemlje EU-a sa 25,09%, CEFTA-e sa 28,32% i sa mailim izvozom u ostalim zemljama sa 0,98%.

Najveći izvoz proizvoda aktivnosti „Proizvodnja stolarije i ostale građevinske stolarije”, Kosovo beleži u zemljama EFTA-e sa 67,70%, konkretno u Švajcarskoj sa 67,20%, zatim u zemljama EU-a sa 24,53% (Nemačka sa 10,98%, Švedska sa 5,80% itd). u zemljama CEFTA-e sa 6,14% i ostalim zemljama sa 1,63%.

Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja drvenih posuda” se uglavnom izvoze u zemljama CEFTA-e sa 65,22%, kao i u zemljama EU-a sa 34,68%.

Zemlje u kojima Kosovo izvozi najviše proizvoda aktivnosti „Proizvodnja drvenih posuda” su Srbija sa 57,7%, Slovenija sa 21,72%, Nemačka sa 7,17%, Albanija sa 5,59% itd.

Treća aktivnost po redu, prema vrednosti izvoza u podsektoru drveta, je „Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta; proizvodnja artikala od plute, slame i prepletenih-protkanih materijala”. Proizvode ove aktivnosti se izvoze u zemljama EFTA-e sa 51,80%, sa koncentracijom u Švajcarskoj, zatim slede zemlje EU-a sa 34,77%, zemlje CEFTA-e sa 12,94% i ostale zemlje sa vrlo malim procentom od samo 0,49%. Izvoz ove aktivnosti je koncentrisan u Švajcarskoj sa 51,30%, zatim u Nemačkoj sa 21,43%, Albaniji sa 6,94% itd.

Aktivnost „Testerisanje drveta i stolarstvo” je među aktivnostima koja, u izvozu, učestvuje sa 10,20% u okviru podsektora drveta. U okviru ove aktivnosti, izvoz je koncentrisan u zemljama CEFTA-e sa 87,46%, u zemljama EFTA-e sa 10%, u zemljama EU-a sa 2,33% i u ostalim zemljama sa samo 0,21%.

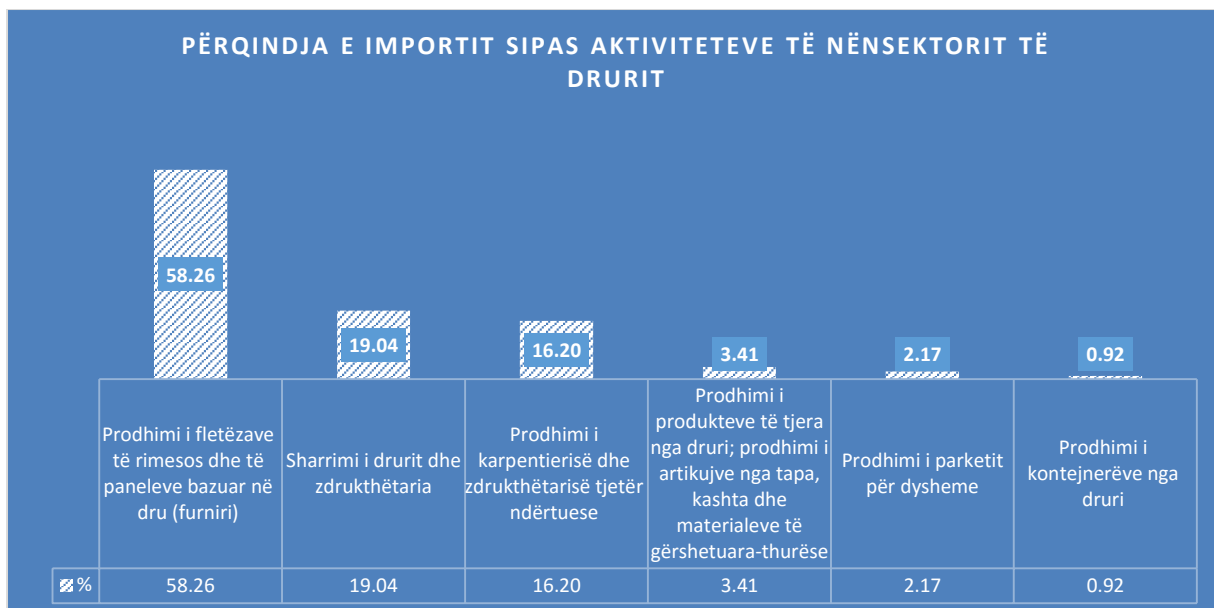
Najveći izvoz u ovoj aktivnosti Kosovo ima u Albaniji sa 68,93%, zatim u Srbiji sa 17,04%, Švajcarskoj sa 10% itd.

4.4 Uvoz prema aktivnostima pod sektora drveta

Posle analize preduzeća, zaposlenja i izvoza u podsektoru drveta, u poređenju sa drugim sektorima industrije obrade, u ovom izveštaju je analiziran i uvoz. Ukupno u uvozu industrije obrade (sektor C), pod sektor drveta se nalazi na četrnaestom mestu sa 2.22%.

U sklopu aktivnosti pod sektora drveta, u uvozu, vodi aktivnost “Proizvodnja listova furnira i panale bazirano na drvo (funir)” sa 58.26%, zatim sledi aktivnost “Pilenje drveta i stolarstva” sa 19.04% i treća aktivnost po redu sa 16.20% jeste “Proizvodnja stolarstva i druge građevinske stolarije”.

Slika 20. Uvozi prema aktivnostima pod sektora proizvodnje drveta

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

U sklopu pod sektora drveta, uvoz takoreći ima sličnu podelu . Uvoz iz zemalja EU sa 35.71%, zemlje CEFTA-sa 32% i druge zemlje sa 30.29%, dok je u zemljama EFTA-samo 2%.

Uvoz proizvoda za aktivnost “Proizvodnja listova furnira i panele bazirano na drvo (funir)”, iz zemalja EU je 42.72%, iz drugih zemalja je 36.82%, zemlje CEFTA-sa 17.93% i iz zemalja EFTA-sa 2.54%.

Zemlje iz koji se više uvoze proizvodi za aktivnost “Proizvodnja listova furnira i panela bazirano na drvo (funir)”, su: Turska sa 27.28%, Nemačka sa 22.15%, Srbija sa 16.17% itd.

Aktivnost “Testerisanje drva i stolarstvo ”, je na drugom mestu po redu što se tiče uvoza,u sklopu pod sektora drveta. Uvoz proizvoda za ovu aktivnost uglavnom su iz zemalja CEFTA-sa 95.02%, iz zemalja EU sa 4.55%, dok zemlje iz EFTA- i druge zemlje učestvuju sa samo, 0.40%.

Glavne zemlje od kojih Kosovo uvozi proizvode ove aktivnosti su: Crna Gora sa 59.13%, Bosna sa 30.7%, Srbija sa 5.17% itd.

U sklopu pod sektora drveta, uvoz dosta utiče i od aktivnosti “Proizvodnja stolarstva i druge građevinske stolarije ”. Kod ove aktivnosti, na uvozu dominiraju zemlje EU sa 46.32% i druge zemlje sa 42.06%, dok uvoz iz zemalja CEFTA- je sa 9.06% od zemalja EFTA- je samo sa 2.56%.

Zemlje od kojih se najviše uvoze ovi proizvodi ove aktivnosti su : Kina sa 24.10%, zatim Turska sa 17.79%, iz Nemačke sa 15.27%, Bosna i Hercegovina sa 5.91% itd.

5. Proizvodnja papira i proizvoda od papira

Podaci pod sektora Proizvodnja papira i proizvoda od papira , pokazuju da ovaj pod sektor, na Kosovu, može da se razvija i utiče na zaposlenje,pošto je prosek zaposlenje u jednom preduzeću je oko 5 zaposlenih. Mogućnost za razvoj ovog pod sektor vidimo kod tabele 6, gde je uvoz dosta visok u odnosu na izvoz . U izveštaju od trgovinskoj razmeni (izvoz/uvoz) izvoz učestvuje sa samo 3.97%, dok je uvoz sa 96.03%.

U poređenju sa drugim pod sektorima industrije obrade (sektora C), ovaj pod sektor, u zaposlenju zauzima četrasto mesto,u izvozu zauzima petnaesto mesto,dok u uvozu zauzima osamnaesto mesto .

Tabela 6. Pod sektor proizvodnje papira prema, broju preduzeća, zaposlenju, izvoza i uvoza

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja papira	Br. preduzeća	Br. zaposlenih	Izvoz	Uvoz
1711 1712	Proizvodnja testa od papira, papira i kartona	15	42	210,940.22	20,811,670.21
1721	Proizvodnja papira i talasastog kartona, kao i ambalaže od papira i kartona	20	139	1,666,324.86	10,114,338.37
1722	Proizvodnja artikala od papira sa porodično i sanitarnu upotrebu,toalet papira	31	173	66,514.35	22,955,400.67
1723	Proizvodnja materijala od papira za kanc.	12	17	124,093.90	2,233,534.83
1724	Proizvodnja zidnih tapeta	2	4	14,900.17	319,116.91
1729	Proizvodnja drugih artikala od papira i kartona p.k.t.	17	55	337,245.11	2,063,061.08
Ukupno		97	430	2,420,018.61	58,497,122.07

Izvor: Agencija za statistiku Kosova, obrađeno od strane OIP-a/MEZTIPSI-a

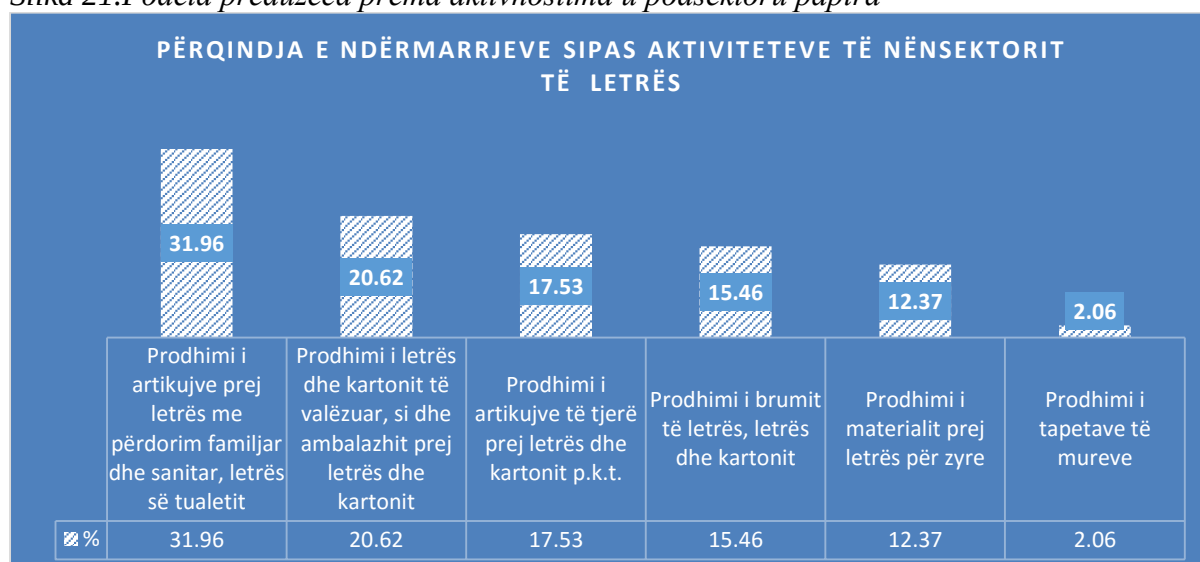
Aktivnost “Proizvodnja artikala od papira za porodično korišćenje i sanitarno,toalet papira ”, prema broju preduzeća i zaposlenja,se nalazi na prvom mestu , u sklopu pod sektora papira i proizvoda od papira .

U izvozu aktivnost “Proizvodnja papira i talasastog kartona kao i amblaže od papira i kartona” i aktivnost “Proizvodnja drugih artikala od papira i kartona p.k.t.” bolje stojimo u poređenju sa drugim aktivnostima unutar ovog pod sektora.

5.1 Preduzeća prema aktivnostima u podsektoru papira i proizvoda od papira

U podsektoru papira, po broju preduzeća vodi aktivnost “Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira”, sa 31.96%, u poređenju sa ostalim aktivnostima u okviru ovog podsektora. Druga aktivnost je “Proizvodnja rebrastog papira i kartona kao i ambalaže od papira i kartona”, sa 20.62%, dok je treća aktivnost, po broju preduzeća, “Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona p.k.t” sa 17.52%.

Slika 21. Podela preduzeća prema aktivnostima u podsektoru papira

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Posmatrano u ukupnom broju preduzeća, u podsektoru papira, vodi region Priština, a sledi region Prizren, Uroševac, itd.

Podaci pokazuju da se po aktivnostima podsektora papira, raspodela broja preduzeća razlikuje po regionima. Tako u aktivnosti „Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira“ preduzeća koncentrisana u regionu Prištine sa 38,71%, zatim Prizren sa 22,58%, sledi region Peć sa 16,13%, dok region Uroševca, Gnjilana i Mitrovice učestvuju sa 6,45%, a region Đakovice sa samo 3,23%.

U aktivnosti „Proizvodnja rebrastog papira i kartona, kao i ambalaže od papira i kartona“, po broju preduzeća vode region Prizren sa 35%, region Prištine sa 20%, region Uroševca i Peći sa 15% , region Gnjilana sa 10%, region Mitrovice sa 5%, dok u regionu Đakovica u ovoj aktivnosti nije identifikovano nijedno preduzeće.

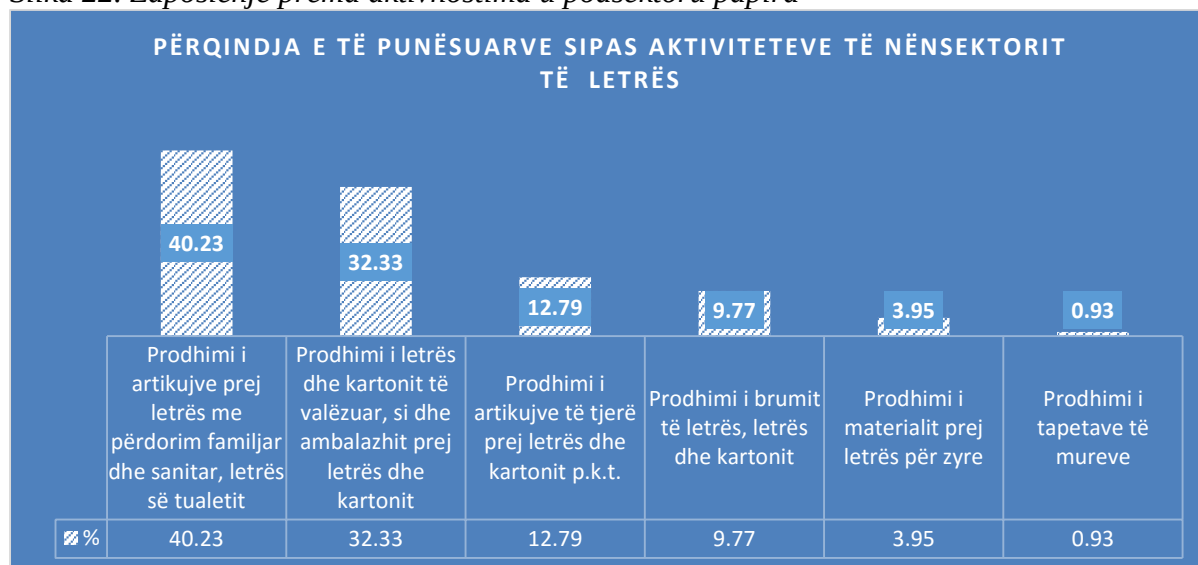
Broj preduzeća u okviru aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona“ značajno vodi u regionu Prištine sa 47,06%, a sledi region Uroševca sa 23,53%, treće mesto po redu je region Prizrena sa 17,64 % i region Gnjilana sa 11,76% preduzeća. Ova aktivnost nije proširena u regionu Peći, Mitrovice i Đakovice.

5.2 Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru papira i proizvoda od papira

Drugi važan pokazatelj koji treba analizirati je zaposlenje, mada je u poređenju sa ostalim podsektorima prerađivačke industrije (sektor C) ovaj podsektor zauzeo četrnaesto mesto po redu sa 1.65% zaposlenih.

Aktivnost koja vodi u zapošljavanju u podsektoru papira je „Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira“, sa 40,23%, aktivnost „Proizvodnja rebrastog papira i kartona kao i ambalaže od papira i kartona “ sa 32,33%, a treća aktivnost po redu je „ Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona“ sa 12,79%.

Slika 22. Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru papira

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Zaposlenost u podsektoru papira vodi u regionu Prištine sa 33,49%, Prizrena sa 31,40%, Uroševca sa 14,19%, regionu Peći sa 10,47%, Gnjilana sa 6,98%, Đakovice sa 2,79% i u regionu Mitrovice samo sa 0,70 %

U aktivnosti „Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira“, zaposlenost je uglavnom koncentrisana u regionu Prištine sa 60,12%, a slede region Peći sa 21,97%, Gnjilana sa 8,67%, region Prizrena 4,62%, Uroševca 1,73%, Mitrovice takođe 1,73% i region Đakovice sa 1,16%.

Koncentracija zaposlenja u aktivnosti „Proizvodnja rebrastog papira i kartona, kao i ambalaže od papira i kartona“ je u regionu Prizrena sa 74,82%, a zatim sa 8,63% rangiran je region Uroševca i Gnjilana, u regionu Prištine sa 5,04% , region Peći i Mitrovice sa manje od 4%, dok region Đakovica nema nijedno preduzeće, stoga ni zaposlenih u ovoj aktivnosti.

Zaposlenost u aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona“, značajno je koncentrisano u regionu Uroševca sa 67,27%, a zatim se rangira region Prištine sa 18,18%, region Prizrena sa 9,09%, region Gnjilana sa 5,45%, dok region Peći, Mitrovice i Đakovice nemaju zaposlene u ovoj delatnosti.

5.3 Izvoz prema aktivnostima u podsektoru papira i proizvoda od papira

Izvoz u podsektoru papira i proizvoda od papira, u poređenju sa drugim aktivnostima prerađivačke industrije, rangira se na petnaestom mestu sa 0,94%, ukupno u sektoru C. Poređenje aktivnosti u okviru ovog podsektora pokazuje da je delatnost "Proizvodnja rebrastog papira i kartona kao i ambalaže od papira i kartona" dominira sa 68,86%, a zatim se rangira delatnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona“ sa 13,94%, dok „Proizvodnja papirnog i kartonskog testa“ sa 8,72 % itd.

Slika 23. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru papira

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Izvoz Kosova u podsektoru papira i proizvoda od papira koncentrisan je u zemljama CEFTA-e sa 92,07%. Ova podaktivnost izvozi u zemlje EU-a 4,87%, zemlje EFTA-e 2,1%, dok u ostale zemlje samo 1,05%.

Aktivnost „Proizvodnja rebrastog papira i kartona kao i ambalaže od papira i kartona“ vodi u izvozu u okviru podsektora papira i izvoz je koncentrisan u zemljama CEFTA-e sa 93,02%, gde Albanija učestvuje sa 60,75% i Severna Makedonija sa 28,86%, dok je u zemlje EU-a izvoz samo 6%.

U okviru podsektora papira i ostalih proizvoda od papira, aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od papira i kartona p.k.t.“, rangira se na drugom mestu po izvozu. Izvoz u zemlje CEFTA-e iznosi 88,68%, u zemlje EFTA-e 5,5%, u ostale zemlje 5,5%, dok u zemlje EU-a izvozi samo 0,07%.

Zemlje u kojima se najviše izvoze proizvodi aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od p.k.t. papira i kartona“ su: Bosna i Hercegovina sa 59,16%, Albanija sa 12,99%, Severna Makedonija 8,41%, Švajcarska 5,54%.

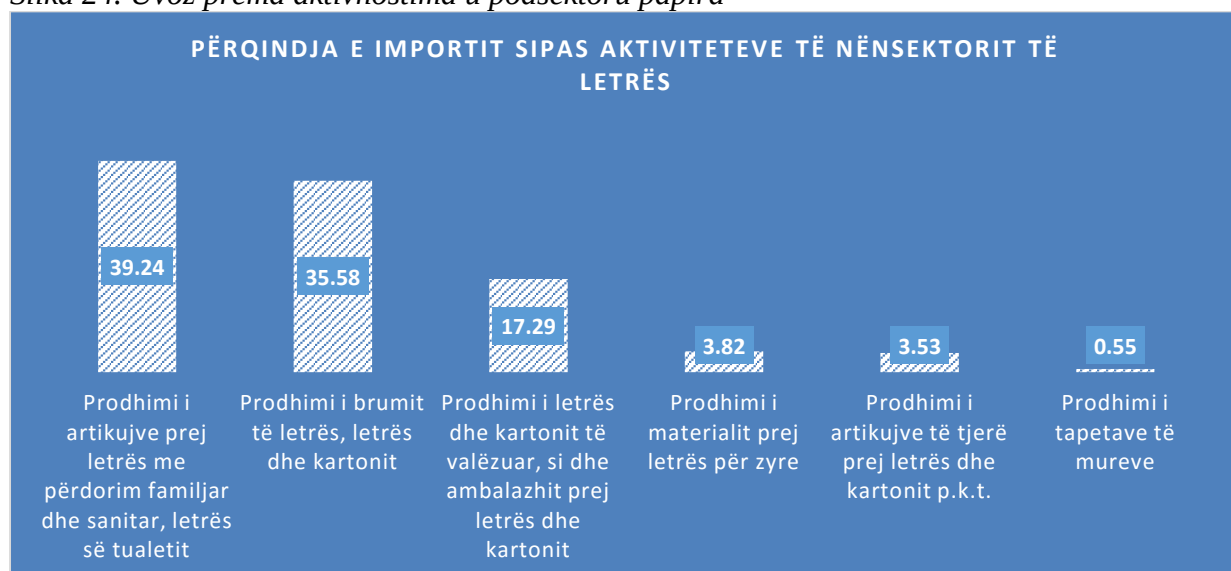
Proizvodnja papirnog i kartonskog testa, u izvozu koncentrisana je u zemljama CEFTA-e sa 93,86%, uglavnom u Severnoj Makedoniji sa 54,98%, Crnoj Gori 21,78%, Albaniji 11,65%, Srbiji 5,44% itd. Analize pokazuju da izvoz uglavnom preko 99,5% je od proizvoda od papira i kartona i samo oko 0,5% papirnog testa.

5.4 Uvoz prema aktivnostima u podsektoru papira i proizvoda od papira

Podsektor papira, u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, zauzima osamnaesto mesto sa 1,87% u ukupnom uvozu sektora C.

U uvozu vodi aktivnost „Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira“ sa 39,24%, zatim „Proizvodnja papirnog testa, papira i kartona“ sa 35,58%, „Proizvodnja rebrastog papira i kartona kao i ambalaže od papira i kartona“ sa 17,29%.

Slika 24. Uvoz prema aktivnostima u podsektoru papira

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Uvoz podsektora papira iz zemalja EU-a je 42,40%, zemalja CEFTA-e sa 37,81%, iz ostalih zemalja sa 19,25% i iz zemalja EFTA-e sa samo 0,54%.

Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletnog papira“ se uvoze iz zemalja CEFTA-e sa 42,97%, iz zemalja EU-a 40,46%, iz drugih zemalja 15,44% i iz zemalja EFTA-e sa 1,13%.

Uvoz ove aktivnosti uglavnom je iz Albanije sa 23,85%, zatim iz Srbije sa 13,14%, na trećem mestu u uvozu ove aktivnosti je Turska sa 12,84%, zatim iz Poljske 10,37% itd.

Najveći uvoz, u pogledu proizvoda aktivnosti "Proizvodnja papirnog testa, papira i kartona", je iz zemalja EU-a sa 52,12%, zatim iz zemalja CEFTA-e sa 24,39%, ostalih zemalja sa 23,27% i zemalja EFTA-e sa samo 0,22%.

Zemlje iz kojih se uvoze ovi proizvodi ove aktivnosti su: Srbija 19,14%, Italija 11,53%, Nemačka 10,28%, Turska 8,38% itd.

Uvoz proizvoda aktivnosti „Proizvodnja rebrastog papira i kartona i ambalaže od papira i kartona“ je iz zemalja CEFTA-e sa 51,98%, iz zemalja EU-a 35,42%, iz ostalih zemalja 12,58% i iz zemalja EFTA-e samo 0,02%.

Najveći uvoz proizvoda ove aktivnosti prema zemljama je: iz Srbije 36,01%, Nemačke 15,20%, Severne Makedonije 11,99%, Turske 9,80%, Rumunije 7,75% itd.

6. Proizvodnja hemijskih proizvoda

Podsektor „Proizvodnja hemijskih proizvoda“, u okviru prerađivačke industrije (Sektor C), u poređenju sa drugim podsektorima, po broju zaposlenih rangira se na 11. mestu. Ovaj podsektor, po broju preduzeća kao i po izvozu, rangira se na desetom mestu, dok se po uvozu rangira na petom mestu.

Tabela 7. Podsektor proizvodnje hemijskih proizvoda prema broju preduzeća, zaposlenosti, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja hemijskih proizvoda	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Uvoz	Izvoz
2041	Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje, i preparata za sjaj	28	117	571,795.84	30,678,036.67
2016	Proizvodnja plastike u primarnom obliku	25	196	311,160.32	60,887,098.63
2030	Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike	16	187	1,723,577.99	34,178,607.51
2052	Proizvodnja lepaka	6	11	128,279.37	3,652,413.81
2042	Proizvodnja parfema i toaletnih preparata	5	6	2,196,832.00	38,683,291.64
2015	Proizvodnja hemijskog đubriva i azotnih jedinjenja	4	4	119,476.86	13,627,903.97
2014	Prerada ostalih hemijskih proizvoda sa organskom bazom	4	23	69,929.06	7,922,530.79
2013	Proizvodnja ostalih hemijskih proizvoda sa neorganskom bazom	3	47	20,349.70	2,655,992.74
2051	Proizvodnja eksploziva	3	8	-	1,682,876.82
2011	Proizvodnja industrijskog gasa	3	14	-	1,184,842.42
2012	Proizvodnja boja i pigmenata	2	8	45,956.35	2,558,711.92
2053	Proizvodnja esencijalnih ulja	2	10	59,200.55	3,926,127.20

2020	Proizvodnja pesticida i drugih agrohemijskih proizvoda	1	8	294,871.58	3,496,322.12
2059	Proizvodnja drugih hemijskih p .k. t. proizvoda	1	0	214,785.45	16,656,526.61
2060	Proizvodnja sintetičkih i veštačkih vlakana	1	3	111,060.19	3,621,610.79
2017	Proizvodnja sintetičke gume u primarnom obliku	0	0	-	1,230,002.81
	Ukupno	104	642	5,867,275.26	226,642,896.45

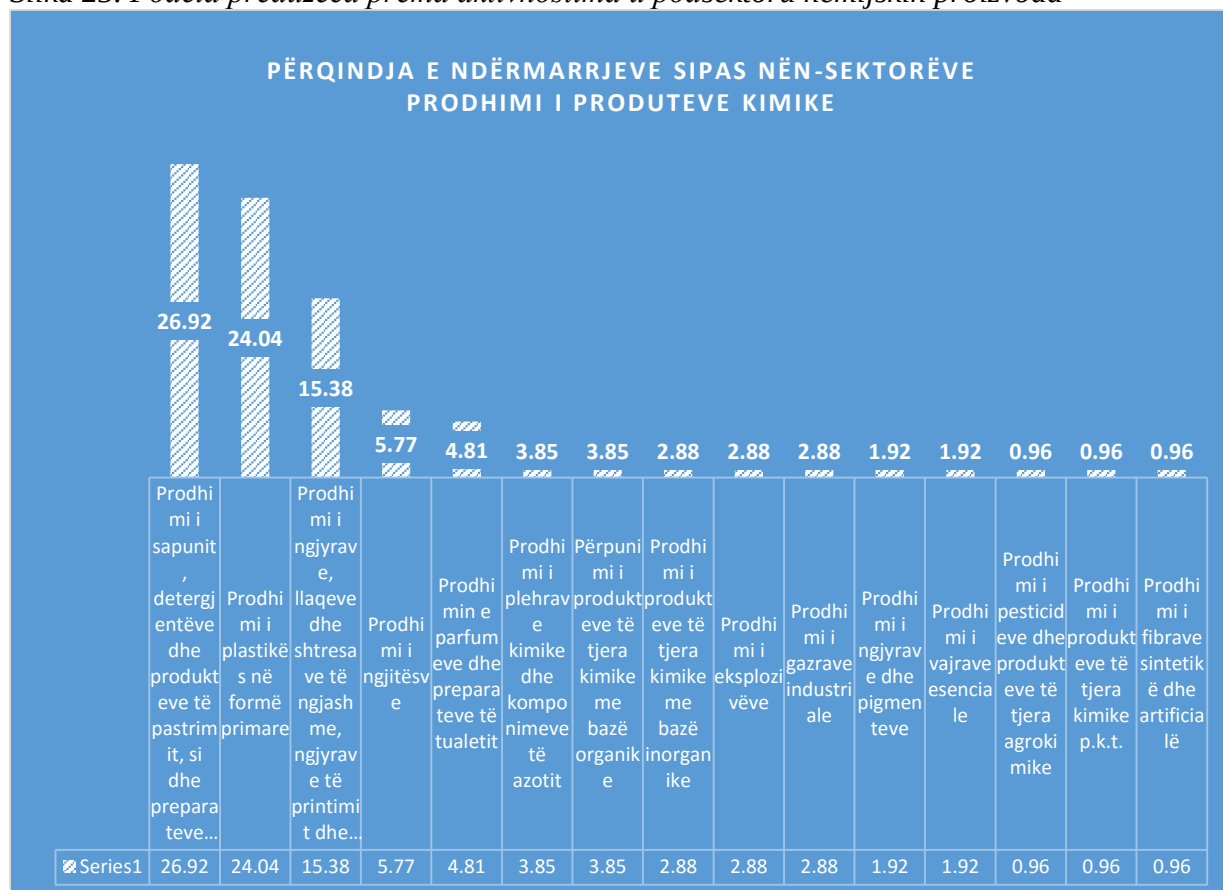
Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru ovog podsektora, prema broju broja preduzeća, vodi aktivnost „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“, dok u zaposlenju vodi aktivnost „Proizvodnja plastike u primarnom obliku, u izvozu vodi "Proizvodnja parfema i toaletnih preparata", u uvozu vodi aktivnost "Proizvodnja plastike u primarnom obliku".

6.1 Preduzeća prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Analize podataka o broju preduzeća u podsektoru hemijskih proizvoda pokazuju da prema broju preduzeća vode aktivnosti higijenskih sredstava „Proizvodnja sapuna, sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“ sa 26,92%, zatim aktivnost „Proizvodnja plastike u primarnom obliku“ sa 24,04%, a na trećem mestu se rangira aktivnost, Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike “sa 15,38%.

Slika 25. Podela preduzeća prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Regionalna rasprostranjenost aktivnosti „Proizvodnja sapuna, deterdženata i proizvoda za čišćenje, kao i preparata za sjaj“ prema broju preduzeća je: Priština sa 53,6%, Prizren sa 14,29%, zatim Uroševac, Gnjilane, Mitrovica i Đakovica sa 7,1%. i Peć sa 3,6%

U aktivnosti „Proizvodnja plastike u primarnom obliku“ vode region Gnjilana sa 32%, Prištine sa 24%, region Uroševca sa 20%, Đakovica 12%, Prizren 8%, Mitrovica 4%, dok Peć nema preduzeća u ovoj aktivnost.

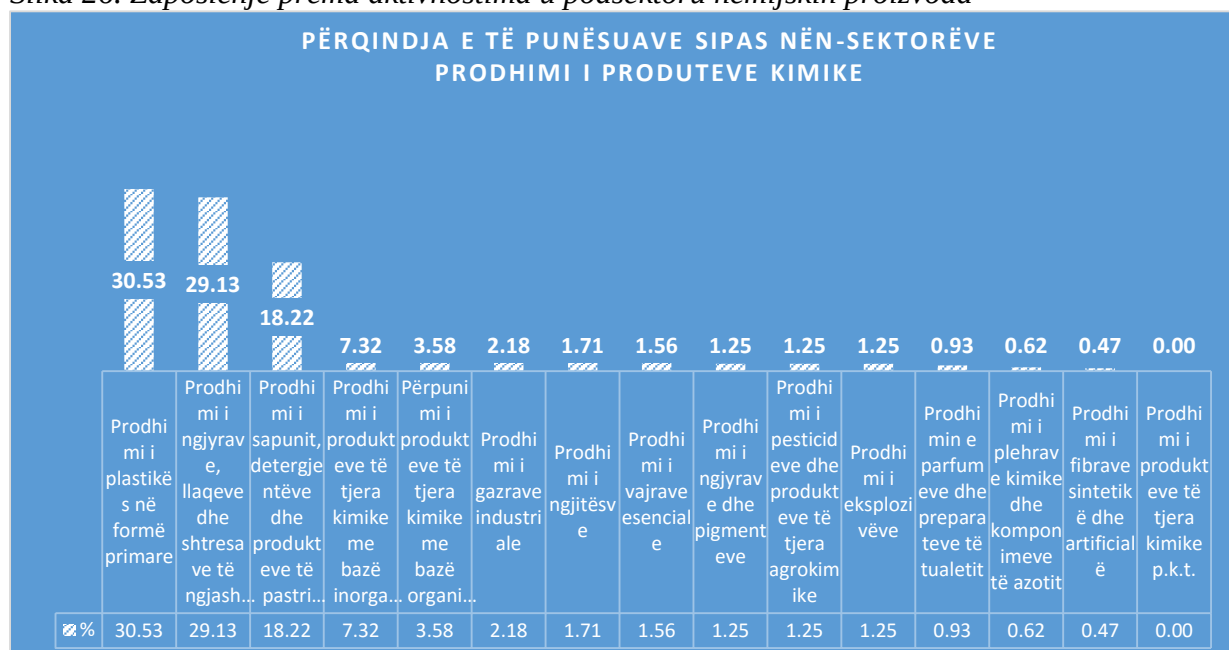
Najveći broj preduzeća u aktivnosti "Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastika", sa najvećim brojem preduzeća je region Mitrovice sa 25%, Peć sa 18,8%, Uroševac 18,8% , Prizren 18,8%, Priština 12,5%, Đakova 6,3% i Gnjilane nemaju preduzeće u ovoj delatnosti.

6.2 Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Zaposlenje u aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda, uglavnom je koncentrisano u "Proizvodnji plastike u primarnom obliku" sa 30,53%, zatim imamo "Proizvodnju boja, lakova i sličnih slojeva, boje štampanja i mastike" 29.13 % i treća aktivnost po redu koja

utiče na zaposlenje u podsektoru hemijskih proizvoda je „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“ sa 18,22%.

Slika 26. Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Pored koncentrisanja broja zaposlenih u aktivnostima podsektora hemijskih proizvoda, takođe smo analizirali rasprostranjenost tih aktivnosti u regionima Kosova. Dok je u aktivnosti „Proizvodnja plastike u primarnom obliku“ zaposleno 30,53 odsto zaposlenih, analiza pokazuje da je najveći angažman ovih zaposlenih u regionu Gnjilana 69,4%, Uroševac 14,3%, Đakovica 4,6%, Prizren 3,1% , Priština 0,9%, dok Mitrovica i Peć nemaju zaposlene u ovoj delatnosti.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike“ najveći broj zaposlenih je u regionu Mitrovice sa 36,4%, Prizrena sa 26,2%, zatim u regionu Peći sa 21,9%, Priština sa 12,8%, Uroševac sa 1,6% i Đakovica sa 1,1%, dok u regionu Gnjilana i Peći nema zaposlenih u ovoj aktivnosti.

Najveći obuhvat broja zaposlenih u okviru aktivnosti „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“ ima u regionu Prištine sa 56,4%, a zatim u regionu Prizrena sa 22,2%, Mitrovici sa 6,8%, Đakovici sa 5,1%, Gnjilane sa 4,3%, Uroševac sa 2,6% i Peć sa 2,6%.

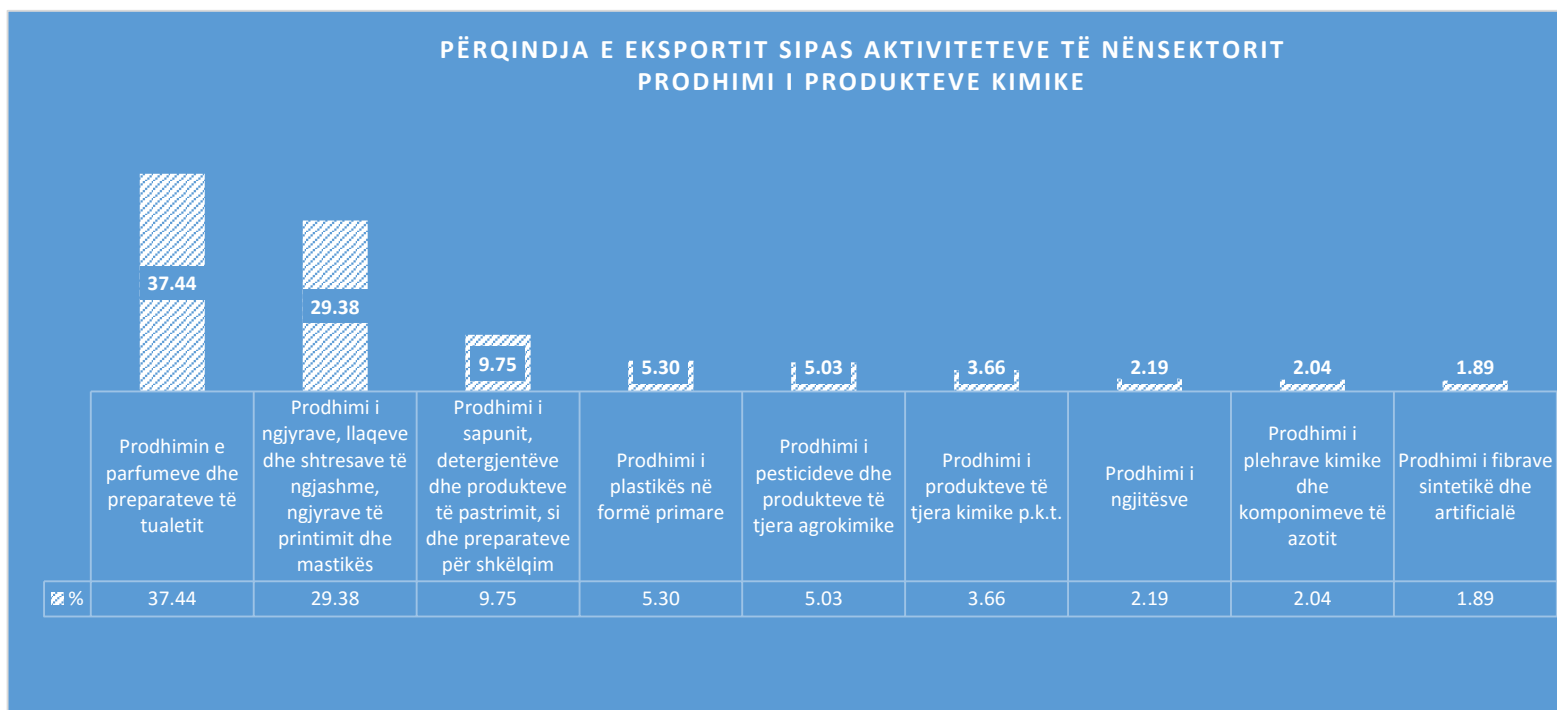
6.3 Izvoz prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Izvoz podsektora hemijskih proizvoda je još jedan pokazatelj koji se analizira u ovom izveštaju, nakon zaposlenja i broja preduzeća, i u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije (Sektor C), zauzima deseto mesto.

Podaci za poređenje izvoza aktivnosti u podsektoru hemijskih proizvoda pokazuju da sa 37,34% vodi delatnost "Proizvodnja parfema i toaletnih preparata", a zatim sa 29,38% se rangira "Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike" sa 9,75%,

delatnost „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje, kao i preparata za sjaj “ i „Proizvodnja plastike u primarnom obliku “ sa 5,3%.

Slika 27. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog izvoza hemijskih proizvoda je u zemljama CEFTA-e 62,65%, zatim u zemljama EU-a sa 33,71%, zemljama EFTA-e sa 2,71% i u drugim zemljama sa samo 0,93%.

Dakle, aktivnost koja uključuje "Proizvodnju parfema i toaletnih preparata" izvozi u zemlje CEFTA-e u iznosu od 53,38%, u zemlje EU-a u iznosu od 45,85% i 0,76% u zemlje EFTA-e. Zemlje u kojima se najviše izvoze proizvodi aktivnosti „Proizvodnja parfema i toaletnih preparata“ su: u Albaniji 24,88%, u Holandiji 18,26%, u Makedoniji 16,41%, Italiji 13,26% itd.

Aktivnost „Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike“ izvoz je koncentrisala u zemljama CEFTA-e na 62,76%, u zemljama EU-a 29,06%, EFTA-e 7,73% i u ostalim zemljama 0,80%. Zemlje u koje se ti proizvodi najviše izvoze su: u Albaniji 23,86%, u Nemačkoj 22,02%, u Crnoj Gori 21,78%, u Makedoniji 14,31% itd.

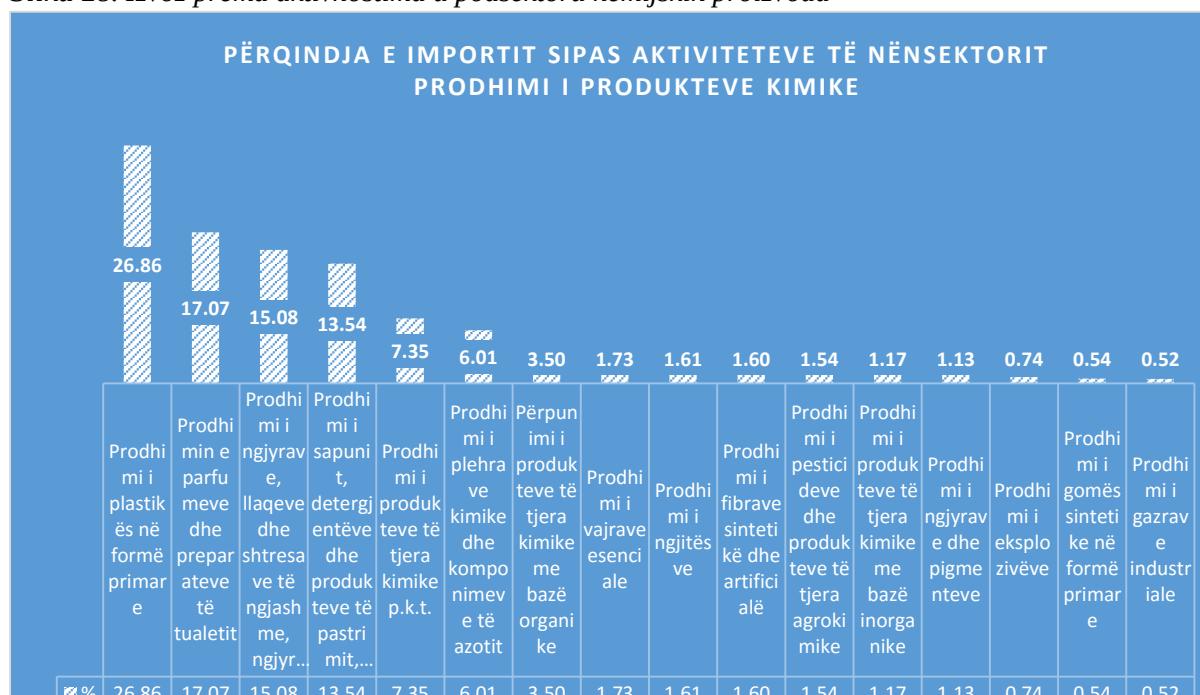
Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“ imaju najveći izvoz u zemljama CEFTA-e, u iznosu od 90,2% i u zemljama EU-a sa 9,40%. Zemlje sa najviše izvoza su: Albanija sa 39,05%, Makedonija 30,73%, Belgija 9,31%, Crna Gora 8,41% itd.

6.4 Uvoz prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Uvoz podsektora hemijskih proizvoda je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju, u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije (Sektor C) i zauzima peto mesto.

Podaci za poređenje uvoza aktivnosti u podsektoru hemijskih proizvoda pokazuju da sa 26,86% vode delatnost "Proizvodnja plastike u primarnom obliku", a zatim sa 17,07% rangira se "Proizvodnja parfema i toaletnih preparata", sa 15,08% , aktivnost „Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike“ i „Proizvodnja sapuna, deterdženata i sredstava za čišćenje i preparata za sjaj“, sa 13,54%.

Slika 28. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru hemijskih proizvoda

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija uvoza Kosova za hemijske proizvode u okviru aktivnosti ovog podsektora za 2018. godinu je iz zemalja EU-a sa 52,38%, zatim iz drugih zemalja sa 29% i iz zemalja CEFTA-e sa 18%.

Dakle, aktivnost koja uključuje "Proizvodnju plastike u primarnom obliku" ima najveći uvoz iz drugih zemalja sa 52%, zatim iz zemalja EU-a sa 20%, iz zemalja CEFTA-e u iznosu od 6,44% i samo 13,8% iz zemalja EFTA-e.

Zemlje iz kojih se najviše uvozi „Proizvodnja plastike u primarnom obliku“ su: Kina sa 19,53%, zatim Iran sa 14,78%, Nemačka sa 11,54%, itd.

U aktivnosti „Proizvodnja parfema i toaletnih preparata“ uvoz je koncentrisan u zemljama EU-a sa 72,81%, zatim u drugim zemljama -25,32%, kao i u zemljama CEFTA-e sa 5,44%.

Aktivnost „Proizvodnja boja, lakova i sličnih slojeva, boja štampanja i mastike“ ima 61,05% uvoza iz zemalja EU-a, zatim iz zemalja CEFTA-e 28,43% i drugih zemalja 10,43%.

7. Proizvodnja proizvoda od gume i plastike

Podsektor proizvodnje gume i plastičnih proizvoda, u okviru deset oporedivih podsektora u zaposlenju u prerađivačkoj industriji, sektor C je na četvrtom mestu. Ovaj podsektor, po broju preduzeća, nalazi se na trećem mestu, izvoz je na drugom mestu, a uvoz na osmom mestu.

Tabela 8. Podsektor proizvodnje gume i plastike prema broju preduzeća, zaposlenih, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
2223	Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo	352	1566	11,285,917.03	12,027,697.31
2229	Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike	81	309	3,637,326.30	21,668,407.19
2221	Proizvodnja plastičnih pločica, listića, cevi i profila	32	192	13,922,652.58	73,521,836.04
2222	Proizvodnja plastičnih proizvoda za pakovanje	31	276	12,140,878.57	16,372,440.42
2211	Proizvodnja spoljnih i unutrašnjih guma za vozila; oblaganje i popravka guma	5	29	16,323.14	16,772,045.94
2219	Proizvodnja spoljnih i unutrašnjih guma za vozila; oblaganje i popravka guma	3	3	5,451,054.69	10,746,505.26
	Ukupno	504	2,375	46,454,152.31	151,108,932.16

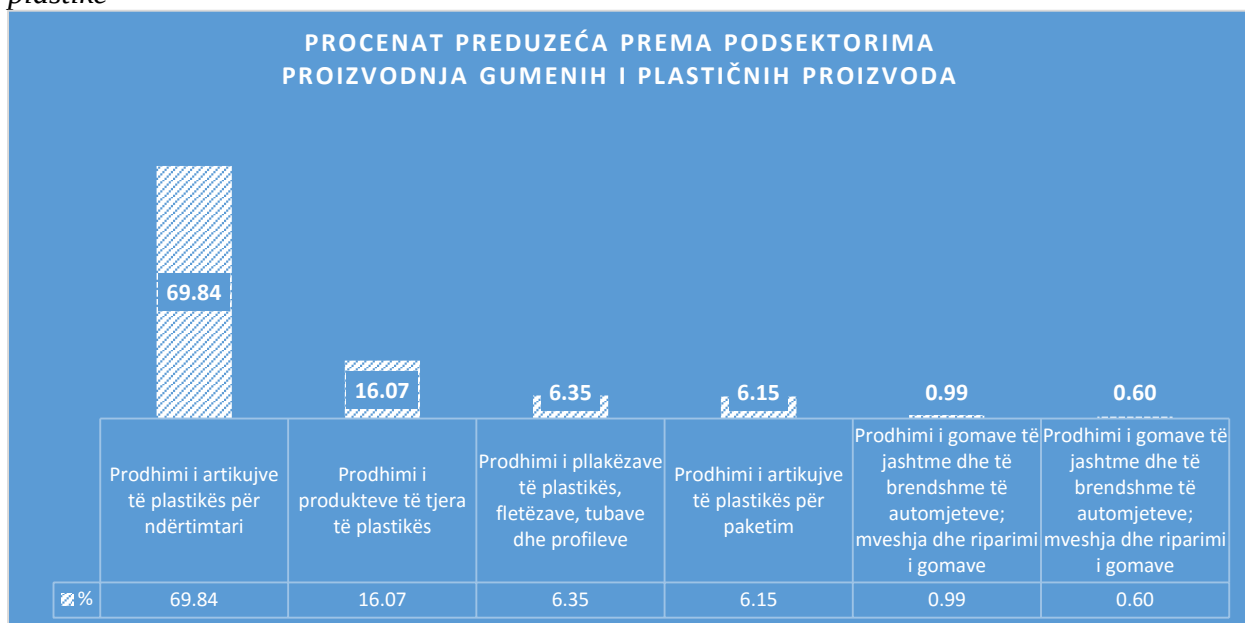
Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru ovog podsektora, po broja preduzeća, vodi aktivnost „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“ u zapošljavanju, vodi „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“, u izvozu vodi „Proizvodnja plastičnih pločica, listića, cevi i profila“ takođe i kod uvoza vodi ista aktivnost.

7.1. Preduzeća prema aktivnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Analiza podataka o broju preduzeća u podsektoru gume i plastičnih proizvoda, po broju preduzeća prednjači aktivnost „Proizvodnja plastičnih predmeta za građevinarstvo“ sa 69,84%, zatim aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“ sa 16,07%, a na trećem mestu je aktivnost „Proizvodnja plastičnih pločica, folija, cevi i profila“ sa 6,35%.

Slika 29. Raspoređivanje preduzeća prema delatnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru aktivnosti „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“ najveći broj preduzeća je u regionu Prištine sa 25,2%, zatim u Prizrenu sa 19,3%, Gnjilanu 14,2%, Uroševcu 13,4%, Peći 9,9%, Đakovici 9,7%, a u regionu Mitrovice sa 8,2%.

Aktivnost „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“ prednjači u regionu Prištine sa 25,92%, u Prizrenu sa 23,45%, Uroševcu i Đakovici sa 13,6%, Gnjilanu sa 8,6%, Peći sa 7,4% i Mitrovici sa 7,4%

7.2. Zaposlenje prema delatnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Zaposlenje u aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike najviše je koncentrisano u aktivnosti „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“ sa 65,94%, zatim sledi „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“ sa 13,01% i treća aktivnost po redu koja utiče na zaposlenost u podsektoru proizvoda od gume i plastike je „Proizvodnja plastičnih proizvoda za pakovanje“ sa 11,62%.

Slika 30. Zaposlenost prema delatnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora proizvoda od gume i plastike, takođe smo analizirali prostiranje ovih aktivnosti po regionima Kosova. Dok je 65,92% zaposlenih bilo zaposleno u aktivnosti „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“, analiza pokazuje da je najveći broj ovih zaposlenih u regionu Prištine sa 24,7%, Prizrena sa 22,5%, Gnjilana sa 17,2, Uroševca sa 9,9%, Peći sa 9,2%, Đakovice sa 8,4% i Mitrovice sa 8,1%.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“ zaposleno je 13,01%. Najveći broja zaposlenih je u regionu Prištine sa 40,5%, zatim u Prizrenu sa 21,4%, Đakovici sa 11,7%, Uroševcu sa 11,3%, Peći sa 6,1%, Gnjilanu sa 4,9% i Mitrovici sa 4,2% .

U okviru treće aktivnosti po redu „Proizvodnja plastičnih proizvoda za pakovanje“ zaposleno je 11,62%. U ovom procentu zaposlenih, region Uroševca učestvuje sa 39,5%, Prizren sa 22,1%, Mitrovica sa 18,5%, Priština sa 9,1%, Đakovica sa 8,7%, Gnjilane sa 2,2%, dok u Peći ova aktivnost nije razvijena.

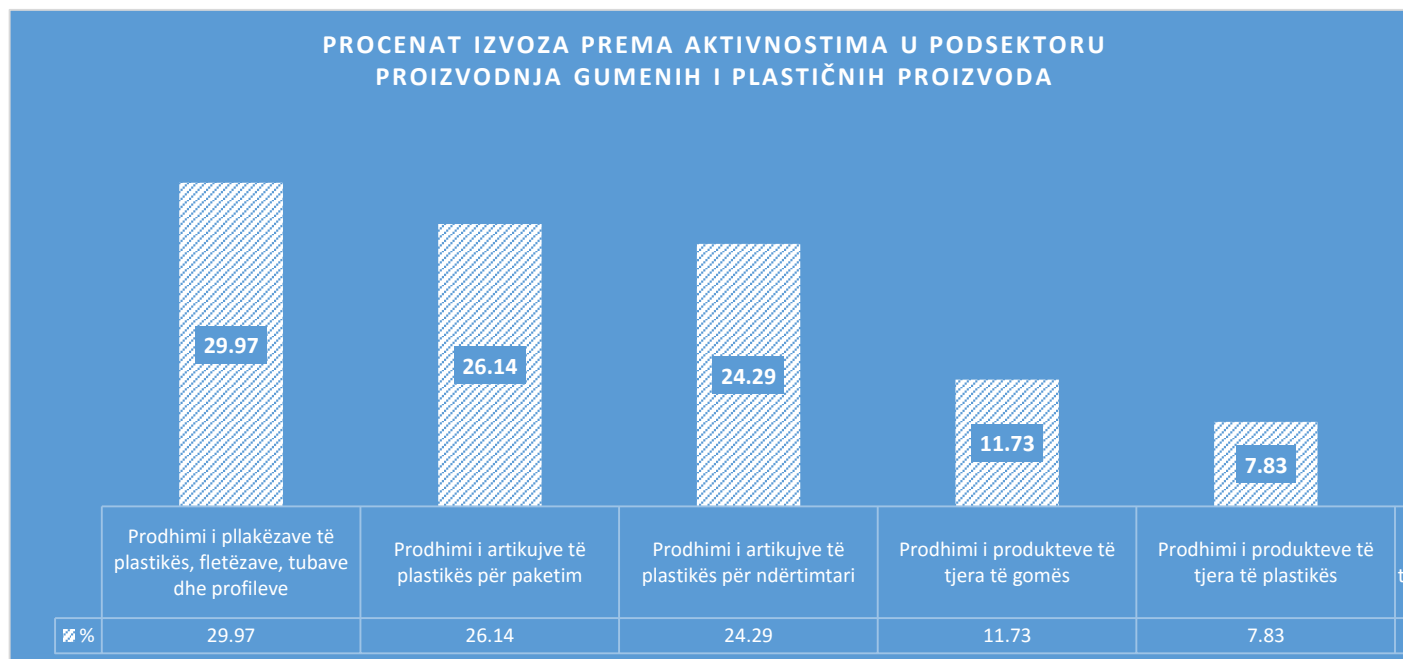
7.3. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Izvoz podsektora proizvoda od gume i plastike je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju, nakon sektora zaposlenja i broja preduzeća i u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, Sektor C, je na drugom mestu.

Podaci za poređenje izvoza aktivnosti u okviru podsektora proizvoda od gume i plastike pokazuju da sa 29,97% vodi aktivnost "Proizvodnja plastičnih pločica, listića, cevi i profila",

a zatim sa 26,14% sledi "Proizvodnja plastičnih predmeta za pakovanje" i sa 24,29%, aktivnost, Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo “.

Slika 31. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog izvoza proizvoda od gume i plastike je u zemljama EU-a sa 45,37%, u zemljama CEFTA-e sa 15,33%, u zemljama EFTA-e sa 5,45% i u drugim zemljama sa 4,59%.

Tako da aktivnost koja uključuje "Proizvodnja plastičnih pločica, lisiča, cevi i profila" izvozi u zemljama CEFTA-e 71,13% proizvoda, u zemljama EU-a u vrednosti od 12,8% i 4,8% u zemljama EFTA-e. Zemlje u koje se najviše izvozi iz ove aktivnosti su: Albanija 27,81%, Makedonija 25,84%, Srbija 16,36%, Bugarska 6,56% itd.

Izvoz aktivnosti "Proizvodnja plastike za pakovanje" koncentrisan je u zemljama EU-a sa 86,13%, a u zemljama CEFTA-e sa 13,69%. Zemlje u kojima se najviše izvozi „Proizvodnja plastičnih proizvoda za pakovanje“ su: Holandija sa 76,13%, Srbija sa 8,77%, Belgija sa 7,66%, Albanija sa 3,01% itd.

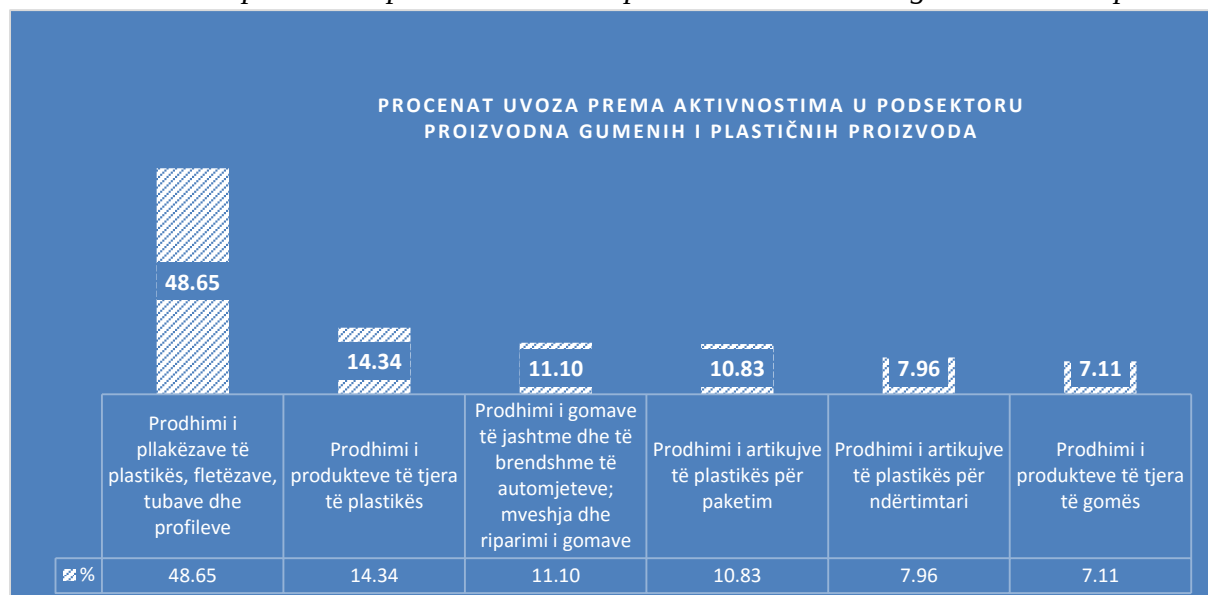
Proizvodi uključeni u aktivnosti "Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo" izvoze se u zemljama EU-a u vrednosti od 44,88%, u zemljama EFTA-e 43,81%, u zemljama CEFTA-e 6,28% i u drugim zemljama 5,03%. Zemlje u kojima se najviše izvozi „Proizvodnja plastičnih proizvoda za građevinarstvo“ su: Švajcarska 42,76%, Kazahstan 34,53%, Albanija 3,93%, Makedonija 1,19% itd.

7.4. Uvoz prema aktivnostima u podsektoru proizvoda od gume i plastike

Uvoz u okviru podsektora proizvoda od gume i plastike je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju, u poređenju sa ostalim sektorima prerađivačke industrije, Sektor C je na osmom mestu.

Podaci za upoređenje uvoza aktivnosti u okviru podsektora proizvoda od gume i plastike pokazuju da sa 48,65% vodi aktivnost „Proizvodnja plastičnih pločica, listića, cevi i profila“, a zatim sa 14,34% je rangirana „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“, sa 11,10%, aktivnost „Proizvodnja spoljnih i unutrašnjih guma za vozila; oblaganje i popravka guma“ i „Proizvodnja plastičnih proizvoda za pakovanje“ sa 10,83%.

Slika32. Uvoz prema podsektorima proizvoda od gume i plastike

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog uvoza proizvoda od gume i plastike u okviru aktivnosti ovog podsektora za 2018. godinu je iz zemalja EU-a sa 48,48% zatim iz drugih zemalja, sa 28,13% i iz zemalja CEFTA sa 22,43%.

Aktivnost koja uključuje „Proizvodnju plastičnih pločica, listića, cevi i profila“ na prvom je mestu u pogledu uvoza. Uvoz iz zemalja EU-a je 59,08%, iz zemalja CEFTA-e 24,50%, iz ostalih zemalja 15,58% i iz zemalja EFTA-e 0,84%.

Zemlje iz kojih se najviše uvozi „Proizvodnja plastičnih pločica, listića, cevi i profila“ su: Nemačka sa 33,36%, Makedonija 11,52%, Turska 11,48% i Srbija sa 10,80%.

Uvoz iz aktivnosti „Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike“ je: iz drugih zemalja 54,94%, zatim iz zemalja EU-a 27,57% i iz zemalja CEFTA-e 14,32%.

Zemlje iz kojih se uvozi najveći deo „Proizvodnja ostalih plastičnih proizvoda“ su: 29,57% iz Kine, 27,29% iz Turske, 9,10% iz Italije, 9% iz Srbije i 6,33% iz Nemačke.

Uvoz proizvoda iz aktivnosti „Proizvodnja spoljnih i unutrašnjih guma za vozila; oblaganje i popravka guma“ je koncentrisan u zemljama EU-a sa 40,06%, zatim u drugim zemljama sa 53,79%, kao i zemljama CEFTA-e sa 6%.

Zemlje iz kojih se najviše uvozi „Proizvodnja spoljnih i unutrašnjih guma za vozila; oblaganje i popravka guma“ su: Kina sa 41,06%, Nemačka sa 9,6%, Poljska sa 8,7%, Turska 17,13%, Srbija sa 6,08% itd.

8. Proizvodnja metala

Podsektor proizvodnje metala, u okviru sektora C (Prerađivačka industrija), po broju preduzeća nalazi se na jedanaestom mestu, dok je po broju zaposlenih na osmom mestu, dok se po izvozu ovaj podsektor rangira na prvo mesto, u okviru sektora C, takođe i po uvozu u ukupnom sektoru C, zauzima treće mesto.

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja metala	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
24.1	Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika, kao i ferolegura	22	867	36,945,115.30	206,344,411.50
24.2	Proizvodnja cevi, šupljih profila i ostale čelične opreme	4	18	22,663,168.17	9,457,833.00
24.33	Hladno oblikovanje ili savijanje	1	13	208,814.44	11,048,187.10
24.34	Hladno vučenje žice, šipki i omotavanje tesnih kaiševa	9	12	893,109.20	5,614,296.38
24.41	Proizvodnja dragcenih metala	22	28	-	5,329.75
24.43	Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja	24	64	2,336,795.48	21,377,245.88
24.44	Proizvodnja bakra	1	4	34,491.55	8,619,172.42
24.51	Livenje gvoždža	4	6	54,063.05	820,338.08
24.52	Livenje čelika	3	9	-	259,200.36
24.53	Livenje lakih metala	8	30	-	-
24.54	Livenje i proizvodnja ostalih nečeličnih metala	1	-	440	308259.16
Ukupno		99	1051	63,135,997.19	263,854,273.63

Tabela 9. Podsektor metala prema broju preduzeća, zapošljavanju, izvozu i uvozu

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru ovog podsektora, po broju preduzeća, prednjači aktivnost „Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja“, dok u zapošljavanju, izvozu i uvozu prdnjači „Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika, kao i ferolegura“. Aktivnost „Proizvodnja cevi, šupljih profila i

ostale čelične opreme“ ima bolji skor u izvozu, gde učestvuje sa 70,55% u odnosu na uvoz, u vrednosti 29,45%

8.1. Preduzeća po delatnostima u podsektoru proizvodnje metala

Analiza podataka o broju preduzeća u metalnom sektoru pokazuje da se po broju preduzeća na prvom mestu nalazi delatnost „Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja“ sa 24,24 %, a slede dve aktivnosti sa istim procentom „Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika i ferolegura“ i „Proizvodnja dragicernih metala“ sa 22,22%, dok se aktivnost „Hladno vučenje žice, šipki i omotanje tesnih kaiševa“ rangira se na četvrto mesto, sa 9,09%.

Slika 33. Raspoređivanje preduzeća prema delatnostima u podsektoru metala

PROCENAT PREDUZEĆA PREMA AKTIVNOSTIMA U PODSEKTORU METALA

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Što se tiče prostiranja ovih preduzeća, podaci pokazuju da se najveći broj preduzeća, u okviru aktivnosti „Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja“, nalazi u regionu Prištine, sa 50%, a zatim u regionu Mitrovice sa 20,83%, u tri druga regiona kao što su: Prizren, Peć i Đakovica sa 8,33% aktivnih preduzeća, dok u regionu Gnjilana nema ove aktivnosti. Aktivnost „Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika kao i ferolegura“ uključuje preduzeća u regionu Prištine sa 39,13%, sledi region Đakovice sa 26,08%, zatim region Uroševca sa 13,04% preduzeća, region Peći i Mitrovice sa 8,69%, dok region Prizrena nema preduzeća koja su identifikovana u ovoj aktivnosti.

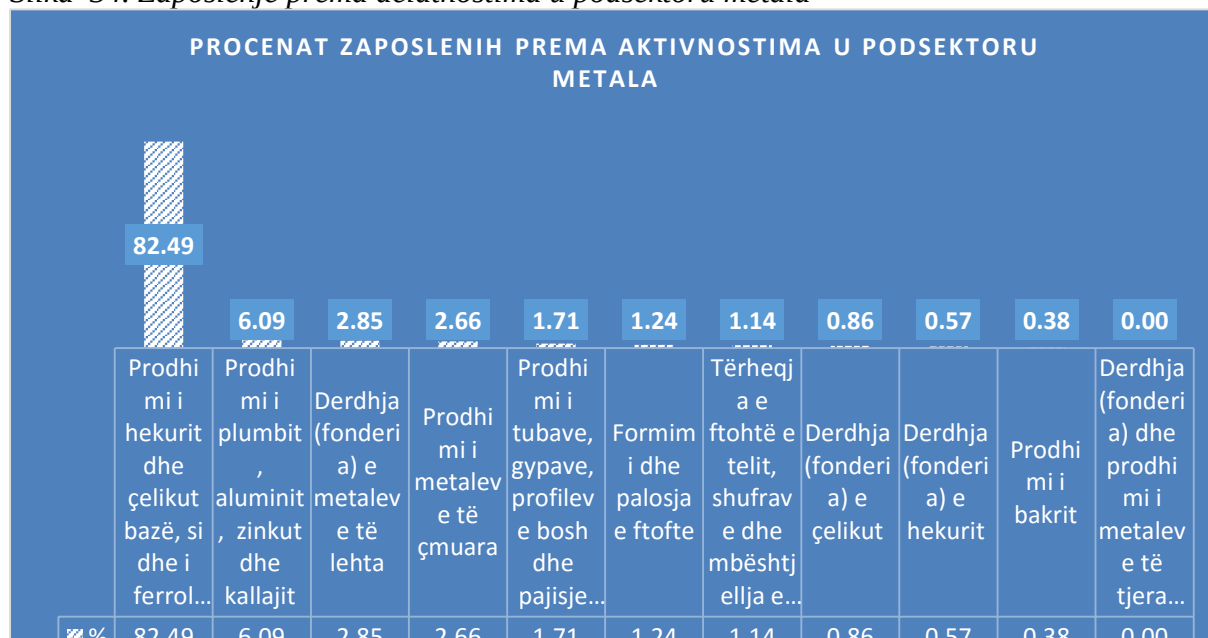
Na trećem mestu ovog podsektora, po broju preduzeća, rangira se aktivnost „Proizvodnja dragocenih metala“. Preduzeća ove aktivnosti nalaze se u regionu Uroševca sa 36,36%, zatim u Prizrenu sa 31,81%, a potom u regionu Prištine sa 22,72%, od broja preduzeća u ovoj aktivnosti. Region Gnjilana nema aktivnih preduzeća u ovoj aktivnosti.

Na osnovu analiziranih podataka, najveći broj preduzeća, u poređenju sa ukupnim brojem preduzeća, nalazi se u regionu Prištine sa 33,33%, a sledi region Prizrena sa 16,16% preduzeća i na trećem mestu su region Uroševca i Đakovice sa 14,14%, dok je najmanji broj preduzeća iz ovog podsektora u regionu Peći, sa 6,06%.

8.2. Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru proizvodnje metala

U aktivnostima podsektora metala, zapošljavanje je najviše koncentrisano na "Proizvodnju osnovnog gvožđa i čelika i ferrolegura" sa 82,49% zaposlenih, a sledi aktivnost "Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja" sa 6,09% zaposlenih, a na trećem mestu je delatnost „Livenje lakih metala“, sa samo 2,85% zaposlenih.

Slika 34. Zaposlenje prema delatnostima u podsektoru metala

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora metala, analizirali smo i prostiranje tih aktivnosti u regionima Kosova. Dok je u aktivnosti „Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika i ferrolegura“ bilo zaposleno 82,49% radnika, analize pokazuju da je najviše ovih zaposlenih bilo u regionu Prištine sa 95,15 odsto, a sledi region Peći sa 1,38 % zaposlenih, a region Mitrovica i Đakovice sa 1,03% zaposlenih, Gnjilana sa 0,80%, a Uroševca sa 0,46% zaposlenih. Podaci pokazuju da region Prizren nema radnika koji se bave ovom aktivnošću.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja olova, cinka i kalaja“ najveći broj zaposlenih je u regionu Prištine, sa 54,68% zaposlenih, a sledi region Uroševca sa 15,62%, takođe približan broj zaposlenih imamo u regionu Peći i Mitrovici sa 14,06% i Prizrenu sa 1,56%. Region Gnjilana i region Đakovice nemaju radnike koji su angažovani u ovoj aktivnosti. U analizi o

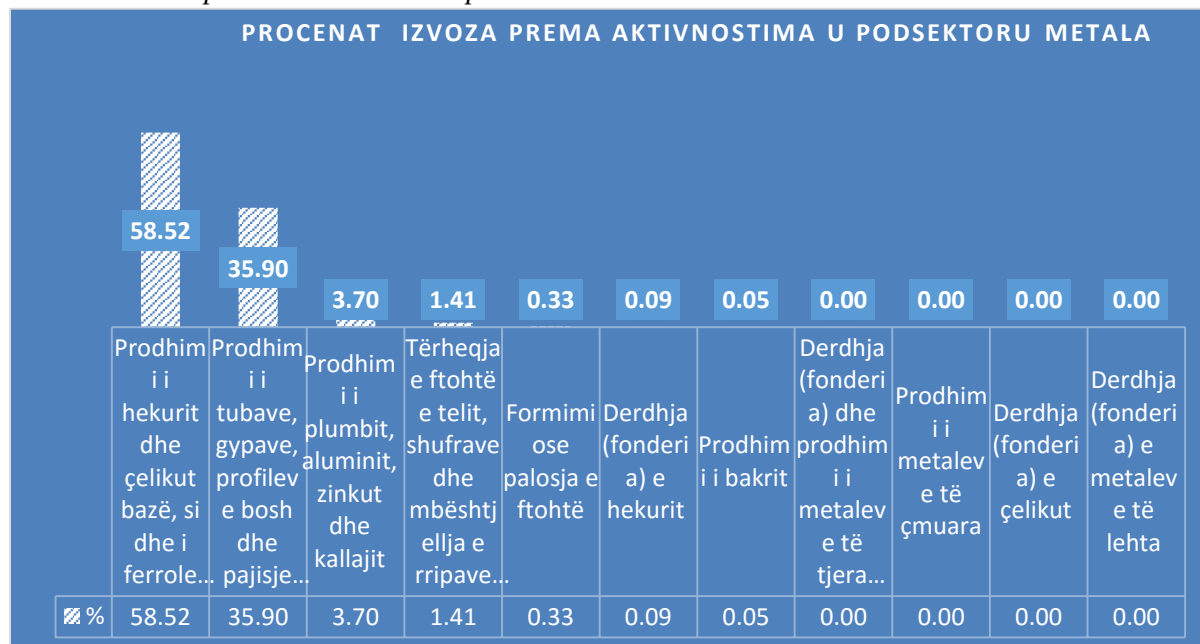
najvećem broju zaposlenih u poređenju prema regionima, na prvom mestu je po zaposlenosti region Prištine sa 84,49%, zatim region Prizrena sa 4,95, a na trećem mestu je region Peći sa 2,47%, zatim region Uroševca sa 2,28%, Đakovice sa 2,18%. Najnižu zaposlenost imamo u regionu Gnjilana i Mitrovice sa samo 1,81% zaposlenih u ovom podsektoru.

8.3. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru proizvodnje metala

Izvoz podsektora proizvodnje metala je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju nakon pokazatelja zaposlenosti i broja preduzeća i u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, Sektor (C), ovaj podsektor zauzima prvo mesto. izvozom.

Podaci o upoređivanju izvoza u okviru aktivnosti u podsektoru metala pokazuju da sa 58,52% vodi delatnost "Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika i ferolegura", a zatim sa 35,90% sledi proizvodnja cevi, šupljih profila i druge opreme, zatim aktivnost „Proizvodnja olova, aluminijuma, cinka i kalaja” sa 3,70% izvoza proizvoda. Ostale aktivnosti imaju nižu izvoznju vrednost.

Slika 35. Izvoz prema aktivnostima u podsektoru metala

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog izvoza proizvoda u okviru aktivnosti ovog pod sektora je u drugim zemljama, 97,45% uzimajući u obzir Indiju, zatim one iz CEFTA-e, sa 1,71% i manje se izvozi u zemljama EU-a, sa 0,71% ukupnog izvoza iz ove aktivnosti.

Zemlje u kojima se najviše izvozi "Proizvodnja osnovnog gvožđa, čelika i ferolegura" su: u Indiji u vrednosti od 97,45%, u Belgiji sa 80,66% izvoza proizvoda, u Albaniji sa 45,16% i u severnoj Makedoniji u vrednosti od 42,12%.

Aktivnost „Proizvodnja cevi, šuplih profila i druge opreme“, izvoz je koncentrisan u zemljama CEFTA-e u vrednosti od 97,43%, uglavnom u Srbiji 27,65%, zatim u zemljama EFTA-e sa 2,17%, i u Švajcarskoj sa 85,84%, kao i u zemljama EU-a sa 0,40%, uglavnom u Holandiji sa 90,99% izvoza iz zemalja EU-a.

Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja olova, cinka, aluminijuma i kalaja“ izvoze se u zemljama CEFTA-e u vrednosti od 35,92%, uglavnom u Srbiju vrednosti 30,02%, zatim u Albaniji sa 3,23%, Severnoj Makedoniji sa 1,61 %. Zemlje EU-a rangirane su na drugom mestu po izvozu ovih proizvoda, tj. Bugarska u vrednosti od 27,33%, i u zemljama EFTA-e, Švajcarskoj u vrednosti od 4,75% i u drugim zemljama, uglavnom sa Turskom u vrednosti od 0,66% izvoza.

8.4. Uvoz prema aktivnostima podsektora proizvodnje metala

Uvoz proizvoda metala u poređenju na ostalim podsektorima prerađivačke industrije - Sektor C, rangira se na prvom u pogledu uvoza. Ako uporedimo uvoz aktivnosti unutar podsektora metala sa 78,20%, vodi aktivnost "Proizvodnja osnovnog gvožđa, čelika i ferolegura", a zatim rangira se "Proizvodnja olova, cinka, aluminijuma i kalaja" sa 8,10%, sledi aktivnost „Oblikovanje ili savijanje na hladnom“ sa 4,19%, ostale aktivnosti imaju solidnije vrednosti uvoza.

Slika 36. Uvoz prema aktivnostima podsektora metala

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog uvoza proizvoda u okviru aktivnosti „Proizvodnja osnovnog gvožđa, čelika i ferolegura“ u okviru ovog podsektora je iz zemalja CEFTA-e, sa 76,97%, zatim iz drugih zemalja sa 15,95%, a slede zemlje EU-a sa 7,05%, i u manjem procentu iz zemalja EFTA-e sa 0,01%.

Dakle, aktivnost „Proizvodnja osnovnog gvožđa, čelika i ferolegura“ uvozi se iz zemalja CEFTA-e, tačnije iz Albanije sa 57,50%, zatim iz Bosne i Hercegovine sa 17,49%, te iz Severne Makedonije sa 15,05%, a iz Srbije za 9,95%.

Iz drugih zemalja najveći uvoz u ovoj aktivnosti je: iz Ukrajine sa 41,35%, sledi Rusija sa 40,60% i iz Kine sa 9,59%.

Uvoz aktivnosti „Proizvodnje olova, cinka, aluminijuma i kalaja“ predstavlja se sa 44,62% uvoza sa drugim zemljama, uglavnom iz Turske sa 57,82% i Kine sa 22,54%, Indije sa 12,50%, a slede zemlje CEFTA-e sa 34,65%, tačnije iz Albanije sa 87,84%, zatim iz zemalja EU-a sa 19,72%, konkretno iz Nemačke sa 24,81% i iz zemalja EFTA-e 0,99%, konkretno iz Švajcarske sa 0,99%.

U aktivnosti „Oblikovanje ili savijanje na hladnom“ u uvozu vode zemlje EU-a sa 58,60%, uglavnom Grčka 60,61%, a zatim se rangiraju zemlje CEFTA-e sa 32,98%, tačnije Severna Makedonija sa 40,09%, zatim druge zemlje sa 6,76%, tačnije Turska sa 95,93%, iz ovog uvoza i zemlje EFTA-e sa 1,65%, tačnije Švajcarska sa ukupnim uvozom iz ove aktivnosti. Iako je podsektor Proizvodnje Metala imao je najveći izvoz u 2018 godini, i dalje ostaje zabrinjavajuće visoka vrednost uvoza u ovom podsektoru.

9. Proizvodnja fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme

Podsektor proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, je jedan od podsektora sa najvećim potencijalom u zemlji. U okviru C sektora, ovaj podsektor zauzima drugo mesto po broju preduzeća, dok po zapošljavanju zauzima treće mesto, fokus ovog podsektora je izvoz i rangirana je na peto mesto, dok u uvozu zauzima jedanaesto mesto.

Tabela 10. Podsektor proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme prema broju preduzeća, zaposlenja, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C – Proizvodnja od fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
2511	Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova	208	1,435	3,942,042.29	19,084,325.68
2512	Proizvodnja metalnih vrata i prozora	121	298	6,010,190.67	2,925,437.71
2521	Proizvodnja radijatora i kotlova za centralno grejanje	7	16	2,914,896.10	7,616,085.47
2529	Proizvodnja metalnih tankera, rezervoara i drugih kontejnera	4	3.00	83,557.39	1,320,123.05
2540	Proizvodnja oružja i municije	0	0	0	2,601,674.24
2550	Kovanje, presovanje, štancanje i kružno savijanje metala; metalni prah	59	181	0	0
2561	Obrada i oblaganje metala	41	81	0	0
2562	Mehanička prerada	69	175	0	0

2571	Proizvodnja noževa	2	3	8,967.07	3,953,026.08
2572	Proizvodnja brava i cilindara	2	2	402,118.41	16,133,100.15
2573	Proizvodnja alata	3	2	392,006.89	7,392,543.31
2591	Proizvodnja čeličnih kanti i drugih sličnih držača	1	3	55,567.66	748,069.67
2592	Proizvodnja ambalaže od lakog metala	2	5	1,802.00	9,398,198.87
2593	Proizvodnja proizvoda od žice, lanaca i opruge	16	71	2,501,321.25	9,006,153.56
2594	Proizvodnja vijaka i odvijača	4	9	1,165,995.21	5,317,673.28
2599	Proizvodnja drugih p.k.t.metalnih proizvoda	61	187	3,999,917	24,536,574
Ukupno		600	2,471	21,478,381.68	110,032,985.05

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru ovog podsektora, što se tiče broja preduzeća i broja zaposlenih, prevladava aktivitet „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“, dok najveći izvoz ima aktivnost „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“, dok u uvozu vodi „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“.

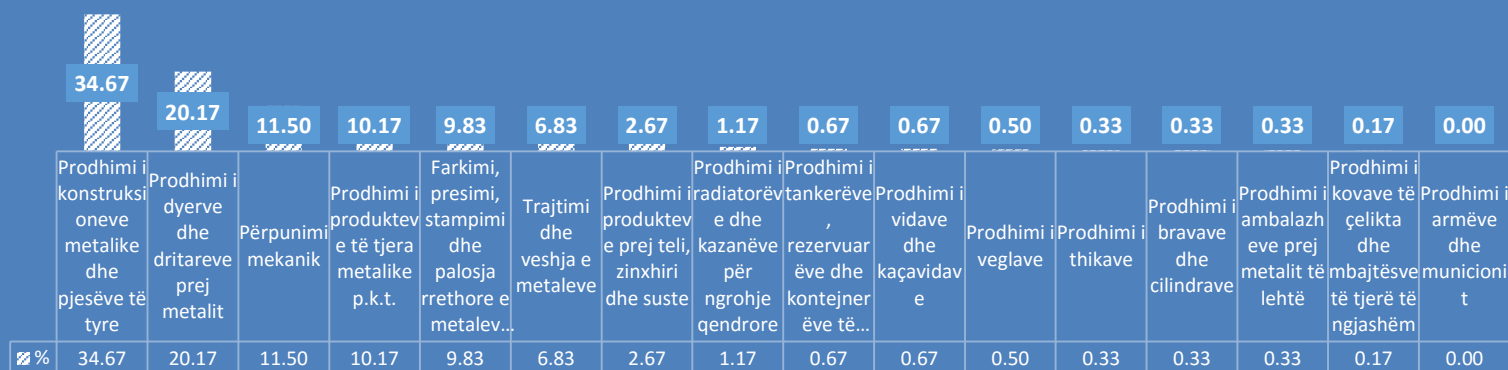
Aktivnost "Proizvodnja metalnih vrata i prozora" ima bolji odnos izvoza u poređenju sa uvozom. U ovoj aktivnosti izvoz u odnosu na ukupnu vrednost izvoza učestvuje sa 27,98%, dok uvoz učestvuje sa 2,66%.

9.1. Preduzeća prema aktivnosti podsektora fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme

Analiza podataka o broju preduzeća u podsektoru proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, pokazuje da se po broju preduzeća na prvom mestu rangira aktivnost „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“ sa 34,67%, sledi „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“ sa 20,17%, dok je na trećem mestu „Mehanička prerada“ sa 11,50%.

Slika 37. Raspodela preduzeća prema aktivnostima podsektora fabrikovanih metalnih proizvoda

PËRQINDJA E NDËRMARRJEVE SIPAS AKTIVITETEVE TË NËNSEKTORIT TE PRODHIMI I PRODUKTEVE TË FABRIKUARA METALIKE

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Što se tiče rasprostranjenosti ovih preduzeća, podaci pokazuju da najveći broj preduzeća, u okviru aktivnosti „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“, nalazi se u regionu Prištine, sa 26%, zatim u regionu Peć, sa 18%, a isto prostiranje preduzeća je u regionu Prizrena i Uroševca sa 15%, zatim Gnjilana sa 12%, Đakovice sa 8% i Mitrovice sa 5%.

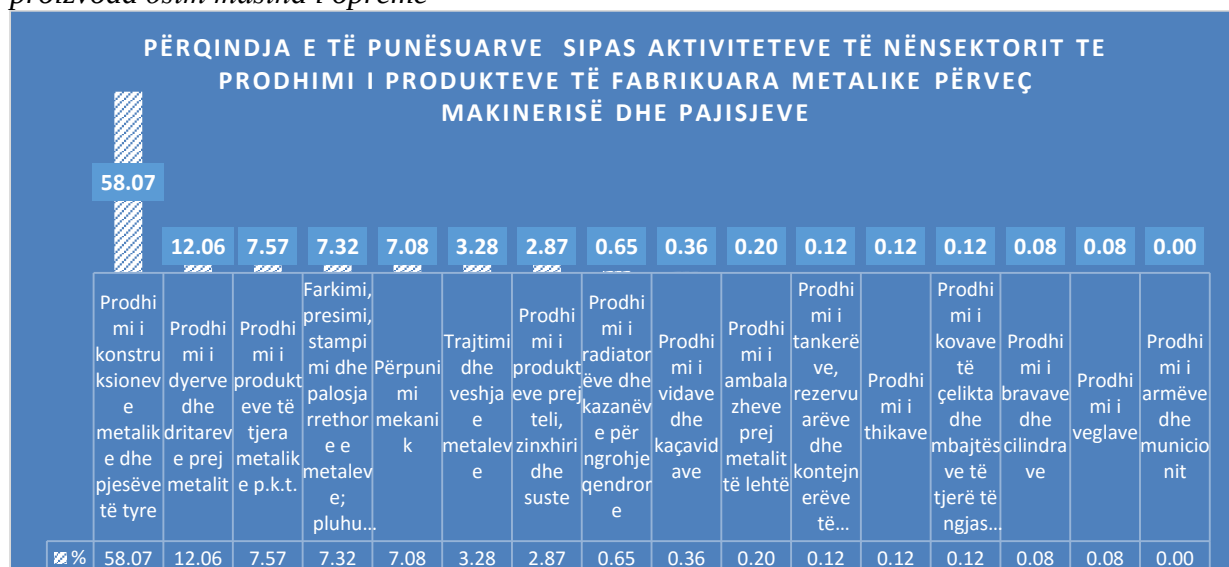
Podaci pokazuju da se aktivnost „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“ nalazi na drugom mestu i ima najveće prostiranje u regionu Prištine sa 21%, zatim u Gnjilanu sa 20% i u regionu Peći sa 14%, mada u ostalim regionima ima manje učešća: u Uroševcu sa 13%, Đakovici sa 12%, Prizrenu i Mitrovici sa po 10%.

Aktivnost „Mehanička prerada“, prema broju preduzeća zauzima treće mesto i ima veću rasprostranjenost u regionu Prizrena sa 30%, zatim imamo region Prištine sa 28%, Uroševca sa 13%, Đakovice sa 10%, region Peći i Mitrovice sa 7% i region Gnjilana sa 4%.

9.2. Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme

U aktivnostima podsektora proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme, zaposlenje je najviše koncentrisano u "Proizvodnju metalnih konstrukcija i njihovih delova" sa 58,07%, zatim imamo uključivanje zaposlenih u aktivnost "Proizvodnja metalnih vrata i prozora" sa 12,06% i broj od 7,57% zaposlenih imamo kod aktivnosti koja se odnosi na „Proizvodnju ostalih p.k.t. metalnih proizvoda“.

Slika 38. Zaposlenje prema aktivnostima u podsektoru proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme

Izvor: Agjencia za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, analizirali smo i prostiranje ovih aktivnosti u regionima Kosova. Analize pokazuju da u aktivnosti „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“ postoji broj zaposlenih od 58,7%, gde je najveće učešće ovih zaposlenih u regionu Uroševac sa 41%, u Prizrenu i Prištini sa 16%, Peći sa 12%, Đakovici sa 9%, Gnjilanu sa 4%, i u regionu Mitrovice sa 2%.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“ najveći broj zaposlenih je u regionu Prištine sa 28%, u Peći sa 20% i u Gnjilanu sa 17%. U regionu Prizrena, Uroševca i Đakovica imaju približno isto prostiranje sa po 10%, i u Mitrovici sa 6%.

Najveće uključjenje broja zaposlenih u okviru aktivnosti „Proizvodnja ostalih p.k.t. metalnih proizvoda“ je u regionu Prištine sa 27%, zatim Gnjilana sa 25%, Uroševca sa 17%, Đakovice sa 11% zaposlenih, dok u regionu Prizrena sa 8% i približni broj i u Peći sa 7%, a manji broj zaposlenih je u regionu Mitrovice sa 4%.

9.3. Izvoz prema aktivnosti u podsektoru proizvoda fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme

Izvoz podsektora proizvoda fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju nakon onog zapošljavanja i broja preduzeća, u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, ovaj podsektor u pogledu izvoza zauzima peto mesto.

Podaci za poređenje izvoza aktivnosti u podsektoru proizvodu fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, pokazuju da sa 27,98% vodi aktivnost "Proizvodnja

metalnih vrata i prozora", a zatim sa 18,62% rangira se "Proizvodnja ostalih metalnih p.k.t. proizvoda" i sa 18,35%, aktivnost „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihove opreme”.

Figura 39. Izvoz prema aktivnostima podsektora fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašinerije i opreme

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog izvoza za proizvodnju proizvoda u okviru aktivnosti ovog podsektora je u zemljama EFTA-e, uzimajući u obzir Švajcarsku, zatim zemlje EU-a i mnogo manje se izvozi u zemlje CEFTA-e i u drugim zemljama.

Aktivnost „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“, izvozi u zemljama EFTA-e u vrednosti od 61,5%, u zemljama EU-a u vrednosti od 10,8% i samo 3,18% u zemljama CEFTA-e. Zemlje u koje se najviše izvozi iz ove aktivnosti su: u Švajcarskoj u vrednosti od 61,31%, u Nemačkoj sa 7,47%, Francuskoj u vrednosti od 1,86% itd.

Aktivnost „Proizvodnja ostalih metalnih p.k.t proizvoda“, izvoz je koncentrisan u zemlje EU-a u vrednosti od 33,50%, uglavnom u Holandiju sa 41,73%, zatim u zemljama EFTA-e, u Švajcarsku sa 17,77% i u zemljama CEFTA-e, u Albaniji sa 4,62% itd.

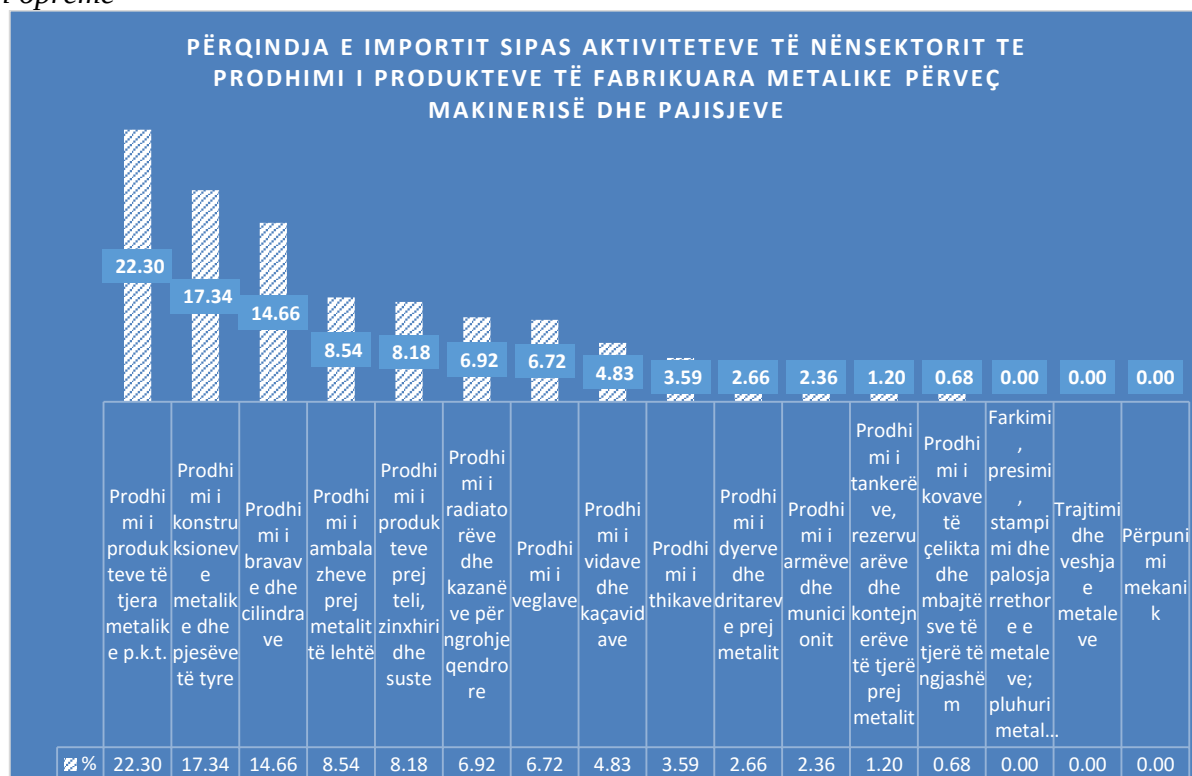
Što se tiče aktivnosti „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“ 37,48% izvoza je u zemlje CEFTA-e, uglavnom u Albaniji sa 28,23% i u Makedoniji sa 21,30%, zatim u zemljama EFTA-e, kao što je Švajcarska sa 17,83% itd.

9.4. Uvoz prema aktivnosti u podsektoru proizvoda fabrikovanih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme

Uvoz proizvoda proizvodnje fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, nalazi se na jedanaestom mestu.

Ako uporedimo uvoz aktivnosti u okviru ovog podsektora sa 22,30%, vodi aktivnost "Proizvodnja ostalih metalnih p.k.t.proizvoda ", sledi "Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova" sa 17,34%, i "Proizvodnja brava i cilindara" sa 14,66 %.

Slika 40. Uvoz prema aktivnostima podsektora fabrikovanih metalnih proizvoda osim mašina i opreme

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija uvoza proizvoda na Kosovo u okviru aktivnosti ovog podsektora je iz zemalja EU-a, zatim iz drugih zemalja, a manji uvoz iz zemalja CEFTA-e i EFTA-e.

Aktivnost „Proizvodnja ostalih metalnih p.k.t proizvoda“, uvozi iz drugih zemalja u vrednosti od 30,7%, iz zemalja EU-a u vrednosti od 17%, a 15% iz zemalja CEFTA-e.

Zemlje iz kojih se najviše uvoze proizvodi aktivnosti „Proizvodnja ostalih metalnih p.k.t proizvoda“ su: iz Turske u vrednosti od 28,6%, iz Kine 22,3%, iz Nemačke 11,3% itd.

Aktivnost "Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova", vvoz je koncentrisan u zemljama EU-a sa vrednošću od 22,5%, uglavnom iz Italije 22,2% i zemalja CEFTA-e, odnosno iz Srbije sa 9,6% i iz Albanije 9%.

Aktivnost „Proizvodnja brava i cilindara“, vrednost od 8,9% uvoza je iz zemalja EU-a, uglavnom iz Nemačke sa 24,2%, zatim iz Kine sa 18,1% i iz Austrije sa 17,4% itd.

10. Proizvodnja nameštaja

Podsektor proizvodnje nameštaja, u okviru podsektora prerađivačke industrije (sektor C), u zaposlenju zauzima peto mesto sa 8,87%. Ovaj podsektor po broju preduzeća i izvozu rangira se na šesto mesto, dok je po uvozu rangiran na 19 mesto u poređenju sa ostalim podsektorima prerađivačke industrije - Sektor C.

Tabela 11. Podsektor proizvodnje nameštaja prema broju preduzeća, zaposlenju, izvozu i uvozu

Kod	SEKTOR C - Proizvodnja nameštaja	Broj preduzeća	Broj zaposlenih	Izvoz	Uvoz
310 & 3101	Proizvodnja nameštaja i proizvodnja nameštaja za kancelarije i prodavnice	72	305	1,767,674.25	22,819,866.63
3102	Proizvodnja kuhinjskog nameštaja	166	582	2,578,071.89	860,199.63
3103	Proizvodnja dušeka	15	418	848,175.87	2,507,772.95
3109	Proizvodnja ostalog nameštaja	153	1,009	5,347,909.76	23,451,096.92
Ukupno		406	2,314	10,541,832	49,638,936

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

U okviru ovog pod sektora, po broju preduzeća, vodi aktivnost „Proizvodnja kuhinjskog nameštaja“, dok u zaposlenju, izvozu i uvozu vodi „Proizvodnja ostalog nameštaja“.

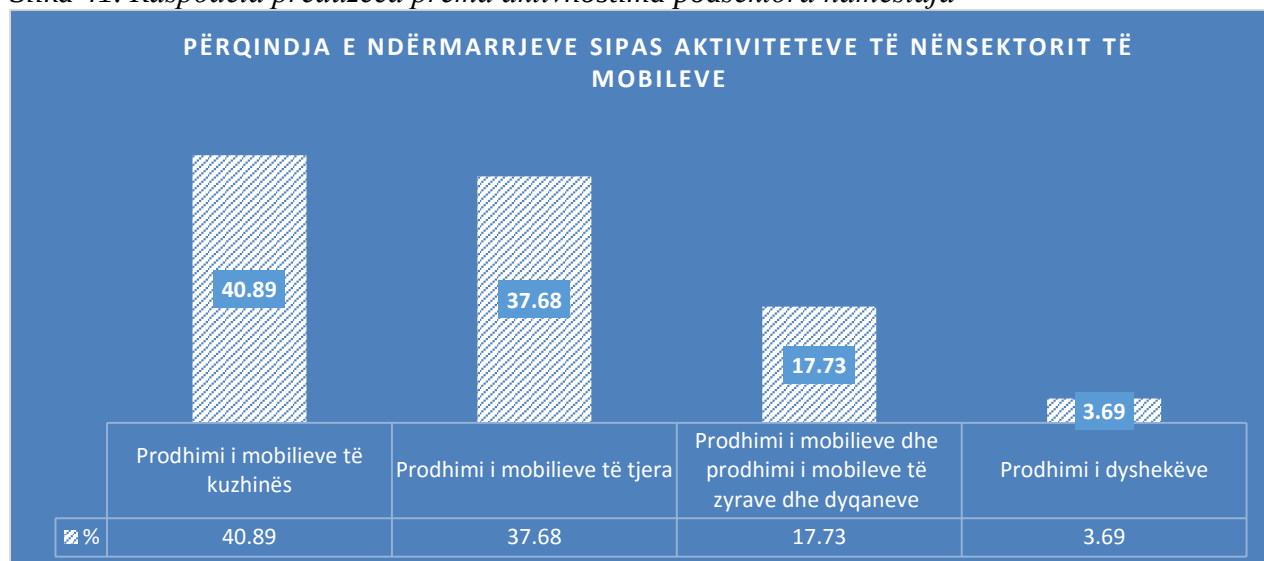
Aktivnost kuhinjskog proizvoda ima bolji odnos u izvozu u odnosu na uvoz. U ovoj aktivnosti izvoz u odnosu na ukupnu vrednost izvoza-uvoza ove aktivnosti učestvuje sa 74,98%, dok uvoz učestvuje sa 25,02%.

Odnos između izvoza i uvoza, iako sa visokim uvozom, u poređenju sa ostalim aktivnostima, dobro stoji i kod aktivnosti proizvodnje dušeka, pri čemu od ukupne vrednosti izvoza - uvoza, ove aktivnosti, izvoz učestvuje sa 25,27% u poređenju sa uvozom koji učestvuje sa 74,73%.

10.1 Preduzeća prema aktivnostima podsektora nameštaja

Analiza podataka o broju preduzeća u podsektoru nameštaja pokazuje da je po broju preduzeća na prvom mestu rangirana aktivnost „Proizvodnja kuhinjskog nameštaja“ sa 40,89%, a sledi „Proizvodnja ostalog nameštaja“ sa 37,68%. Aktivnost „Proizvodnja opšteg nameštaja (dnevne sobe, spavaće sobe i sobe za doček) i nameštaja za kancelarije i prodavnica“ rangira se na trećem mestu, sa 17,73%.

Slika 41. Raspodela preduzeća prema aktivnostima podsektora nameštaja

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveći broj preduzeća, u okviru aktivnosti „Proizvodnja kuhinjskog nameštaja“, je u regionu Uroševac, sa 43,98%, zatim u regionu Prištine, sa 19,88%, na trećem mestu po redu je region Gnjilane sa 11,45% , zatim dolazi region Peći sa 9,64%, region Prizrena sa 8,43%, region Mitrovice sa 5,42% i region Đakovice sa 1,20%.

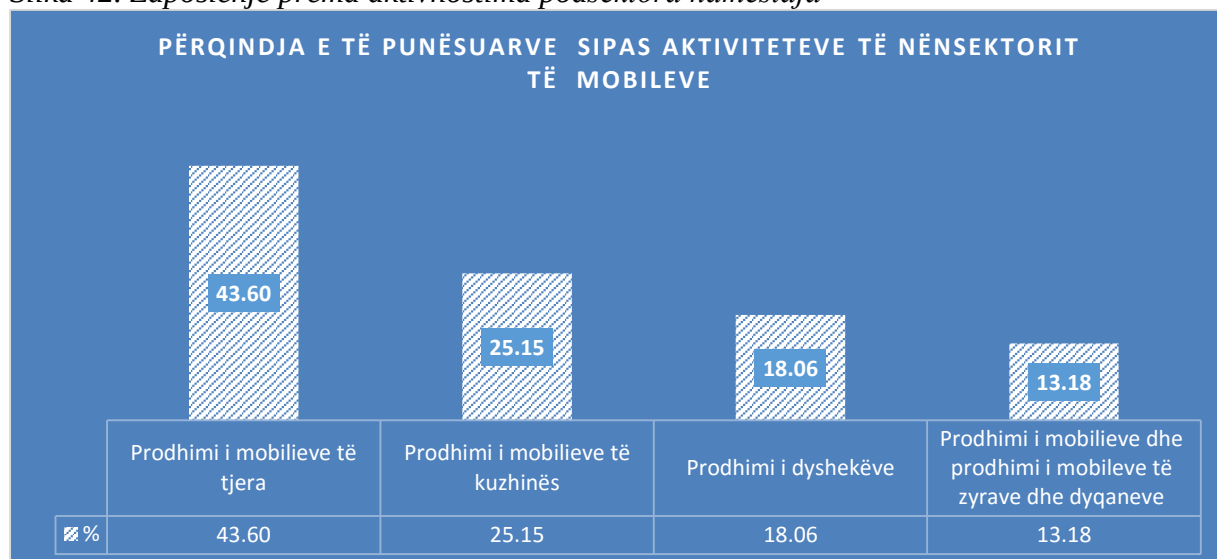
Podaci pokazuju da aktivnost „Proizvodnja ostalog nameštaja“, sa brojem preduzeća, prevladava u regionu Uroševca, sa 40,52%. Drugi region po redu je Priština sa 16,99%, zatim rangira se region Prizrena sa 15,69%, region Gnjilane sa 9,80%, zatim Peći sa 8,5%, region Mitrovice sa 4,58% i Đakovica sa 3,92%.

Aktivnost „Proizvodnja opšteg nameštaja (dnevne sobe, spavaće sobe, sobe za doček itd.) i nameštaja za kancelarije i prodavnice“, po broju preduzeća koncentrisana je u regionu Uroševca, sa 40,28%. u regionu Peći imamo 15,28% preduzeća u ovoj aktivnosti, zatim rangira se region Gnjilana sa 9,72%, Mitrovica 9,72%, region Đakovice sa 9,72%, region Prištine 8,33% i Prizrena 6,94%.

10.2 Zaposlenje prema aktivnostima podsektora nameštaja

Zaposlenje u podsektoru nameštaja uglavnom je koncentrisano u aktivnosti "Proizvodnja ostalog nameštaja" sa 43,60%, zatim imamo uključenje zaposlenih u "Proizvodnju kuhinjskog nameštaja" sa 25,15% i 18,06% zaposlenih je u aktivnosti „Proizvodnja sušeka“.

Slika 42. Zaposlenje prema aktivnostima podsektora nameštaja

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Pored koncentracije zaposlenih u aktivnostima podsektora nameštaja, analiziran je i obim tih aktivnosti u regionima Kosova. Dok je u delatnosti "Proizvodnja ostalog drvenog nameštaja" bilo zaposleno 43,60%, analize pokazuju da je najveća koncentracija zaposlenih u regionu Uroševca sa 28,74%, a zatim rangiran Gnjilanski region sa 18,83%, Peć 18,04%, Priština sa 16,55%, Prizren sa 13,18%, Mitrovica 3,27% i region Đakovice sa 1,39%.

U okviru aktivnosti „Proizvodnja kuhinjskog nameštaja“ najveći broj zaposlenih je u regionu Uroševca sa 48,63%, Prištine sa 18,56%, zatim Gnjilana sa 15,64%, Peć 7,56%, Prizrena 6,53% i u regionu Mitrovice i Đakovice imamo manje od 3,5% zaposlenih u ovoj aktivnosti.

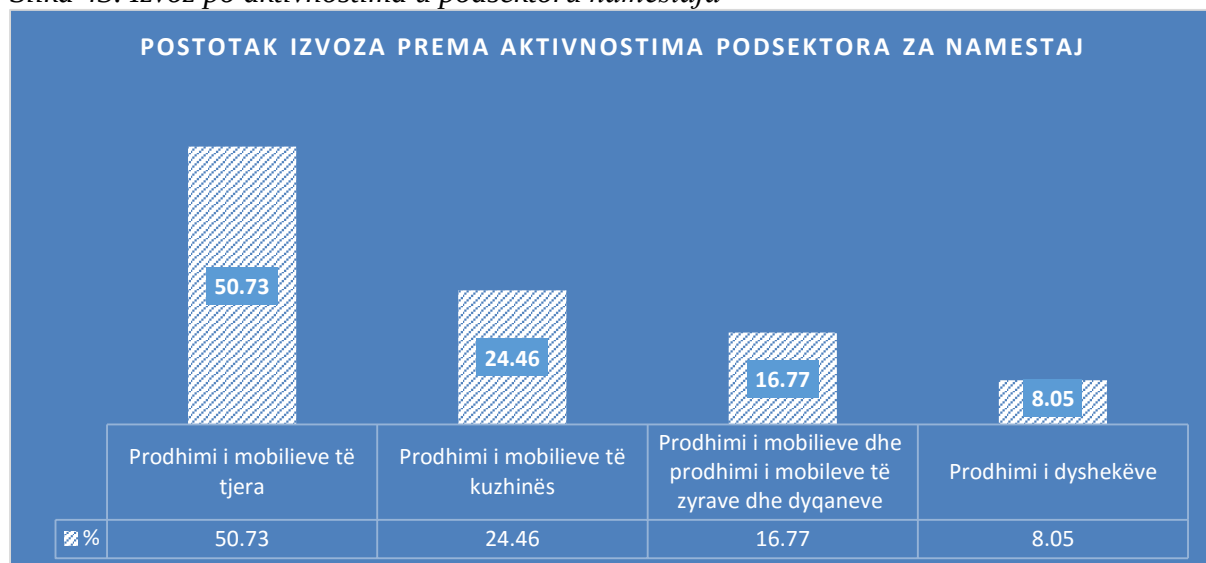
Najveća koncentracija broja zaposlenih u okviru aktivnosti „Proizvodnja dušeka“ je u regionu Đakovice sa 53,59%, zatim u regionu Peći sa 37,08%, Uroševcu sa 6,46%, dok region Prizrena i Gnjilane imaju ispod 3% zaposlenih u ovoj aktivnosti. Region Prištine i Mitrovice nemaju zaposlenih u ovoj delatnosti.

10.3 Izvoz po aktivnostima u podsektoru nameštaja

Izvoz podsektora proizvoda nameštaja je još jedan pokazatelj koji je analiziran u ovom izveštaju, nakon onog o zapošljavanju i broju preduzeća i u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije, nalazi se na šestom mestu.

Podaci za poređenje izvoza aktivnosti unutar podsektora nameštaja pokazuju da sa 50,73% vode delatnost "proizvodnja drvenog nameštaja", zatim sa 24,46% rangira se "proizvodnja kuhinjskog nameštaja", sa 16,77%, aktivnost "proizvodnja opšteg nameštaja i nameštaja za kancelarije i prodavnice" i proizvodnja dušeka, sa 8,05%, isključujući naslonjače dušeka.

Slika 43. Izvoz po aktivnostima u podsektoru nameštaja

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija kosovskog izvoza proizvode u okviru aktivnosti ovog podsektora je u zemljama EFTA-e sa 53,55%, uzimajući u obzir Švajcarsku, zatim one EU-a sa 34,62%, u zemljama CEFTA-e sa 11,35%, a u ostalim zemljama samo 0,48%.

Proizvodi aktivnosti "Proizvodnja ostalog drvenog nameštaja" izvoze se u zemlje EFTA-e sa 60,89%, u zemljama EU-a sa 33,59%, u zemljama CEFTA-e 5,29%, a u ostalim zemljama samo 0,23%. Zemlje u koje se najviše izvoze proizvodi ove aktivnosti su: u Švajcarskoj 53,62%, a u Nemačkoj 26,37%.

Izvoz kuhinjskih nameštaja koncentrisan je u zemljama EFTA-e sa 79,76%, uglavnom u Švajcarskoj sa 77,94%, zatim u zemljama EU-a sa 17,55% (najveća vrednost u Nemačkoj 6,71%) i u zemljama CEFTA-e sa samo 2,69%.

Proizvodi proizvodnje nameštaja uopšte (nameštaj za spavaće sobe, trpezariju, dnevni boravak i kancelarijski nameštaj i prodavnice) izvoze se u zemlje EU-a sa 58,63%, uglavnom u Nemačkoj sa 31,07% i Belgiju 14,42%, zatim 29,39% u zemljama EFTA-e, odnosno u Švajcarskoj sa 28,95% i u zemljama CEFTA-e sa 10,62%, najveća vrednost u Makedoniji 5,48% i u ostalim zemljama 1,36%.

10.4 Uvoz prema aktivnostima podsektora nameštaja

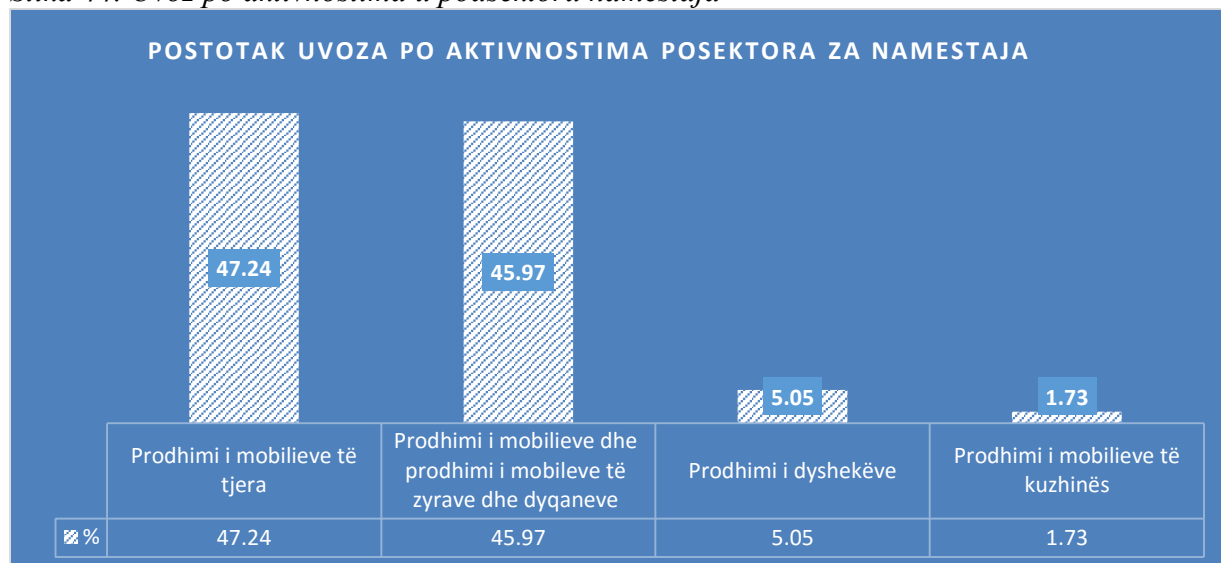
Nakon analize preduzeća, zaposlenosti i izvoza, u ovom izveštaju takođe je analiziran uvoz podsektora nameštaja u poređenju sa drugim podsektorima prerađivačke industrije - Sektor C.

Ovaj podsektor zauzima devetnaesto mesto po uvozu sektora C.

Upoređivanje uvoza aktivnosti podsektora nameštaja, pokazuje da sa 47,24% vodi aktivnost "proizvodnja ostalog drvenog nameštaja", a zatim se rangira "proizvodnja nameštaja uopšte i

ostali nameštaj za kancelarije i prodavnice", sa 45,97%, „proizvodnja dušeka“ sa 5,05 odsto i „proizvodnja kuhinjskog nameštaja“ sa 1,73%.

Slika 44. Uvoz po aktivnostima u podsektoru nameštaja

Izvor: Agencija za statistike Kosova, obradilo OIP/MEZTIPSI

Najveća koncentracija uvoza ovog podsektora je iz drugih zemalja sa 50,10%, tačnije iz Turske, zatim iz zemalja CEFTA-e sa 24,52%, iz zemalja EU-a sa 23,38% i, u malom procentu, iz zemalja EFTA-e sa 2%.

Kosovo uvozi proizvode aktivnosti „proizvodnja ostalog drvenog nameštaja“, iz drugih zemalja sa 49,89%, iz zemalja CEFTA-e 24,40%, iz zemalja EU-a 23,29% i samo 2,41% iz zemalja EFTA-e.

Zemlje iz kojih se najviše uvoze proizvodi aktivnosti „proizvodnja drvenog nameštaja“ su: iz Turske sa 27,23%, iz Kine sa 19,52%, iz Srbije sa 10,09%, iz Albanije 6,93%, iz Severne Makedonije sa 6,51 %, iz Poljske 5,69%, iz Italije 5,51% itd.

Proizvodi aktivnosti „Proizvodnja nameštaja uopšte (nameštaj za spavaće sobe, trpezariju, dnevni boravak i nameštaj za kancelarije i prodavnice)“, uvoze uglavnom iz drugih zemalja sa 52,02%, zatim iz zemalja CEFTA-e sa 24,84 %, iz zemalja EU-a 21,66% i iz zemalja EFTA-e sa 1,47%.

Zemlje iz kojih se uvoze proizvodi aktivnosti „proizvodnja nameštaja uopšte (nameštaj za spavaće sobe, trpezariju, dnevni boravak i nameštaj za kancelarije i prodavnice)“ su: Turska sa 27,26%, a slede Kina sa 22,64%, Albanija 9,58 %, skoro isti procenat se uvozi iz Srbije sa 9,43%, zatim iz Italije sa 6,95%, iz Severne Makedonije sa 4,55%, itd.

Uvoz proizvoda aktivnosti „Proizvodnja dušeka“ vodi iz drugih zemalja sa 37,63%, zatim slede države EU-a sa 33%, zemalja CEFTA-e sa 27,84% i zemalja EFTA-e sa 1,52%.

Proizvodi aktivnosti „proizvodnje dušeka“ se uvoze iz sledećih zemalja: Kine sa 29,83%, zatim iz Poljske sa 20,08%, Severne Makedonije 16,97%, Italije 6,93%, Turske 6,52%, Albanije 5,66%, Srbije 5,2% itd.

Sažetak

- Podsektor „Tekstilna proizvodnja“ tokom 2018. godine u odnosu na 2017. godinu zaposlenost se smanjila za 18 zaposlenih ili 2,15%, dok je broj preduzeća povećan za 3,25%. Najuticajnija aktivnost u zapošljavanju tokom 2018. godine je „Završni procesi obrade tekstila“ sa 358 zaposlenih ili sa 43,81%, dok je u okviru aktivnosti „Proizvodnja netkanih tkanina i netkanih predmeta, osim odeće“, je podaktivnost sa najmanjim brojem preduzeća i sa brojem zaposlenih. Izvoz u podsektoru tekstilne proizvodnje povećan je za 16% u 2017 godini, ali u 2018 godini u odnosu na prethodnu godinu smanjen je za 1,11%, dok uvoz u ovom podsektoru u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu beleži porast od 12,49%.
- Podsektor „Proizvodnja odeće“ u 2018. godini postoji potencijal za zapošljavanje, jer je obeležio povećanje zaposlenosti za 110 zaposlenih ili 14,88% i broj preduzeća za 15,31%, u odnosu na prethodnu godinu. Podaktivnost sa najvećim brojem zaposlenih i preduzeća je „Proizvodnja ostale spoljne odeće“, sa 126 preduzeća ili porast za 0,8%, u poređenju sa 2017. godinom, i sa 494 zaposlenih ili 11,51% više u odnosu na prethodnu godinu. Vredno je napomenuti da je, takođe, povećanje zaposlenosti u 2018. godini, zabeležila podaktivnost „proizvodnja druge i komplementarne odeće (rukavice, kape, šalovi, itd.), za 75 radnika, u poređenju sa 2017. godinom, iako je broj preduzeća ostao isti kao i prethodne godine. Izvoz u podsektoru odeće u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu značajno je porastao za 48,7%, dok je uvoz porastao za 18%. Podaktivnost, „Proizvodnja obuće“ zauzela je prvo mesto u ovom podsektoru za 2018. godinu, sa 24 preduzeća ili 5,71%, u poređenju sa 2017. godinom, i sa 395 zaposlenih ili 1,54% više u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz u podsektoru proizvodnje kože i kožnih proizvoda u 2018. godini u poređenju sa 2017. godinom smanjen je za 22,54%. Uvoz u ovom podsektoru u 2018. godini povećan je za 8,94% u odnosu na prethodnu godinu.
- Pod sektor „Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta i plute“, na osnovu zapošljavanja i izvoza, ima potencijal za razvoj. U 2018 godini u odnosu na 2017. godinu zaposlenost se povećala za oko 15%, izvoz se solidno povećao za samo 0,96%, dok je uvoz porastao za 6,96%.
- Podsektor papira, iako u poređenju sa drugim podsektorima, ima mali broj zaposlenih, međutim, obećavajući je u određenim podaktivnostima kada analiziramo izvoz i uvoz. Izvoz u ovom podsektoru u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu smanjen je za 5,28%, dok je uvoz porastao za 3,64%. Veliko smanjenje od 17,87%, u ovom podsektoru zabeležen je u aktivnosti "Proizvodnja proizvoda od papira za porodičnu i sanitarnu upotrebu, toaletni papir", dok je uvoz povećan za 6,97%. Ova aktivnost takođe ima veću vrednost u odnosu na vrednost uvoza od ostalih aktivnosti, a artikli ove aktivnosti koji dominiraju u uvozu su (toaletni papir, krpe za čišćenje ili tkanine za lice i peškire, stolnjaci, celulozne žice ili mreže od celuloznih vlakana; sanitarni peškiri i tamponi, salvete i salvete za bebe i slični sanitarni artikli i pribor za odeću, celuloza).

- Pod sektor „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ ima potencijal za razvoj kada uzimamo u obzir zaposlenost i izvoz. U 2018. godini u odnosu na 2017. godinu zaposlenost se povećala za oko 15%, izvoz se takođe povećao za 3,45%, ali je uvoz takođe porastao za 6,13%. Vredno je napomenuti da broj preduzeća iz podsektora „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ učestvuje sa 2,14%, u ukupnom preduzeću sektora prerađivačke industrije - Sektor C. Što se tiče zaposlenja, u ukupnom broju zaposlenih u Sektoru C, u podsektoru „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ učestvuje sa 2,46% zaposlenih. U 2018. godini izvoz podsektora „Proizvodnja hemijskih proizvoda“ učestvuje sa 2,27% u ukupnom izvozu Sektora C, a uvoz učestvuje sa 7,26% u ukupnom uvozu Sektora C.
- Podsektor „Proizvodnja proizvoda od gume i plastike“ u zapošljavanju, a posebno u izvozu, ima potencijala za razvoj. U 2018. godini u odnosu na 2017. godinu zaposlenost se povećala za oko 4,6%, zatim je u izvozu došlo do značajnog povećanja za 26%, kao i u uvozu za 6,19%. Vredi napomenuti da je broj preduzeća podsektora „Proizvodnja proizvoda od gume i plastike“ učestvovao sa značajnim procentom od 10,4%, u ukupnom broju preduzeća sektora iz prerađivačke industrije C. Što se tiče zaposlenosti, u ukupnom broju zaposlenih u sektoru C, u podsektoru „Proizvodnja proizvoda od gume i plastike“, učestvuje sa 9,1% zaposlenih. Izvoz podsektora "Proizvodnja proizvoda od gume i plastike" učestvuje sa značajnim procentom od 18% u ukupnom izvozu sektora C. Uvozi u podsektoru "Proizvodnja hemijskih proizvoda" u 2018. učestvuju sa 4,48% u opštem uvozu sektora C.
- Podsektor „Proizvodnja metala“ u okviru Sektora C, iz podataka prikupljenih za prikazane pokazatelje (zaposlenost, broj preduzeća, izvoz i uvoz), predstavlja obećavajući sektor u ekonomskom razvoju, stvaranje zaposlenosti i mogućnosti uticaja na ravnotežu trgovinskog bilansa u zemlji. Iz podataka za 2018 godinu, ovaj podsektor je zabeležio najveći izvoz i sa 24,45% rangiran je na prvom mestu, u poređenju sa drugim podsektorima u okviru Sektora C. Aktivnost sa najvećim izvozom, u okviru ovog podsektora je „Proizvodnja cevi, šupljih profila i ostale čelične opreme“ sa 70,56% izvoza i 29,44% uvoza. Kada kažemo da ovaj podsektor obećava zapošljavanje, oslanjamo se na najnovije podatke analizirane iz 2018. godine u odnosu na 2017 godinu kada je došlo do povećanja zaposlenosti za 1,15%, u ovom podsektoru ili 1051 zaposlenih. Aktivnost sa najvećim brojem koncentrisanih na zapošljavanje je „Proizvodnja osnovnog gvožđa i čelika, kao i ferolegura“ sa 82,49% zaposlenih u okviru ovog podsektora. Što se tiče broja aktivnih preduzeća, u ovom podsektoru primetili smo određene pomake, od 2018 do 2017 godine, gde su preduzeća pretrpela smanjenje od 2,94%, broja preduzeća. Uporedni podaci iz izveštaja o izvozu iz 2018 godine pokazuju da se u 2017. godini smanjio za 24,21%, dok je uvoz u istom uporednom periodu solidno porastao za 28,24%. Uopšteno, ovaj podsektor ima za cilj da, zajedno sa nekim drugim podsektorima, bude promotor održivog ekonomskog razvoja u zemlji.
- Podsektor „Proizvodnja metalnih fabrikovanih proizvoda, osim mašina i opreme“ u okviru sektora C, zaposlenost je na trećem mestu, izvoz i broj preduzeća na petom mestu, a uvoz na jedanaestom mestu. Na osnovu tri merna pokazatelja: zaposlenje, izvoz i uvoz, ovaj podsektor ima potencijal za dalji razvoj, ako

uporedimo godine 2017-2018, zaposlenje u ovom podsektoru poraslo je za 11% u odnosu na 2017 godinu, izvoz se u 2018. godini povećao za 55,84%, u poređenju sa 2017 godinom, dok je uvoz porastao za 7,90%. U okviru ovog podsektora, po broju preduzeća i zaposlenosti dominira aktivnost „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“, dok aktivnost „Proizvodnja metalnih vrata i prozora“, ima najveći izvoz, dok uvoz vodi „Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih delova“.

- Podsektor „Proizvodnja nameštaja“ ovaj podsektor pokazao je da ima razvojni potencijal, u poređenju s drugim podsektorima prerađivačke industrije, rangira se na petom mestu po zaposlenosti i na šestom po izvozu. Pokazatelj zaposlenosti i izvoza pokazuje da je u sektoru „Proizvodnja nameštaja“ u 2018. godini u odnosu na 2017 godinu pokazala visoke performanse, s povećanjem zaposlenosti za 24,27% ili 452 zaposlenih, u izvozu je došlo do povećanja za 45,22%, dok je uvoz porastao za 21,57%. Pod aktivnost koja je imala najveći porast (%), izvoz u toku 2018 godine u odnosu na prethodnu godinu je pod aktivnost „Dušeci isključujući naslonjače dušeka“, zatim „Proizvodnja ostalog nameštaja“, „Proizvodnja nameštaj “i, Proizvodnja kuhinjskog nameštaja “.

Zaključci za povećanje proizvodnje u sektorima prerađivačke industrije

- Povećanje proizvodnih aktivnosti uticalo bi na poboljšanje životnog standarda i poboljšanje trgovinskog bilansa. Kosovo treba da ulaže u podsektore prerađivačke industrije, posebno u proizvodnju;
- Ulaganje u naprednu tehnologiju, sa orijentacijom na NVM-e, omogućava povećanje vrednosti proizvoda primenom i traženih standarda, u skladu sa zahtevima tržišta EU-ua;
- Uspostaviti međusektorske veze, umrežavanje, između proizvođača, dobavljača i prevoznika u saradnji sa relevantnim institucijama da bi se identifikovali izazovi i preduzeli konkretni koraci za intervenciju i rešavanje prepreka;
- Odgovorne institucije za obrazovanje i drugi akteri, zajedno sa biznisom, treba da sarađuju u izradi profesionalnih obrazovnih programa, koji će odgovoriti na potrebe i zahteve preduzeća za kvalifikovanim radnicima iz podsektora sektora C;
- Pružanje programa za podsticanje preduzeća na saradnju sa naučno istraživačkim institucijama, u cilju razvoja novih proizvoda.
- Razvoj programa za istraživanje izvoznih tržišta, kao i programa stručnog usavršavanja za potrebe tržišta;
- Uspostavljanje posebnog fonda za subvencije (finansijska sredstva za proizvodna preduzeća koja se mogu koristiti za kupovinu mašina, ispunjavanje međunarodnih standarda i obuku osoblja);
- Prepreke koje preduzeća tokom proizvodnog procesa uzrokovana nedostatkom električne energije treba prevazići omogućavanjem ispunjavanja svojih zahteva sa drugim alternativama.

Reference

- Agencija za statistike Kosova. <http://askdata.rks-gov.net/PXWeb/pxweb/sq/askdata/>
- Ministarstvo ekonomije, rada, trgovine, industrije, preduzetništva i strateških investicija <https://mti.rks-gov.net/desk/inc/media/3E3CB9E3-5FB5-4EF5-BC26-DAD8E11B31A4.pdf>
- Ministarstvo ekonomije, rada, trgovine, industrije, preduzetništva i strateških investicija / Preporuke Foruma za razvoj industrijske politike.